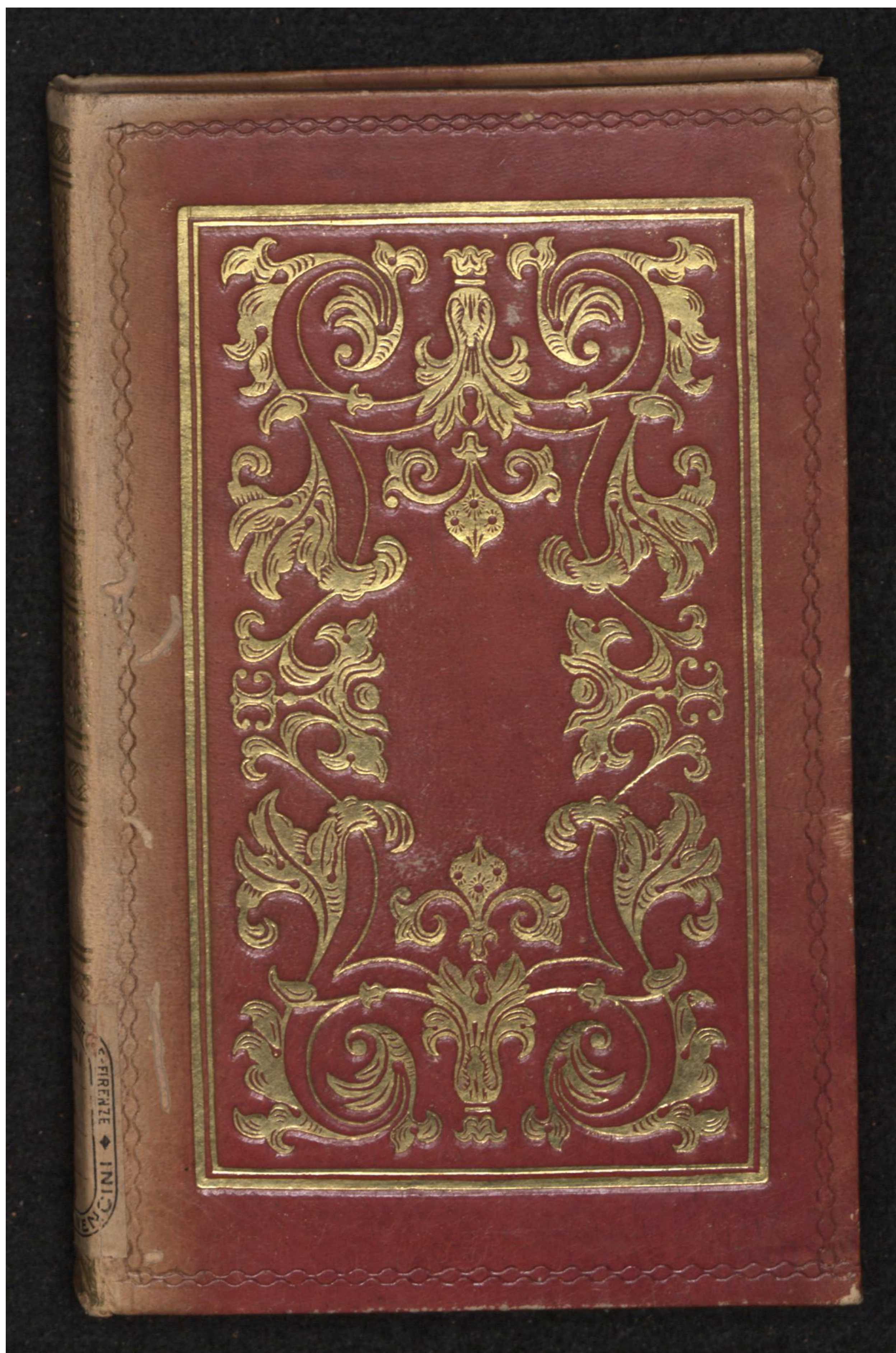
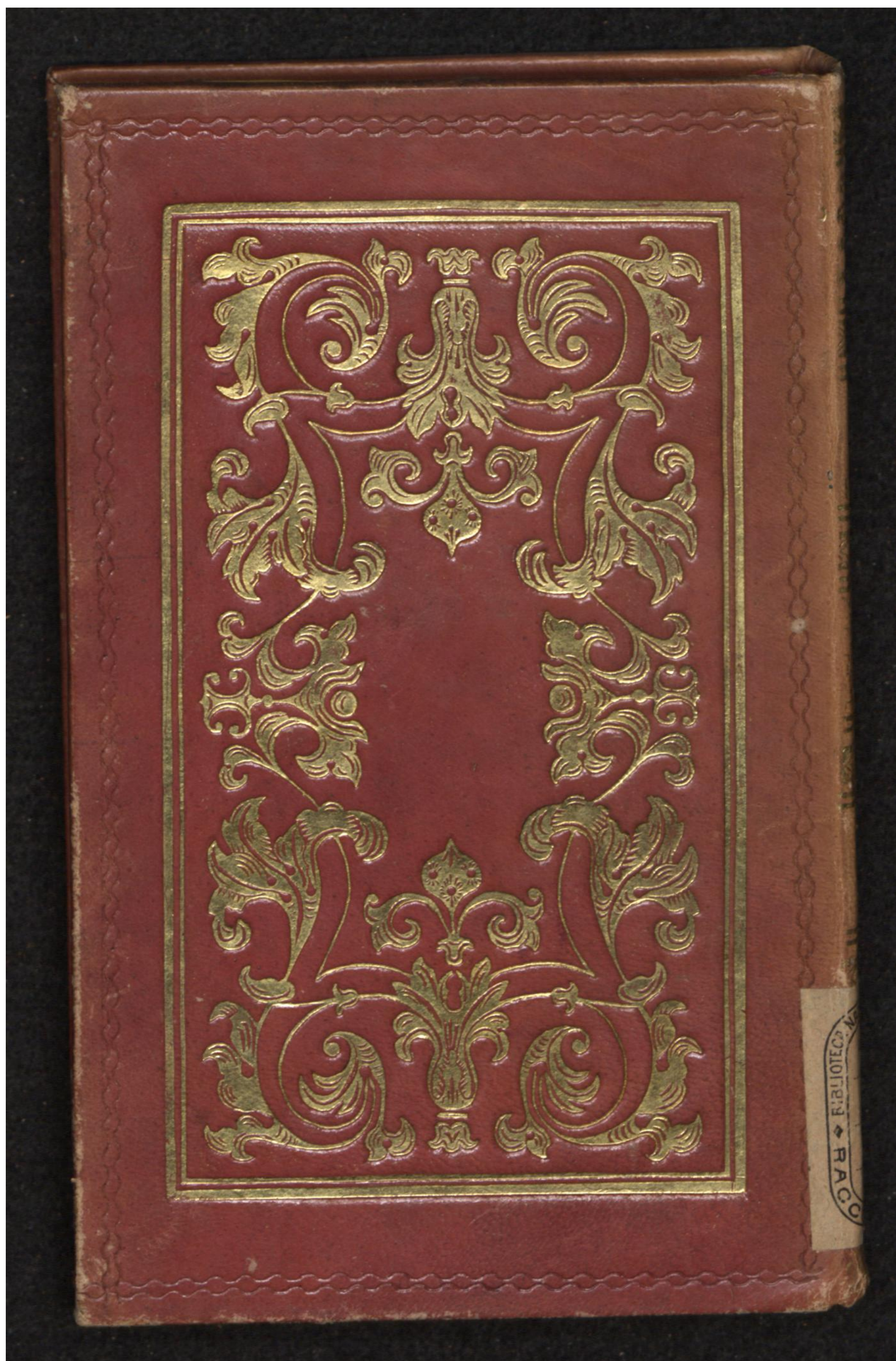

IVVE NALIS PERSIUS
ALDUS 1501
ALDINI
III
3
19

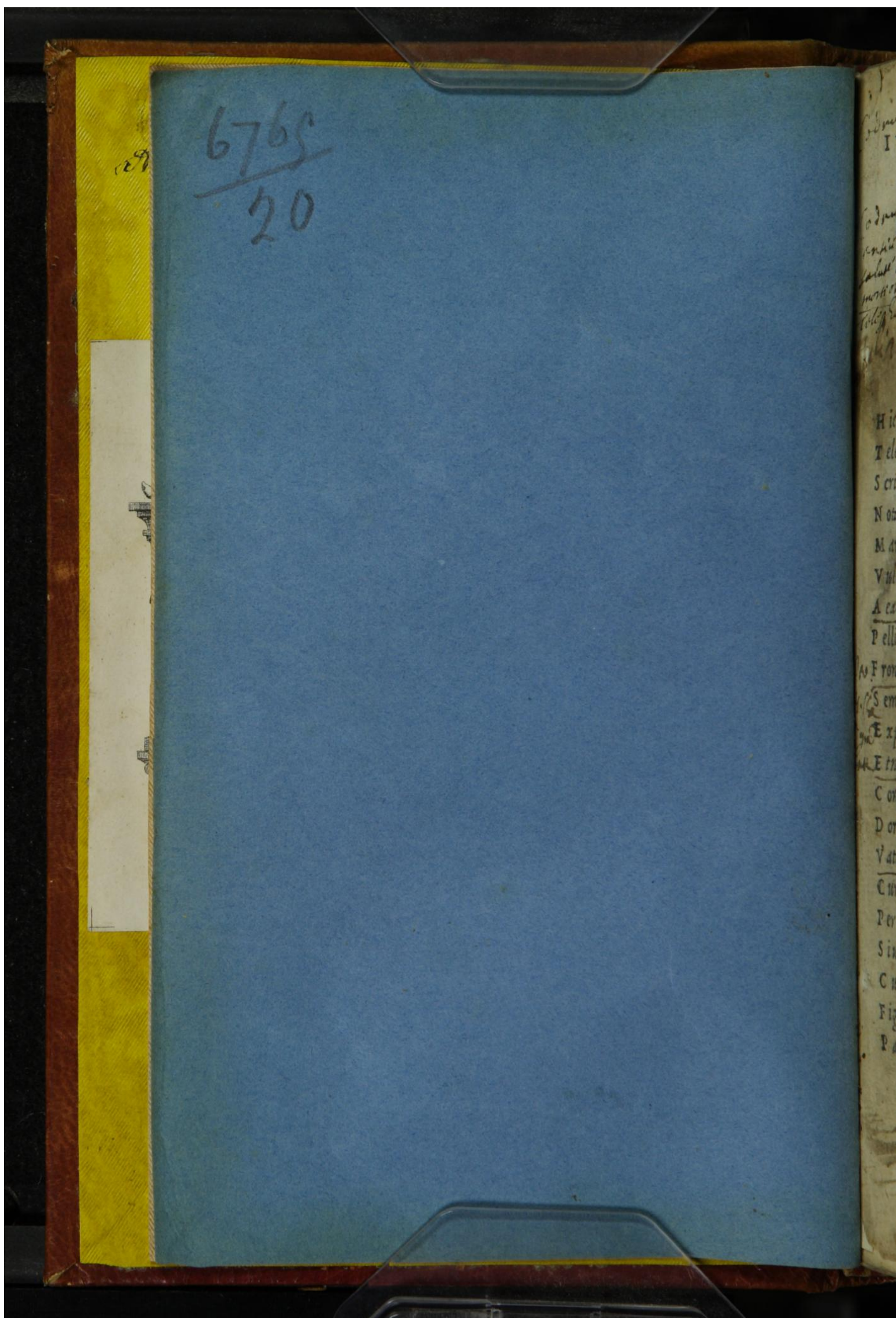

Ex Libris Ioannis Nencini
1874

6765
20

IVNII IVVENALIS AQVINATIS SATYRA PRIMA.

SEMPER EGO AVDITOR tantum? nunquám ne reponam
Vexatus toties rauci theseide Codri?
Impune ergo mihi recitauerit ille togatus?
Hic elegos? impune diem consumpserit ingens
Telephus? aut summi plena iam margine libri
Scriptus, et in tergo nec dum finitus, Orestes?
Nota magis nulli domus est sua, quam mihi lucus
Martis, et æoliis uicinum rupibus antrum
Vulcani. Quid agant uenti, quas torqueat umbras
Aeacus, unde alius furtiuæ deuehat aurum
Pelliculæ, quantas iaculetur Monychus ornos,
Frontonis platani, conuulsáq; marmora clamant
Semper, et assiduo ruptæ lectore columnæ.
Expectes eadem a summo, minimóq; poeta.
Et nos ergo manum ferulæ subduximus, et nos
Consilium dedimus Syllæ, priuatus ut altum
Dormiret. stulta est clementia, cum tot ubique
Vatibus occurras, perituræ parcere chartæ.
Cur tamen hoc libeat potius decurrere campo,
Per quem magnus equos Auruncæ flexit alumnus,
Si uacat, et placidi rationem admittitis, edam.
Cum tener uxorem ducat spado, Meuia thuscum
Figat aprum, et nuda teneat uenabula mamma,
Patricios omnes opibus cum prouocet unus,

A ii

Quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat,
Cum pars niliacæ plebis, cum uerna Canopi
Crispinus, tyrias humero reuocante lacernas
Ventilet æstiuum digitis sudantibus aurum,
Nec sufferre queat maioris pondera gemmæ,
Difficile est satyram non scribere. nam quis iniquæ
Tam patiens urbis, tam ferreus ut teneat se?
Causidici noua cum ueniat lectica Mathonis
Plena ipso, et post hunc magni delator amici,
Et cito rapturus de nobilitate comesa
Quod superest, quē Massa timet, quē munere palpat
Carus, et a trepido Thymele summissa Latino,
Cum te summoueant, qui testamenta merentur
Noctibus, in cœlum quos euehit optima summi
Nunc uia processus, uetulæ uessica beatæ.
Vnciolam Proculeius habet, sed Gillo deuncem,
Partes quisque suas ad mensuram inguinis hæres
Accipiat sane mercedem sanguinis, et sic
Palleat, ut nudis pressit qui calcibus anguem,
Aut lugdunensem rhetor dicturus ad aram.
Quid referam, quanta siccum iecur ardeat ira?
Cum populū gregibus comitum premat hic spoliator
Pupilli prostantis? at hic damnatus inani
Iudicio, quid enim saluis infamia nummis?
Exul ab octaua Marius bibit, et fruitur diis
Iratis, at tu uictrix prouincia ploras.
Hæc ego non credam uenusina digna lucerna?
Hæc ego non agitem? sed quid magis heracleas,
Aut diomedeas, aut mugitum labyrinthi?
Et mare percussum puero, fabrumq; uolantem?

Cum leno accipiat mœchi bona, si capiendi
Ius nullum uxori, doctus spectare lacunar,
Doctus et ad calicem uigilanti stertere naso,
Cum fas esse putet curam sperare cohortis
Qui bona donauit præsepibus, et caret omni
Maiorum censu, dum peruolat axe citato
Flaminiam, puer Automedon nam lora tenebat,
Ipse lacernatæ cum se iactaret amicæ.
Nonne libet medio ceras implere capaces
Quadriuio? cum iam sexta ceruice feratur
Hinc atque inde patens, ac nuda penè cathedra,
Et multum referens de Mœcenate supino
Signator falso qui se lautum, atque beatum
Exiguis tabulis, et gemma fecerat uda.
Occurrit matrona potens, quæ molle calenum
Porrectura uiro miscet sitiente rubetam,
Instituit'q; rudes melior Locusta propinquas
Per famam, et populum nigros efferre maritos.
Aude aliquid breuibus Gyaris, et carcere dignum,
Si uis esse aliquis. probitas laudatur, et alget.
Criminibus debent hortos, prætoria, mensas,
Argentum uetus, et stantem extra pocula caprum.
Quem patitur dormire nurus corruptor auaræ?
Quem sponsæ turpes? et prætextatus adulter?
Si natura negat, facit indignatio uersum
Qualẽcunque potest, quales ego, uel Cluuienus.
Ex quo Deucalion nimbis tollentibus æquor
Nauigio montem ascendit, sortes'q; poposcit,
Paulatim'q; anima caluerunt mollia saxa,
Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas.

Quicquid agunt hoĩes, uotum, timor, ira, uoluptas,
Gaudia, discursus, nostri farrago libelli est.
Et quando uberior uitiorum copia? quando
Maior auaritiæ patuit sinus? alea quando
Hos animos? neque enim loculis comitantibus itur
Ad casum tabulæ, posita sed luditur arca.
Prælia quanta illic dispensatore uidebis
Armigero · simplex ne furor sestertia centum
Perdere? et horrenti tunicam non reddere seruo?
Quis totidem erexit uillas? quis fercula septem
Secreto cœnauit auus? nunc sportula primo
Limine parua sedet, turbæ rapienda togatæ.
Ille tamen faciem prius inspicit, et trepidat, ne
Suppositus uenias, ac falso nomine poscas.
Agnitus accipies, iubet a præcone uocari
Ipsos troiugenas. nam uexant limen et ipsi
Nobiscum? da prætori, da deinde tribuno.
Sed libertinus prior est, prior inquit ego sum.
Cur timeam, dubitém ue locum defendere? quamuis
Natus ad Euphraten, molles quod in aure fenestræ
Arguerint, licet ipse negem, sed quinque tabernæ
Quadringenta parant · quid confert purpura maius
Optandum, si laurenti custodit in agro
Conductas Coruinus oues? ego possideo plus
Pallante, et Licinis, expectent ergo tribuni.
Vincant diuitiæ, sacro nec cedat honori
Nuper in hanc urbem pedibus qui uenerat albis.
Quandoquidem inter nos sanctissima diuitiarum
Maiestas, et si funesta pecunia templo
Nondum habitas, nullas nummorũ ereximus aras,

Vt colitur pax, atque fides, uictoria, uirtus,
Quæque salutato crepitat concordia nido.
Sed cum summus honor finito computet anno,
Sportula quid referat, quantum rationibus addat,
Quid facient comites, quibus hic toga, calceus hic est,
Et panis, fumusq; domi? densissima centum
Quadrantes lectica petit, sequiturq; maritum.
Languida, uel prægnans, et circunducitur uxor.
Hic petit absenti nota iam callidus arte
Ostendens uacuam, et clausam pro coniuge sellam.
Galla mea est inquit, citius dimitte, moraris.
Profer Galla caput. noli uexare, quiescit.
Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum.
Sportula. deinde forum, iurisq; peritus Apollo,
Atque triumphales, inter quas ausus habere
Nescio quis titulos ægyptius, atque arabarches,
Cuius ad effigiem non tantum meiere fas est.
Vestibulis abeunt ueteres, lassiq; clientes,
Votaq; deponunt, quanquam longissima cœnæ
Spes homini, caules miseris, atque ignis emendus.
Optima siluarum interea, pelagiq; uorabit
Rex horum, uacuisq; toris tantum ipse iacebit.
Nam de tot pulchris, et latis orbibus, et tam
Antiquis, una comedunt patrimonia mensa.
Nullus iam parasitus erit, sed quis feret istas
Luxuriæ sordes? quanta est gula, quæ sibi totos
Ponit apros, animal propter conuiuia natum?
Pœna tamen præsens, cum tu deponis amictus
Turgidus, et crudum pauonem in balnea portas,
Hinc subitæ mortes, atque intestata senectus.

It noua, nec tristis per cunctas fabula cœnas.
Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
Nil erit ulterius, quod nostris moribus addat
Posteritas, eadem cupient, facient'q; minores.
Omne in præcipiti uitium stetit. utere uelis,
Totos pande sinus, dicas hic forsitan, unde
Ingenium par materiæ? unde illa priorum
Scribendi quodcunque animo flagrante liberet
Simplicitas, cuius non audeo dicere nomen?
Quid refert dictis ignoscat Mutius, an non?
Pone Tigillinum, tæda lucebis in illa,
Qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant,
Et latum media sulcum deducit arena.
Qui dedit ergo tribus patruis aconita, uehatur
Pensilibus plumis, atque illinc despiciat nos?
Cum ueniet contra, digito compesce labellum,
Accusator erit, qui uerbum dixerit hic est.
Securus licet Aeneam, rutulum'q; ferocem
Committas, nulli grauis est percussus Achilles,
Aut multum quæsitus Hylas, urnam'q; secutus.
Ense uelut stricto quoties Lucilius ardens
Infremuit, rubet auditor, cui frigida mens est
Criminibus, tacita sudant præcordia culpa,
Inde iræ, et lachrymæ. tecum prius ergo uoluta
Hæc animæ ante tubas. galeatum sero duelli
Pœnitet. experiar quid concedatur in illos,
Quorum flaminia tegitur cinis, atque latina.

filius Theodamantis quem Hercules rapuit comitem in Colchos cum aliis Argonautis navigans duxit, qui cum inter remigandum Herculis remum fregisset una cum Hyla [illegible] ut alium remum in silvis quaereret, [illegible] [illegible] sibi [illegible] Hylam cum urna misit ad Ascanium flumen, ut [illegible] sibi aquam afferret, [illegible] ipsa albior [illegible] stans +

SATYRA SECVNDA.

Ltra Sauromatas fugere hinc libet, et glacialẽ
Oceanũ, quoties aliquid de moribus audent
Qui curios simulant, et bacchanalia uiuũt,
Indocti primum, quanquam plena omnia gypso
Chrysippi inuenias, nam perfectissimus horum
Si quis Aristotelem similem uel Pittacon emit,
Et iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas.
Frontis nulla fides, quis enim non uicus abundat
Tristibus obscœnis? castigas turpia, cum sis
Inter socraticos notissima fossa cinædos.
Hispida membra quidem, et duræ per brachia setæ
Promittunt atrocem animum, sed podice leui
Cæduntur tumidæ medico ridente mariscæ.
Rarus sermo illis, et magna libido tacendi,
Atque supercilio breuior coma. uerius ergo,
Et magis ingenue Peribonius. hunc ego fatis
Imputo, qui uultu morbum, incessuq; fatetur.
Horum simplicitas miserabilis, his furor ipse
Dat ueniam. sed peiores qui talia uerbis
Herculis inuadunt, et de uirtute locuti
Clunem agitant. ego te ceuentem Sexte uerebor
Infamis Varillus ait, quo deterior te?
Loripedem rectus derideat, æthiopem albus,
Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
Quis cœlum terris non misceat, et mare cœlo,
Si fur displiceat Verri? homicida Miloni?
Clodius accuset mœchos? Catilina Cethegum?
In tabulam Syllæ si dicant discipuli tres?
Qualis erat nuper tragico pollutus adulter

C oncubitu? qui tunc leges reuocarat amaras
O mnibus, atque ipsis Veneri, Martiq; timendas,
C um tot abortiuis fœcundam Iulia uuluam
S olueret, et patruo similes effunderet offas,
N ónne igitur iure, ac merito uitia ultima fictos
C ontemnunt Scauros, et castigata remordent?
N on tulit ex illis toruum Laronia quendam
C lamantem toties, ubi nunc lex Iulia? dormis?
A d quem subridens, felicia tempora, quæ te
M oribus opponunt, habeat iam Roma pudorem.
T ertius e cœlo cecidit Cato, sed tamen unde
H æc emis? hirsuto spirant opobalsama collo.
Q uæ tibi? ne pudeat dominum monstrare tabernæ.
Q uod si uexantur leges, ac iura, citari
A nte omnes debet Scatinia. respice primum
E t scrutare uiros. faciunt hi plura, sed illos
D efendit numerus, iunctæq; umbone phalanges.
M agna inter molles concordia. non erit ullum
E xemplum in nostro tam detestabile sexu.
T edia non lambit Cluuiam, nec Flora Catullam;
H ispo subit iuuenes, et morbo pallet utroque.
N unquid nos agimus causas, ciuilia iura
N ouimus? aut ullo strepitu fora uestra mouemus?
L uctantur paucæ, comedunt colliphia paucæ.
V os lanam trahitis, calathisq; peracta refertis
V ellera, uos tenui prægnantem stamine fusum
P enelópe melius, melius torquetis Arachne,
H orrida quale facit residens in codice pellex.
N otum est cur solo tabulas impleuerit Hister
L iberto, dederit uiuus cur multa puellæ.

Diues erit, magno quæ dormit tertia lecto.
Tu nube, atque tace. donant arcana cylindros.
De nobis post hæc tristis sententia fertur.
Dat ueniam coruis, uexat censura columbas.
Fugerunt trepidi uera, ac manifesta canentem
Stoicidæ, quid enim falsi Laronia? sed quid
Non facient alii, cum tu multitia sumas
Cretice? et hanc uestem populo mirante perores
In Proculas, & Pollineas? est mœcha Labulla.
Damnetur si uis etiam Carphinia, talem
Non sumet damnata togam. sed Iulius ardet,
Aestuo, nudus agas. minus est insania turpis.
En habitum, quo te leges, ac iura ferentem
Vulneribus crudis populus modo uictor, et illud
Montanum positis audiret uulgus aratris.
Quid? non proclames, in corpore iudicis ista
Si uideas? quæro an deceant multitia testem.
Acer, et indomitus, libertatisq; magister
Cretice pelluces. dedit hanc contagio labem,
Et dabit in plures. sicut grex totus in agris
Vnius scabie cadit, et porrigine porci,
Vuaq; conspecta liuorem ducit ab una.
Fœdius hoc aliquid quandoq; audebis amictu.
Nemo repente fuit turpissimus. accipient te
Paulatim qui longa domi redimicula sumunt
Frontibus, et toto posuere monilia collo,
Atque bonam teneræ placant abdomine porcæ,
Et magno cratere deam. sed more sinistro
Exagitata procul non intrat fœmina limen.
Solis ara deæ maribus patet. ite profanæ

Clamatur, nullo gemit hic tibicina cornu.
Talia secreta coluerunt orgia tæda
Cecropiam soliti baptæ lassare Cotyttó.
Ille supercilium madida fuligine tactum
Obliqua producit acu, pingit'q; trementes
Attollens oculos, uitreo bibit ille priapo,
Reticulum'q; comis auratum ingentibus implet
Cærulea indutus scutulata, aut galbana rasa,
Et per Iunonem domini iurante ministro.
Ille tenet speculum patici gestamen Othonis.
A'ctoris Aurunci spolium, quo se ille uidebat
Armatum, cum iam tolli uexilla iuberet,
Res memoranda nouis annalibus, atque recenti
Historia, speculum ciuilis sarcina belli.
Nimirum summi ducis est occidere Galbam,
Et curare cutem summi constantia ciuis,
Bebriaci in campo spolium affectare palati,
Et pressum in faciem digitis extendere panem,
Quod nec in asyrio pharetrata Semiramis orbe,
Mœsta nec actiaca fecit Cleopatra carina.
Hic nullus uerbis pudor, aut reuerentia mensæ.
Hic turpis Cybeles, et fracta uoce loquendi
Libertas, et crine senex phanaticus albo
Sacrorum antistes, rarum, ac memorabile magni
Gutturis exemplum, conducendus'q; magister.
Quid tamen expectant, phrygio quos tempus erat iã
More superuacuam cultris abscindere carnem?
Quadringenta dedit Gracchus sestertia dotem
Cornicini, siue hic recto cantauerat ære.
Signatæ tabulæ. dictum feliciter. ingens

Cœna sedet. gremio iacuit noua nupta mariti.
O Procœres censore opus est? an haruspice nobis?
Scilicet horreres, maioraq; monstra putares,
Si mulier uitulum, uel si bos ederet agnum?
Segmenta, et longos habitus, et flammea sumit
Arcano qui sacra ferens nutantia loro
Sudauit clypeis ancilibus. o pater urbis
Vnde nefas tantum latiis pastoribus? unde
Hæc tetigit Gradiue tuos urtica nepotes?
Traditur ecce uiro clarus genere, atque opibus uir.
Nec galeam quassas, nec terram cuspide pulsas,
Nec quereris patri. uade ergo, et cœde seueri
Iugeribus campi, quem negligis. officium cras
Primo sole mihi peragendum in ualle Quirini.
Quæ causa officii? quid quæris? nubit amicus,
Nec multos adhibet, liceat modo uiuere, fient,
Fient ista palàm, cupient et in acta referri.
Interea tormentum ingens nubentibus hæret,
Quod nequeunt parere, et partu retinere maritos.
Sed melius, quod nil animis in corpore iuris
Natura indulget, steriles moriuntur, et illis
Turgida non prodest in pixide condita lyde,
Nec prodest agili palmas præbere luperco.
Vicit et hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi,
Lustrauitq; fuga mediam gladiator arenam
Et Capitolinis generosior, et Marcellis,
Et Catulis, Paulisq; minoribus, et Fabiis, et
Omnibus ad podium spectantibus, his licet ipsum
Admoueas, cuius tunc munere retia misit.
Esse aliquos manes, et subterranea regna,

Et contum, et stygio ranas in gurgite nigras,
Atque una transire uadum tot millia cymba,
Nec pueri credunt, nisi qui nondum ære lauantur.
Sed tu uera puta. Curius quid sentit, et ambo
Scipiadæ? quid Fabricius, manesq; Camilli?
Quid Cremeræ legio, et Cannis consumpta iuuentus,
Tot bellorum animæ? quoties hinc talis ad illos
Vmbra uenit, cuperent lustrari, si qua darentur
Sulfura cum tædis, et si foret humida laurus.
Illuc heu miseri traducimur. arma quid ultra
Littora Iuuernæ promouimus? et modo captas
Orcadas? ac minima contentos nocte britannos?
Sed quæ nunc populi fiunt uictoris in urbe,
Non faciunt illi, quos uicimus. et tamen unus
Armenius Zalates cunctis narratur ephebis
Mollior ardenti sese indulsisse tribuno.
Aspice quid faciant commercia. uenerat obses.
Hic fiunt homines. nam si mora longior urbem
Indulsit pueris, non unquam deerit amator,
Mittentur bracæ, cultelli, frena, flagellum.
Sic prætextatos referunt Artaxata mores.

SATYRA TERTIA.

Vamuis digressu ueteris confusus amici,
q Laudo tamē uacuis quod sedē figere Cumis
Destinet, atq; unum ciuem donare Sibyllæ.
Ianua Baiarum est, et gratum littus, amœni
Secessus, ego uel Prochytam præpono Suburræ.
Nam quid tam miserum, et tam solū uidimus, ut nō
Deterius credas horrere incendia, lapsus
Tectorum assiduos, ac mille pericula sæuæ

Vrbis, & Augusto recitantes mense poetas?
Sed cum tota domus rheda componitur una,
Substitit ad ueteres arcus, madidamq; Capenam,
Hic ubi nocturnæ Numa constituebat amicæ.
Nunc sacri fontis nemus, et delubra locantur
Iudæis, quorum cophinus, fœnumq; supellex.
Omnis enim populo mercedem pendere iussa est
Arbor, et eiectis mendicat silua camœnis.
In uallem Egeriæ descendimus, et speluncas
Dissimiles ueris. quanto præstantius esset
Numen aquæ, uiridi si margine clauderet undas
Herba, nec ingenuum uiolarent marmora tophum?
Hic tunc Vmbritius quando artibus inquit honestis
Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,
Res hodie minor est, here quam fuit, atq; eadē cras
Deteret exiguis aliquid, proponimus illuc
Ire, fatigatas ubi Dædalus exuit alas,
Dum noua canicies, dum prima, et recta senectus,
Dum superest Lachesi quod torqueat, et pedibus me
Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.
Cedamus patria. uiuant Arturius istic,
Et Catulus, maneant qui nigrum in cādida uertūt,
Quis facile est ædem conducere, flumina, portus,
Siccandam eluuiem, portandum ad busta cadauer,
Et præbere caput domina uenale sub hasta.
Quondam hi cornicines, et municipalis arenæ
Perpetui comites, notæq; per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, et uerso pollice uulgi
Quemlibet occidunt populariter, inde reuersi
Conducunt foricas. et cur non omnia? cum sint

Quales ex humili magna ad faſtigia rerum
Extollit, quoties uoluit fortuna iocari.
Quid Romæ faciam? mentiri neſcio, librum
Si malus eſt, nequeo laudare, et poſcere, motus
Aſtrorum ignoro, funus promittere patris
Nec uolo, nec poſſum, ranarum uiſcera nunquam
Inſpexi, ferre ad nuptam quæ mittit adulter,
Quæ mandat, norint alii, me nemo miniſtro
Fur erit, atque ideo nulli comes exeo, tanquam
Mancus, et extinctæ corpus non utile dextræ.
Quis nunc diligitur niſi conſcius? et cui feruens
Aeſtuat occultis animus, ſempérque tacendis?
Nil tibi ſe debere putat, nil conferet unquam,
Participem qui te ſecreti fecit honeſti.
Carus erit Verri, qui Verrem tempore quo uult
Accuſare poteſt, tanti tibi non ſit opaci
Omnis arena Tagi, quódq; in mare uoluitur aurũ,
Vt ſomno careas, ponendáq; præmia ſumas
Triſtis, et a magno ſemper timearis amico.
Quæ nunc diuitibus gens acceptiſſima noſtris,
Et quos præcipue fugiam, properabo fateri,
Nec pudor obſtabit. Non poſſum ferre Quirites
Græcam urbem, quãuis quota portio fæcis achææ.
Iam pridem Syrus in Tyberim defluxit Orontes,
Et linguam, et mores, et cum tibicine chordas
Obliquas, necnon gentilia tympana ſecum
Vexit, et ad circum iuſſas proſtare puellas.
Ite quibus grata eſt picta lupa barbara mitra.
Ruſticus ille tuus ſumit rechedipna Quirine,
Et cæromatico fert niceteria collo.

Hic alta Sycione, ast hic Amidone relicta,
Hic Andro, ille Samo, hic Trallibus, aut Alabãdis
Aesquilias, dictum'q; petunt a uimine collem,
Viscera magnarum domuum, domini'q; futuri.
Ingenium uelox, audacia perdita, sermo
Promptus, et Isæo torrentior. ede quid illum
Esse putes? quemuis hominem secum attulit ad nos
Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes,
Augur, schœnobates, medicus, magus, omnia nouit
Græculus esuriens in cœlum iusseris, ibit.
Ad summã nõ Maurus erat, nec Sarmata, nec Thrax
Qui sumpsit pennas, mediis sed natus Athenis.
Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille
Signabit? fultus'q; toro meliore recumbet
Aduectus Romam, quo pruna, et coctona uento?
Vsqueadeo nihil est, quod nostra infantia cœlum
Hausit Auentini bacca nutrita Sabina?
Quid quod adulandi gens prudentissima, laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum inualidi collum, ceruicibus æquat
Herculis, Antæum procul a tellure tenentis.
Miratur uocem angustam, qua deterius nec
Ille sonat, quo mordetur gallina marito.
Hæc eadem licet et nobis laudare, sed illis
Creditur, an melior cum Thaida sustinet, aut cum
Vxorem comœdus agit, uel Dorida nullo
Cultam palliolo, mulier nempe ipsa uidetur,
Non persona loqui, uacua, et plana omnia dicas
Infra uentriculum, et tenui distantia rima.
Nec tamen Antiochus, nec erit mirabilis illic

Aut Stratocles, aut cum molli Demetrius Hœmo,
Natio comœda est, rides? maiore cachinno
Concutitur, flet si lachrymas aspexit amici,
Nec dolet, igniculum brumæ si tempore poscas,
Accipit endromydem, si dixeris æstuo, sudat.
Non sumus ergo pares, melior qui semper, et omni
Nocte, dieq; potest alienum sumere uultum,
A facie iactare manus, laudare paratus,
Si bene ructauit, si rectum minxit amicus;
Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.
Præterea sanctum nihil est, et ab inguine tutum,
Non matrona laris, non filia uirgo, neque ipse
Sponsus leuis adhuc, non filius ante pudicus.
Horum si nihil est, aulam resupinat amici.
Scire uolunt secreta domus, atque inde timeri.
Et quoniam cœpit græcorum mentio, transi
Gymnasia, atque audi facinus maioris abollæ.
Stoicus occidit Baream delator amicum,
Discipulumq; senex, ripa nutritus in illa,
Ad quam gorgonei delapsa est penna caballi.
Non est romano cuiquam locus hic, ubi regnat
Protogenes aliquis, uel Diphilus, aut Erimanthus,
Qui gentis uitio nunquan partitur amicum.
Solus habet, nam cum facilem stillauit in aurem
Exiguum de naturæ, patriæq; ueneno,
Limine summoueor, perierunt tempora longi
Seruitii. nusquam minor est iactura clientis.
Quod porro officiũ, (ne nobis blandiar,) aut quod
Pauperis hic meritum? si curet nocte togatus
Currere, cum prætor lictorem impellat, et ire

Praecipitem iubeat dudum uigilantibus orbis,
Ne prior Albinam, aut Modiam collega salutet.
Diuitis hic serui cludit latus ingenuorum
Filius, alter enim quantum in legione tribuni
Accipiunt, donat Caluinae, uel Catienae,
Vt semel, atque iterum super illam palpitet, at tu
Cum tibi uestiti facies scorti placet, haeres,
Et dubitas alta Chionen deducere sella.
Da testem Romae tam sanctum, quam fuit hospes
Numinis idaei, procedat uel Numa, uel qui
Seruauit trepidam flagranti ex aede Mineruam,
Protinus ad censum, de moribus ultima fiet
Quaestio, quot pascit seruos, quot possidet agri
Iugera, quam multa, magnaq; paropside coenat.
Quantum quisque sua nummorum seruat in arca,
Tantum habet et fidei, iures licet et Samothracum,
Et nostrorum aras, contemnere fulmina pauper
Creditur, atque deos, diis ignoscentibus ipsis.
Quid quod materiam praebet, causasq; iocorum
Omnibus hic idem, si foeda, et scissa lacerna,
Si toga sordidula est, et rupta, calceus alter
Pelle patet, uel si consuto uulnere crassum,
Atque recens linum ostendit non una cicatrix.
Nil habet infelix paupertas durius in se,
Quam quod ridiculos homines facit. exeat inquit
Si pudor est, et de puluino surgat equestri,
Cuius res legi non sufficit, et sedeant hic
Lenonum pueri quocunque in fornice nati.
Hic plaudat nitidi praeconis filius inter
Pinnirapi cultos iuuenes, iuuenesq; lanistae.

Sic libitum uano qui nos distinxit Othoni.
Quis gener hic placuit censu minor? atque puellæ
Sarcinulis impar? quis pauper scribitur hæres?
Quando in consilio est ædilibus? agmine facto
Debuerant olim tenues migrasse Quirites.
Haud facile emergunt, quorum uirtutibus obstat
Res angusta domi. sed Romæ durior illis
Conatus, magno hospitium miserabile, magno
Seruorum uentres, et frugi cœnula magno.
Fictilibus cœnare pudet, quod turpe negauit
Translatus subito ad Marsos, mensamq; Sabellam,
Contentus que illic ueneto, duroq; cucullo.
Pars magna italiæ est (si uerũ admittimus,) in qua
Nemo togam sumit nisi mortuus, ipsa dierum
Festorum herboso colitur siquando theatro
Maiestas. tandemq; redit ad pulpita notum
Exodium, cum personæ pallentis hiatum
In gremio matris formidat rusticus infans.
Aequales habitus illic, similemq; uidebis
Orchestram, et populum, clari uelamen honoris.
Sufficiunt tunicæ summis ædilibus albæ.
Hic ultra uires habitus nitor, hic aliquid plus,
Quam satis est, interdum aliena sumitur arca.
Commune id uitium est. hic uiuimus ambitiosa
Paupertate omnes. quid te moror? omnia Romæ
Cum pretio, quid das ut Cossum aliquando salutes?
Vt te respiciat clauso Veiento labello?
Ille metit barbam, crinem hic deponit amati,
Plena domus libis uenalibus. accipe, et illud
Fermentum tibi habe, præstant tributa clientes.

Cogimur, et cultis augere peculia seruis.
Quis timet, aut timuit gelida Preneste ruinam?
Aut positis nemorosa inter iuga Volsiniis, aut
Simplicibus Gabiis, aut proni Tyburis arce?
Nos urbem colimus tenui tibicine fultam
Magna parte sui. nam si labentibus obstat
Villicus, et ueteris rimæ contexit hiatum,
Securos pendente iubet dormire ruina.
Viuendum est illic, ubi nulla incendia, nulli
Nocte metus, iam poscit aquam, iam friuola transfert
Vcalegon, tabulata tibi iam tertia fumant.
Tu nescis, nam si gradibus trepidatur ab imis
Vltimus ardebit, quem tegula sola tuetur
A pluuia, molles ubi reddunt oua columbæ.
Lectus erat Codro Procula minor, urceoli sex
Ornamentum abaci, necnon et paruulus infra
Cantharus, & recubãs sub eodẽ marmore Chiron,
Iamq; uetus græcos seruabat cista libellos,
Et diuina opici rodebant carmina mures.
Nil habuit Codrus, quis enim negat? et tamẽ illud
Perdidit infelix totum nil, ultimus autem
Erumnæ cumulus, quod nudum, et frusta rogantẽ
Nemo cibo, nemo hospitio, tectoq; iuuabit.
Si magna Astyrii cecidit domus, horrida mater,
Pullati proceres, differt uadimonia prætor.
Tunc gemimus casus urbis, tunc odimus ignem,
Ardet adhuc, et iam occurrit qui marmora donet.
Conferat impensas, hic nuda, et candida signa,
Hic aliquid præclarum Euphranoris, et Polycleti,
Phecasianorum uetera ornamenta deorum.

Hic libros dabit, & forulos, mediamq; Mineruam,
Hic modium argenti, meliora, ac plura reponit
Persicus orborum lautissimus, et merito iam
Suspectus, tanquam ipse suas incenderit ædes.
Si potes auelli circensibus, optima Soræ,
Aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur,
Quanti nunc tenebras unum conducis in annum.
Hortulus hic, puteusq; breuis, nec reste mouendus,
In tenues plantas facili diffunditur haustu.
Viue bidentis amans, et culti uillicus horti,
Vnde epulum possis centum dare Pythagoreis.
Est aliquid quocunque loco, quocunque recessu,
Vnius sese dominum fecisse lacertæ.
Plurimus hic æger moritur uigilando, sed illum
Languorem peperit cibus imperfectus, et hærens
Ardenti stomacho. nam quæ meritoria somnum
Admittunt? magnis opibus dormitur in urbe.
Inde caput morbi redarum transitus arcto
Vicorum inflexu, & stantis conuitia mandræ
Eripiunt somnum Druso, uitulisq; marinis.
Si uocat officium turba cedente uehetur
Diues, et ingenti curret super ora Liburno,
Atque obiter leget, uel scribet, uel dormiet intus,
Nanque facit somnum clausa lectica fenestra,
Ante tamen ueniet, nobis properantibus obstat
Vnda prior, magno populus premit agmine lũbos
Qui sequitur, ferit hic cubito, ferit assere duro
Alter, at hic tignum capiti incutit, ille metretam.
Pinguia crura luto, planta mox undique magna
Calcor, et in digito clauus mihi militis hæret.

Nonne uides quanto celebretur sportula fumo?
Centum conuiuæ, sequitur sua quenque culina.
Corbulo uix ferret tot uasa ingentia, tot res
Impositas capiti, quas recto uertice portat
Seruulus infelix, et cursu uentilat ignem.
Scinduntur tunicæ sartæ modo, longa coruscat
Sarraco ueniente abies, atque altera pinum
Plaustra uehunt, nutant alte, populóq; minantur,
Nam si procubuit, qui saxa ligustica portat
Axis, et euersum fudit super agmina montem,
Quid superest de corporibus, quis mẽbra, quis ossa
Inuenit? obtritum uulgi perit omne cadauer
More animæ. domus interea secura patellas
Iam lauat, & bucca foculum excitat, et sonat unctis
Striglibus, pleno componit lintea gutto.
Hæc inter pueros uarie properantur, at ille
Iam sedet in ripa, tetrumq; nouitius horret
Porthméa, nec sperat cœnosi gurgitis alnum
Infelix, nec habet quem porrigat ore trientem.
Respice nunc alia, ac diuersa pericula noctis,
Quod spatium tectis sublimibus, unde cerébrum
Testa ferit, quoties rimosa, et curta fenestris
Vasa cadunt, quanto percussum pondere signent,
Et lædant silicem, possis ignauus haberi,
Et subiti casus improuidus, ad cœnam si
Intestatus eas, adeo tot fata, quot illa
Nocte patent uigiles te prætereunte fenestræ.
Ergo optes, uotumq; feras miserabile tecum,
Vt sint contentæ patulas effundere pelues.
Ebrius, ac petulans, qui nullum forte cecidit

D at pœnas, noctem patitur lugentis amicum
P elidæ, cubat in faciem, mox deinde supinus.
E rgo non aliter poterit dormire. quibusdam
S omnum rixa facit, sed quamuis improbus annis,
A tque mero feruens, cauet hunc, quem coccina læna
V itari iubet, et comitum longissimus ordo,
M ultum præterea flammarum, atque ænea lāpas.
M e quem Luna solet deducere, uel breue lumen
C andelæ, cuius dispenso, et tempero filum,
C ontemnit. miseræ cognosce procemia rixæ,
S i rixa est, ubi tu pulsas, ego uapulo tantum.
S tat contra, stariq; iubet, parere necesse est,
N am quid agas, cum te furiosus cogat, & idem
F ortior, unde uenis exclamat, cuius aceto,
C uius concha tumes? quis tecum sectile porrum
S utor, et elixi ueruecis labra comedit?
N il mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem.
E de ubi consistas, in qua te quæro proseucha.
D icere si tentes aliquid, tacitús ue recedas,
T antundem est, feriunt pariter, uadimonia deinde
I rati faciunt. libertas pauperis hæc est,
P ulsatus rogat, et pugnis concisus adorat,
V t liceat paucis cum dentibus inde reuerti.
N ec tamen hoc tantum metuas, nam qui spoliet te
N on deerit, clausis domibus postquam omnis ubiq;
F ixa cathenatæ siluit compago tabernæ.
I nterdum et ferro subitus crassator agit rem,
A rmato quoties tutæ custode tenentur
E t pontina palus, et gallinaria pinus.
S ic inde huc omnes tanquam ad uiuaria currunt.

Qua fornace graues, qua non incude cathenæ?
Maximus in uinclis ferri modus, ut timeas, ne
Vomer deficiat, ne marræ, & sarcula desint.
Felices proauorum atauos, felicia dicas
Sæcula, quæ quondam sub regibus, atque tribunis
Viderunt uno contentam carcere Romam.
His alias poteram, et plures subnectere causas,
Sed iumenta uocant, et sol inclinat, eundum est.
Nam mihi commota iandudum mulio uirga
Innuit, ergo uale nostri memor, et quoties te
Roma tuo refici properantem reddet Aquino,
Me quoque ad eluinam Cererem, uestramq; Dianã
Conuelle a Cumis, satyrarum ego, (ni pudet illas,)
Adiutor gelidos ueniam caligatus in agros.

SATYRA QVARTA.

e Cce iterũ Crispinus, et ẽ mihi sæpe uocãdus
Ad partes monstrum nulla uirtute redẽptũ
A uitiis, æger, solaq; libidine fortis,
Delicias uiduæ tantum aspernatur adulter.
Quid refert, igitur quantis iumenta fatiget
Porticibus, quanta nemorum uectetur in umbra,
Iugera quot uicina foro, quas emerit ædes?
Nemo malus felix, minime corruptor, et idem
Incestus, cum quo nuper uittata iacebat
Sanguine adhuc uiuo terram subitura sacerdos.
Sed nunc de factis leuioribus, et tamen alter
Si fecisset idem, caderet sub iudice morum.
Nam quod turpe bonis Titio, Serioq;, decebat
Crispinum, quid agas, cum dira, et fœdior omni
Crimine persona est? mulum sex millibus emit

Aequantem sane paribus sestertia libris,
Vt perhibent, qui de magnis maiora loquuntur.
Consilium laudo artificis, si munere tanto
Præcipuam in tabulis cæram senis abstulit orbi.
Est ratio ulterior magnæ si misit amicæ,
Quæ uehitur clauso latis specularibus antro.
Nil tale expectes, emit sibi, multa uidemus,
Quæ miser, & frugi non fecit Apicius, hoc tu
Succinctus patria quondam Crispine papyro,
Hoc pretium squamæ? potuit fortasse minoris
Piscator, quam piscis emi, prouincia tanti
Vendit agros, sed maiores Apulia uendit.
Quales tunc epulas ipsum glutisse putemus
Induperatorem? cum tot sestertia partem
Exiguam, et modicæ sumptam de margine cœnæ
Purpureus magni ructaret scurra palatii,
Iam princeps equitum, magna qui uoce solebat
Vendere municipes fracta de merce siluros?
Incipe Calliope, licet hic considere, non est
Cantandum, res uera agitur, narrate puellæ
Pierides, prosit mihi uos dixisse puellas.
Cum iam semianimum laceraret Flauius orbem
Vltimus, et caluo seruiret Roma Neroni,
Incidit adriaci spatium admirabile rhombi
Ante domum Veneris, quam dorica sustinet Anchô:
Impleuitq; sinus, neque enim minor hæserat illis,
Quos operit glacies mæotica, ruptaq; tandem
Solibus effundit torpentis ad hostia ponti
Désidia tardos, et longo frigore pingues.
Destinat hoc monstrum cymbæ, liniq; magister

QVARTA.

Pontifici summo. quis enim proponere talem,
Aut emere auderet? cum plena et littora multo
Delatore forent, dispersi protinus algæ
Inquisitores agerent cum remige nudo,
Non dubitaturi fugitiuum dicere piscem,
Depastumq́; diu uiuaria Cæsaris, inde
Elapsum ueterem ad dominum debere reuerti,
Siquid Palfurio, si credimus Armillato.
Quicquid cōspicuum, pulchrumq́; ex æquore toto ē,
Res fisci est, ubicunque natat, donabitur ergo,
Ne pereat, iam letifero cedente pruinis
Autumno, iam quartanam sperantibus ægris.
Stridebat deformis hyems, prædamq́; recentem
Seruabat, tamen hic properat, uelut urgeat auster,
Vtque lacus suberant, ubi quanquam diruta seruat
Ignem troianum, et Vestam colit Alba minorem,
Obstitit intranti miratrix turba parumper,
Et cessit, facili patuerunt cardine ualuæ.
Exclusi expectant admissa obsonia patres.
Itur ad Atridem, tunc Picens accipe dixit
Priuatis maiora focis, genialis agatur
Iste dies, propera stomachum laxare saginis,
Et tua seruatum consume in secula rhombum.
Ipse capi uoluit, quid apertius? & tamen illi
Surgebant cristæ. nihil est, quod credere de se
Non possit, cum laudatur diis æqua potestas.
Sed deerat pisci patinæ mensura. uocantur
Ergo in concilium proceres, quos oderat ille,
In quorum facie miseræ, magnæq́; sedebat
Pallor amicitiæ. primus clamante Liburno,

Curritc iam sedit, rapta properabat abolla
Pegasus, attonitæ positus modo uillicus urbi.
An ne aliud tunc præfecti? quorum optimus, atque
Interpres legum sanctissimus, omnia quanquam
Temporibus diris tractanda putabat inermi
Iustitia, uenit et Crispi iocunda senectus,
Cuius erant mores, qualis facundia, mite
Ingenium, maria, ac terras, populosq; regenti
Quis comes utilior, si clade, et peste sub illa
Sæuitiam damnare, et honestum afferre liceret
Consilium? sed quid uiolentius aure tyranni?
Cum quo de pluuiis, aut æstibus, aut nimboso
Vere locuturi fatum pendebat amici?
Ille igitur nunquam direxit brachia contra
Torrentem, nec ciuis erat qui libera posset
Verba animi proferre, & uitam impendere uero.
Sic multas hyemes, atque octogesima uidit
Solstitia, his armis, illa quoque tutus in aula.
Proximus eiusdem properabat Acilius æui
Cum iuuene indigno, quē mors tam sæua maneret,
Et domini gladiis iam destinata, sed olim
Prodigio par est in nobilitate senectus,
Vnde fit, ut malim fraterculus esse gigantum.
Profuit ergo nihil misero, quod comminus ursos
Figebat numidas albana nudus arena
Venator. quis enim iam non intelligat artes
Patritias? quis priscum illud miretur acumen
Brute tuum? facile est barbato imponere regi.
Nec melior uultu quamuis ignobilis ibat
Rubrius, offensæ ueteris reus, atque tacendæ.

QVARTA.

Et tamen improbior Satyram scribente cinædo.
Montani quoque uenter adest abdomine tardus,
Et matutino sudans Crispinus amomo,
Quantum uix redolent duo funera, sæuior illo
Pompeius tenui iugulos aperire susurro,
Et qui uulturibus seruabat uiscera dacis
Fuscus marmorea meditatus prælia uilla.
Et cum mortifero prudens Veiento Catullo,
Qui nunquam uisæ flagrabat amore puellæ
Grande, et conspicuũ, nostro quoq; tẽpore monstrũ,
Cæcus adulator, dirus'q; a ponte satelles,
Dignus aricinos qui mendicaret ad axes,
Blanda'q; deuexæ iactaret basia redæ.
Nemo magis rombum stupuit, nam plurima dixit
In leuum conuersus, at illi dextra iacebat
Bellua, sic pugnas Cilicis laudabat, et ictus,
Et pægma, et pueros inde ad uelaria raptos.
Non cedit Veiento, sed ut fanaticus æstro
Percussus bellona tuo diuinat, et ingens
Omen habes inquit magni, clari'q; triumphi,
Regem aliquem capies, aut de temone britanno
Excidet Aruiragus, peregrina est bellua, cernis
Erectas in terga sudes? hoc defuit unum
Fabricio, patriam ut rombi memoraret, et annos.
Quid nam igitur censes, conciditur? absit ab illo
Dedecus hoc Montanus ait, testa alta paretur,
Quæ tenui muro spatiosum colligat orbem.
Debetur magnus patinæ, subitus'q; Prometheus.
Argillam, atque rotam citius properate, sed ex hoc
Tempore iam Cæsar figuli tua castra sequantur.

Vicit digna uiro sententia, nouerat ille
Luxuriam imperii ueterem, noctes'q; Neronis
Iam medias, aliam'q; famem, cum pulmo falerno
Arderet, nulli maior fuit usus edendi
Tempestate mea, circeis nata forent, an
Lucrinum ad saxum, rutupino'ue edita fundo
Ostrea callebat primo deprendere morsu.
Et semel aspecti littus dicebat echini.
Surgitur, et misso proceres exire iubentur
Concilio, quos albanam dux magnus in arcem
Traxerat attonitos, et festinare coactos,
Tanquam de Getis aliquid? toruis'q; Sicambris
Dicturus, tanquam diuersis partibus orbis
Anxia præcipiti uenisset epistola penna.
Atque utinam his potius nugis tota illa dedisset
Tempora sæuitiæ, claras quibus abstulit urbi,
Illustres'q; animas impune, et uindice nullo,
Sed periit postquam cerdonibus esse timendus
Coeperat, hoc nocuit Lamiarum cæde madenti.

SATYRA QVINTA.

Si te propositi nodũ pudet, atq; eadẽ est mẽs,
Vt bona sũma putes aliena uiuere quadra,
Si potes illa pati, quæ nec Sarmẽtus iniquas
Cæsaris ad mensas, nec uilis Galba tulisset,
Quamuis iurato metuam tibi credere testi,
Ventre nihil noui frugalius, hoc tamen ipsum
Defecisse puta, quod inani sufficit aluo,
Nulla crepido uacat? nusquam pons, et tegetis pars
Dimidia breuior? tanti ne iniuria coenæ?
Tam ieiuna fames? cum possis honestius illic

QVINTA.

Et tremere, & sordes farris mordere canini?
Primo fige loco, quod tu discumbere iussus
Mercedem solidam ueterum capis officiorum,
Fructus amicitiæ magnæ cibus, imputat hunc rex,
Et quamuis rarum, tamen imputat. ergo duos post
Si libuit menses neglectum adhibere clientem,
Tertia ne uacuo cessaret culcitra lecto,
Vna simus ait, uotorum summa, quid ultra
Quæris? habet Trebius propter quod rũpere somnũ
Debeat, & ligulas dimittere sollicitus, ne
Tota salutatrix iam turba peregerit orbem
Syderibus dubiis, aut illo tempore, quo se
Frigida circumagunt pigri sarraca bootæ.
Qualis cœna tamen? uinum quod succida nolit
Lana pati, de conuiua corybanta uidebis,
Iurgia proludunt, sed mox et pocula torques
Saucius, et rubra deterges uulnera mappa,
Inter uos quoties libertorumq; cohortem
Pugna saguntina feruet commissa lagena.
Ipse capillato diffusum consule potat,
Calcatamq; tenet bellis socialibus uuam
Cardiaco nunquam cyathum missurus amico,
Cras bibet albanis aliquid de montibus, aut de
Setinis, cuius patriam, titulumq; senectus
Deleuit multa ueteris fuligine testæ,
Quale coronati Thrasea, Heluidiusq; bibebant
Brutorum, et Cassii natalibus ipse capaces
Heliadum crustas, et inæquales berillos.
Virro tenet phialas, tibi non committitur aurum,
Vel siquando datur, custos affixus ibidem

Qui numeret gemmas, ungues'q; obseruet acutos.
Da ueniam, præclara illi claudatur hiaspis,
Nam Virro, (ut multi) gemmas ad pocula trāsfert
A digitis, quas in uaginæ fronte solebat
Ponere Zelotypo iuuenis prælatus Hyarbæ.
Tu Beneuentani sutoris nomen habentem
Siccabis calicem nasorum quattuor, ac iam
Quassatum, et rupto poscentem sulfura uitro.
Si stomachus domini feruet, uino'q;, cibo'q;,
Frigidior geticis petitur decocta pruinis.
Non eadem uobis poni modo uina querebar,
Vos aliam potatis aquam, tibi pocula cursor
Getûlus dabit, aut nigri manus ossea Mauri,
Et cui per mediam nolis occurrere noctem.
Cliuosæ ueheris dum per monumenta latinæ,
Flos asiæ ante ipsum pretio maiore paratus,
Quam fuit, & Tulli census pugnacis, et Anci.
Et ne te teneam Romanorum omnia regum
Friuola, quod cum ita sit, Getûlum Ganymedem
Respice, cum sities. nescit tot millibus emptus
Pauperibus miscere puer, sed forma, sed ætas
Digna supercilio, quando ad te peruenit ille?
Quando uocatus adest calidæ, gelidæ'q; minister?
Quippe indignatur ueteri parere clienti,
Quod'q; aliquid poscas, et quod se stante recumbas.
Maxima quæque domus seruis est plena superbis.
Ecce alius quanto porrexit murmure panem
Vix fractum, solidæ iam mucida frusta farinæ.
Quæ genuinum agitent non admittentia morsum.
Sed tener, et niueus, molli'q; siligne factus

Seruatur domino, dextram cohibere memento,
Salua sit artocopi reuerentia, finge tamen te
Improbulum, superest illic, qui ponere cogat.
Vix tu consuetis audax conuiua canistris
Impleri, panis'q; tui nouisse colorem.
Scilicet hoc fuerat, propter quod sæpe relicta
Coniuge per montem aduersum, gelidas'q; cucurri
Aesquilias, fremeret sæua cum grandine uernus
Iuppiter, & multo stillaret penula nimbo.
Aspice quam longo distendat pectore lancem
Quæ fertur domino squilla, et quibus undiq; septa
Asparagis, qua despiciat conuiuia cauda,
Cum uenit excelsi manibus sublata ministri.
Sed tibi dimidio constrictus cammarus ouo
Ponitur exigua feralis cœna patella,
Ipse uenafrano piscem perfundit, at hic, qui
Pallidus offertur misero tibi caulis, olebit
Laternam, illud enim uestris datur alueolis, quod
Canna micipsarum prora subuexit acuta,
Propter quod Romæ cum Boccare nemo lauatur,
Quod tutos etiam facit a serpentibus atris.
Mulus erit domino, quem misit Corsica, uel quem
Taurominitanæ rupes, quando omne peractum est,
Etiam defecit nostrum mare, dum gula sæuit,
Retibus assiduis penitus scrutante Macello
Proxima, nec patitur tyrrhenum crescere piscem.
Instruit ergo focum prouincia, sumitur illinc
Quod captator emat Lenas, Aurelia uendat.
Virroni murena datur, quæ maxima uenit
Gurgite de siculo, nam dum se continet auster,

Dum sedet, & siccat madidas in carcere pennas
Contemnunt mediam temeraria lina charybdim.
Vos anguilla manet longæ cognata colubræ,
Aut glacie aspersus maculis Tyberinus, et ipse
Vernula riparum pinguis torrente cloaca,
Et solitus mediæ criptam penetrare Suburræ.
Ipsi pauca uelim, facilem si præbeat aurem,
Nemo petit, modicis quæ mittebantur amicis
A Seneca, quæ Piso bonus, quæ Cotta solebat
Largiri, nanq; et titulis, et fascibus olim
Maior habebatur donandi gloria, solum
Poscimus, ut cœnes ciuiliter, hoc face, et esto,
Esto (ut nunc multi) diues tibi, pauper amicis.
Anseris ante ipsum magni iecur, anseribus par
Altilis, & flaui dignus ferro Meleagri
Fumat aper, post hunc raduntur tubera, si uer
Tunc erit, et facient optata tonitrua cœnas
Maiores, tibi habe frumentum Aledius inquit,
O Libye, disiunge boues, dum tubera mittas.
Structorem interea, ne qua indignatio desit,
Saltantem spectas, et chironomonta uolanti
Cultello, donec peragat dictata magistri
Omnia, nec minimo sane discrimine refert
Quo gestu lepores, et quo gallina secetur,
Ducêris planta, uelut ictus ab Hercule Cacus,
Et ponêre foris, si quid tentaueris unquam
Hiscere, tanquã habeas tria nomina, quãdo propinat
Virro tibi, sumitq; tuis contacta labellis
Pocula. quis uestrum temerarius usqueadeo, quis
Perditus, ut dicat regi bibe? plurima sunt, quæ

N on audent homines pertusa dicere lena.
Q uadringenta tibi siquis deus, aut similis dis
E t melior fatis donaret homuncio, quantus
E x nihilo fieres, quantus Virronis amicus.
D a Trebio, pone ad Trebium, uis frater ab illis
I libus? o nummi uobis hunc præstat honorem,
V os estis fratres, dominus tamen, et domini rex
S i uis tu fieri, nullus tibi paruulus aula
L userit Aeneas, nec filia dulcior illo.
I ocundum, et carum sterilis facit uxor amicum.
S ed tua nunc Mycale pariat licet, et pueros tres
I n gremium patris fundat, simul ipse loquaci
G audebit nido, uiridem thoraca iubebit
A fferri, minimasq; nuces, axemq; rogatum
A d mensam, quoties parasitus uenerit infans.
V ilibus ancipites fungi ponentur amicis,
B oletus domino, sed qualem Claudius edit,
A nte illum uxoris, post quem nil amplius edit.
V irro sibi, et reliquis Virronibus illa iubebit
P oma dari, quorum solo pascaris odore,
Q ualia perpetuus phæacum autumnus habebat,
C redere quæ possis surrepta sororibus aphris.
T u scabie fruere mali, quod in aggere rodit,
Q ui tegitur parma, et galea, metuensq; flagelli,
D iscit ab hirsuta iaculum torquere capella.
F orsitan impensæ Virronem parcere credas,
H oc agit, ut doleas, nam quæ comœdia? mimus
Q uis melior plorante gula? ergo omnia fiunt
S i nescis, ut per lachrymas effundere bilem
C ogaris, pressoq; diu stridere molari.

Tu tibi liber homo, & regis conuiua uideris,
Captum te nidore suæ putat ille culinæ,
Nec male coniectat. quis enim tam nudus, ut illum
Bis ferat hetruscum puero si contigit aurum?
Vel nodus tantum, et signum de paupere loro?
Spes bene cœnandi uos decipit. ecce dabit iam
Semesum leporem, atque aliquid de clunibus apri.
Ad nos iam ueniet minor altilis, inde parato,
Intactoq; omnes, et stricto pane tacetis.
Ille sapit, qui te sic utitur, omnia ferre
Si potes, et debes, pulsandum uertice raso
Præbebis quandoq; caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis, et tali dignus amico.

SATYRA SEXTA.

Credo pudicitiam Saturno rege moratam
In terris, uisamq; diu, cum frigida paruas
Præberet spelunca domos, ignemq;, laremq;,
Et pecus, et dominos communi clauderet umbra.
Siluestrem montana torum cum sterneret uxor
Frondibus, et culmo, uicinarumq; ferarum
Pellibus, haud similis tibi Cynthia, nec tibi, cuius
Turbauit nitidos extinctus passer ocellos,
Sed potanda ferens infantibus ubera magnis,
Et sæpe horridior glandem ructante marito.
Quippe aliter tunc orbe nouo, cœloq; recenti
Viuebant homines, qui rupto robore nati,
Compositiq; luto nullos habuere parentes.
Multa pudicitiæ ueteris uestigia forsan,
Aut aliqua extiterant, et sub Ioue, sed Ioue nondum

Barbato, non dum græcis iurare paratis
Per caput alterius, cum furem nemo timeret
Caulibus, aut pomis, et aperto uiueret horto.
Paulatim deinde ad superos Astræa recessit
Hac comite, atque duæ pariter fugêre sorores.
Antiquum, et uetus est alienum Posthume lectum
Concutere, atque sacri genium contemnere fulcri.
Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas.
Viderunt primos argentea secula mœchos.
Conuentum tamen, et pactum, et sponsalia nostra
Tempestate paras, iamq; a tonsore magistro
Pecteris, et digito pignus fortasse dedisti.
Certe sanus eras, uxorem Posthume ducis?
Dic qua Tisiphone? quibus exagitare colubris?
Ferre potes dominam saluis tot restibus ullam?
Cum pateant altæ, caligantesq; fenestræ?
Cum tibi uicinum se præbeat æmilius pons?
Aut si de multis nullus placet exitus, illud
Nónne putas melius, quod tecum pusio dormit?
Pusio qui noctu non litigat? exigit a te
Nulla iacens illic munuscula, nec queritur, quod
Et lateri parcas, nec quantum iussit anheles.
Sed placet Vrsidio lex iulia, tollere dulcem
Cogitat hæredem cariturus turture magno,
Mulorumq; iubis, et captatore Macello.
Quid fieri non posse putes, si iungitur ulla
Vrsidio? si mœchorum notissimus olim
Stulta maritali iam porrigit ora capistro?
Quem toties texit perituri cista Latini?
Quid? quod & antiquis uxor de moribus illi

Quæritur, o medici mediam pertundite uenam.
Delitias hominis Tarpeium limen adora
Pronus, & auratam Iunoni cæde iuuencam,
Si tibi contigerit capitis matrona pudici.
Paucæ adeo Cereris uittas contingere dignæ,
Quarum non timeat pater oscula, necte coronam
Postibus, & densos per limina tende corymbos.
Vnus Iberinæ uir sufficit, ocyus illud
Extorquebis, ut hæc oculo contenta sit uno.
Magna tamen fama est cuiusdam rure paterno
Viuentis. uiuat Gabiis, ut uixit in agro,
Viuat Fidenis, et agello cedo paterno.
Quis tamen affirmat, nil actum in montibus? aut in
Speluncis? adeo senuerunt Iuppiter, & Mars?
Porticibus ne tibi monstratur fœmina uoto
Digna tuo? cuneis an habent spectacula totis
Quod securus ames, quódque inde excerpere possis?
Chironomon Lædam molli saltante Batillo
Tuccia uessicæ non imperat, Apula gannit
Sicut in amplexu, subitum, et miserabile, longum
Attendit Thymele, Thymele tunc rustica discit.
Ast aliæ quoties aulæa recondita cessant,
Et uacuo, clausóq; sonant fora sola theatro,
Atque a plebeis longe megalesia, tristes
Personam, thyrsumq; tenent, et subligar Acci
Vrbicus exodio risum mouet Attellanæ
Gestibus Autonoës, hunc diligit Aelia pauper,
Soluitur his magno comœdi fibula, sunt, quæ
Chrysogonum cantare uetent, Hispulla tragœdo
Gaudet, an expectas ut Quintilianus ametur?

Accipis uxorem de qua citharœdus Echion,
Aut Glaphirus fiat pater, Ambrosius'q; choraules.
Longa per angustos figamus pulpita uicos.
Ornentur postes, & grandi ianua lauro,
Vt testudineo tibi Lentule conopeo.
Nobilis Euryalum mirmyllonem exprimat infans.
Nupta senatori comitata est Hippia ludum
Ad Pharon, & Nilum, famosáq; mœnia Lagi,
Prodigia, et mores urbis, damnante Canopo.
Immemor illa domus, et coniugis, atque sororis
Nil patriæ indulsit, plorantes'q; improba natos,
Vtq; magis stupeas, ludos, Paridem'q; reliquit.
Sed quanquam in magnis opibus, plumáq; paterna,
Et segmentatis dormisset paruula cunis,
Contempsit pelagus, famam contempserat olim,
Cuius apud molles minima est iactura cathedras.
Tyrrhenos igitur fluctus, latéq; sonantem
Pertulit Ionium constanti pectore, quamuis
Mutandum toties esset mare. iusta pericli
Si ratio est, et honesta, timent, pauidóq; gelantur
Pectore, nec tremulis possunt insistere plantis.
Fortē animum præstant rebus, quas turpiter audēt.
Si iubeat coniunx, durum est conscendere nauim.
Tunc sentina grauis, tunc summus uertitur aer.
Quæ mœchum sequitur, stomacho ualet, illa maritu
Conuomit, hæc inter nautas, et prandet, et errat
Per puppim, et duros gaudet tractare rudentes.
Qua tamen exarsit forma? qua capta iuuenta est
Hippia? quid uidit, propter quod ludia dici
Sustinuit? nam Sergiolus iam radere guttur

C œperat, & secto requiem sperare lacerto.
P ræterea multa in faciem deformia, sicut
A ttritus galea, mediisq; in naribus ingens
G ibbus, et acre malum semper stillantis ocelli,
S ed gladiator erat, facit hoc illos hiacynthos,
H oc pueris, patriæq;, hoc prætulit illa sorori,
A tque uiro. ferrum est, quod amant. hic Sergius idē
A ccepta rude cœpisset Veiento uideri.
Q uid priuata domus, quid fecerit Hippia curas?
R espice riuales diuorum, Claudius audi,
Q uæ tulerit. dormire uirum cum senserat uxor,
A usa palatino tegetem præferre cubili,
S umere nocturnos meretrix augusta cucullos,
L inquebat comite ancilla non amplius una,
E t nigrum flauo crinem abscondente galero
I ntrauit calidum ueteri centone lupanar,
E t cellam uacuam, atque suam, tunc nuda papillis
C onstitit auratis titulum mentita Lyciscæ,
O stenditq; tuum generose Britannice uentrem.
E xcepit blanda intrantes, atque æra poposcit,
M ox lenone suas iam dimittente puellas
T ristis abit, sed quod potuit, tamen ultima cellam
C lausit adhuc ardens rigidæ tentigine uuluæ.
E t lassata uiris non dum satiata recessit,
O bscurisq; genis turpis, fumoq; lucernæ
F œda lupanaris tulit ad puluinar odorem.
H ippomanes, carmenq; loquar, coctumq; uenenum,
P riuignoq; datum. faciunt grauiora coactæ
I mperio sexus, minimumq; libidine peccant.
O ptima sed quare Cesennia teste marito?

B is quingenta dedit, tanti uocat ille pudicam
N ec Veneris pharetris macer, aut lampade feruet.
I nde faces ardent, ueniunt a dote sagittæ.
L ibertas emitur. coràm licet innuat, atque
R escribat, uidua est locuples, quæ nupsit auaro.
C ur desiderio Bibulæ Sertorius ardet?
S i uerum excutias, facies, non uxor amatur.
T res rugæ subeant, & se cutis arida laxet,
F iant obscuri dentes, oculiq; minores,
C ollige sarcinulas dicet libertus, et exi,
I am grauis es nobis, et sæpe emungeris, exi
O cyus, et propera, sicco uenit altera naso.
I nterea calet, et regnat, poscitq; maritum
P astores, et ouem canusinam, ulmosq; falernas
Q uantulum in hoc, pueros omnes, ergastula tota,
Q uodque domi non est, et habet uicinus ematur.
M ense quidem brumæ, cum iam mercator Iason
C lausus, et armatis obstat casa candida nautis,
G randia tolluntur crystallina, maxima rursus
M yrrhina, deinde adamas notissimus. & Berenices
I n digito factus pretiosior, hunc dedit olim
B arbarus incestæ, dedit hunc Agrippa sorori,
O bseruant ubi festa mero pede sabbata reges,
E t uetus indulget senibus clementia porcis.
N ulláne de tantis gregibus tibi digna uidetur?
S it formosa, decens, diues, fœcunda, uetustos
P orticibus disponat auos, intactior omni
C rinibus effusis bellum dirimente sabina,
R ara auis in terris, nigroq; simillima cigno.
Q uis feret uxorem, cui constant omnia? malo,

Malo Venusinam, quam te Cornelia mater
Gracchorum, si cum magnis uirtutibus affers
Grande supercilium, et numeras in dote triumphos.
Tolle tuum precor Hannibalem, uictumq; Syphacē
In castris, et cum tota Carthagine migra.
Parce precor Paean, & tu depone sagittas,
Nil pueri faciunt, ipsam configite matrem
Amphion clamat, sed Paean contrahit arcum.
Extulit ergo gregem natorum, ipsamq; parentem,
Dum sibi nobilior Latonae gente uidetur,
Atque eadem scrofa Niobe foecundior alba.
Quae tanti grauitas? quae forma, ut se tibi semper
Imputet? huius enim rari, summiq; uoluptas
Nulla boni, quoties animo corrupta superbo
Plus aloes, quam mellis habet, quis deditus autem
Usque adeo est, ut non illam, quam laudibus effert,
Horreat? inq; dies septenis oderit horis?
Quaedam parua quidem, sed non toleranda maritis.
Nam quid rancidius, quam quod se non putat ulla
Formosam, nisi quae de thusca graecula facta est?
De sulmonensi mera cecropis. omnia graece,
Cum sit turpe magis nostris nescire latine.
Hoc sermone pauent, hoc iram, gaudia, curas,
Hoc cuncta effundunt animi secreta, quid ultra?
Concumbunt graece, dones tamen ista puellis,
Tu ne etiam, quam sextus, et octogesimus annus
Pulsat, adhuc graece, non est hic sermo pudicus
In uetula, quoties lasciuum interuenit illud,
Ζωὴ, καὶ ψυχὴ modo sub lodice relictis
Uteris in turba. quod enim non excitat inguen

V ox blanda, & nequam? digitos habet. ut tamẽ oẽs
S ubsidant pennæ, dicas hæc mollius Aemo
Q uãquam et Carpophoro, facies tua cõputat annos,
S i tibi legitimus pactam, iunctamq; tabellis
N on es amaturus, ducendi nulla uidetur
C ausa, nec est quare cœnam, et mustacia perdas
L abente officio, crudis donanda, nec illud,
Q uod prima pro nocte datur, cum lance beata
D acicus, et scripto radiat germanicus auro.
S i tibi simplicitas uxoria, deditus uni
E st animus, submitte caput ceruice parata
F erre iugum. nullam inuenies, quæ parcat amanti,
A rdeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis,
E t spoliis. igitur longe minus utilis illi
V xor, quisquis erit bonus, optandusq; maritus.
N il unquam inuita donabis coniuge, uendes
H ac obstante nihil, nihil hæc si nolit, emetur.
H æc dabit affectus, ille excludetur amicus
I am senior, cuius barbam tua ianua uidit.
T estandi cum sit lenonibus, atque lanistis
L ibertas, et iuris idem contingat arenæ,
N on unus tibi riualis dictabitur hæres.
P one crucem seruo, meruit quo crimine seruus
S upplicium? quis testis adest, quis detulit? audi
N ulla unquam de morte hominis cũctatio longa est.
O demens, ita seruus homo est? nil fecerit esto,
H oc uolo, sic iubeo, sit pro ratione uoluntas.
I mperat ergo uiro, sed mox hæc regna relinquit,
P ermutatq; domos, & flammea conterit, inde
A duolat, et spreti repetit uestigia lecti.

Nota q̃ ſi qñ uxor contenta est suis maritis, ſæcedit ferre

Ornatas paulo ante fores, pendentia linquit
Vela domus, et adhuc uirides in limine ramos.
Sic crescit numerus, sic fiunt octo mariti,
Quinque per autumnos, titulo res digna sepulchri.
Desperanda tibi salua concordia socru,
Illa docet spoliis nudi gaudere mariti,
Illa docet missis a corruptore tabellis
Nil rude, nil simplex rescribere, decipit illa
Custodes, aut aere domat, tunc corpore sano
Aduocat Archigenen, onerosaq; pallia iactat.
Abditus interea latet, et secretus adulter,
Impatiensq; morae pauet, et praeputia ducit.
Scilicet expectas, ut tradat mater honestos,
Aut alios mores, quam quos habet? utile porro
Filiolam turpi uetulae producere turpem.
Nulla fere causa est, in qua non foemina litem
Mouerit, accusat Manilia, si rea non est.
Componunt ipsae per se, formantq; libellos,
Principium, atque locos Celso dictare paratae
Endromydas tyrias, et femineum caeroma.
Quis nescit? aut quis non uidit uulnera pali?
Quem cauat assiduis sudibus, scutoq; lacessit,
Atque omnes implet numeros dignissima prorsus
Florali matrona tuba, nisi siquid in illo
Pectore plus agitat, uereq; paratur arenae.
Quem praestare potest mulier galeata pudorem,
Quae fugit a sexu? uires amat, haec tamen ipsa
Vir nollet fieri; nam quantula nostra uoluptas?
Quale decus rerum, si coniugis auctio fiat
Balteus, et manicae, et cristae, crurisque sinistri

Dimidium tegmen, uel si diuersa mouebit
Prælia, tu felix ocreas uendente puella.
Hæc sunt quæ tenui sudant in cyclade, quarum
Delitias, et panniculus bombicinus urit.
Aspice quo fremitu monstratos perferat ictus,
Et quanto galeæ curuetur pondere, quanta
Poplitibus sedeat, quam denso fascia libro,
Et ride scaphium positis cum sumitur armis.
Dicite uos neptes Lepidi, cæci ue Metelli
Gurgitis, aut Fabii, quæ Ludia sumpserit unquam
Hos habitus? quando ad palum gemat uxor Asyli?
Semper habet lites, alternaq; iurgia lectus,
In quo nupta iacet, minimum dormitur in illo,
Tunc grauis illa uiro, tunc orba tigride peior,
Cum simulat gemitus occulti conscia facti.
Aut odit pueros, aut ficta pellice plorat
Vberibus semper lachrymis, semperq; paratis
In statione sua, atque expectantibus illam,
Quo iubeat manere modo, tu credis amorem,
Tu tibi tunc erucat places, fletumq; labellis
Exorbes, quæ scripta, & quas lecture tabellas,
Si tibi zelotypæ retegantur scrinia mœchæ.
Sed iacet in serui complexibus, aut equitis. dic,
Dic aliquem sodes, dic Quintiliane colorem.
Hæremus. dic ipsa, olim conuenerat inquit,
Vt faceres tu quod uelles, nec non ego possem
Indulgere mihi, clames licet, & mare cœlo
Confundas, homo sum. nihil est audacius illis
Deprensis, iram, atque animos a crimine sumunt.
Vnde hæc monstra tamen, uel quo de fonte requiris?

Præstabat castas humilis fortuna latinas
Quondam, nec uitiis contingi parua sinebat
Tecta labor, somniq; breues, & uellere thusco
Vexatæ, duræq; manus, ac proximus urbi
Hannibal, et stantes collina in turre mariti.
Nunc patimur longæ pacis mala, sæuior armis
Luxuria incubuit, uictumq; ulciscitur orbem.
Nullum crimen abest, facinusq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit, hinc fluxit ad istros,
Et Sybaris colles. hinc & Rhodos, et Miletos,
Atque coronatum, petulans, madidumq; Tarentum.
Prima peregrinos obscœna pecunia mores
Intulit, et turpi fregerunt secula luxu
Diuitiæ molles, quid enim Venus ebria curat?
Inguinis, & capitis quæ sint discrimina nescit.
Grandia quæ mediis iam noctibus ostrea mordet,
Cum perfusa mero spumant ungenta falerno,
Cum bibitur concha, cum iam uertigine tectum
Ambulat, et geminis exurgit mensa lucernis.
I nunc, et dubita qua sorbeat aéra sanna
Tullia, quid dicat notæ Collacia Mauræ.
Maura pudicitiæ ueterem cum præterit aram,
Noctibus hic ponunt lecticas, micturiunt hic,
Effigiemq; deæ longis syphonibus implent,
Inq; uices equitant, ac luna teste mouentur.
Inde domos abeunt, tu calcas luce reuersa
Coniugis urinam magnos uisurus amicos.
Nota bonæ secreta deæ, cum tibia lumbos
Incitat, & cornu pariter, uinoq; feruntur
Attonitæ, crinemq; rotant ululante priapo.

Mænádes. o quantus tunc illis mentibus ardor,
Concubitus, quæ uox saltante libidine, quantus
Ille meri ueteris per crura madentia torrens.
Lenonum ancillas posita Laufella corona
Prouocat, et tollit pendentis præmia coxæ.
Ipsa Medullinæ frictum crissantis adorat.
Palmam inter dominas uirtus natalibus æquat.
Nil ibi per ludum simulabitur, omnia fient
Ad uerum, quibus incendi iam frigidus æuo
Laomedontiades, & Nestoris hernia possit.
Tunc prurigo moræ impatiens, tũ fœmina simplex,
Et pariter toto repetitus clamor ab antro.
Iam fas est, admitte uiros, dormîtat adulter.
Illa iubet sumpto iuuenem properare cucullo.
Si nihil est, seruis incurritur, abstuleris spem
Seruorum, ueniet conductus aquarius, hic si
Quæritur, et desunt homines, mora nulla per ipsã,
Quo minus imposito clunem summittat asello.
Atque utinam ritus ueteres, et publica saltem
His intacta malis agerentur sacra, sed omnes
Nouerunt Mauri, atque Indi, quæ psaltria penem
Maiorem, quam sint duo Cæsaris anticatones,
Illuc, testiculi sibi conscius unde fugit mus,
Intulerit, ubi uelari pictura iubetur,
Quæcunque alterius sexus imitata figuram est.
Et quis tunc hominum contemptor numinis, aut quis
Sympuuium ridere Numæ, nigrumq; catinum,
Et uaticano fragiles de monte patellas
Ausus erat? sed nunc ad quas non Clodius aras?
Audio quid ueteres olim moneatis amici.

Pone seram. cohibe, sed quis custodiet ipsos
Custodes? cauta est, et ab illis incipit uxor.
Iamq; eadem summis pariter, minimisque libido,
Nec melior pedibus, silicem quæ conterit atrum,
Quam quæ longorum uehitur ceruice syrorum.
Vt spectet ludos, conducit Ogulnia uestem,
Conducit comites, sellam, ceruical, amicas,
Nutricem, et flauam, cui det mandata, puellam.
Hæc tamen argenti superest quodcunque paterni
Leuibus athletis, ac uasa nouissima donat.
Multis res angusta domi est, sed nulla pudorem
Paupertatis habet, nec se metitur ad illum,
Quē dedit hæc, posuitque modū. tamen utile quid sit
Prospiciunt aliquando uiri, frigus'q;, famem'q;.
Formicæ tandem quidam expauere magistra.
Prodiga non sentit pereuntem fœmina censum,
At uelut exhausta rediuiuus pullulet arca,
Nummus, et è pleno semper tollatur aceruo,
Nonunquam reputant quanti sibi gaudia constent.
Sunt quas eunuchi imbelles, ac mollia semper
Oscula delectent, et desperatio barbæ,
Et quod abortiuo non est opus, illa uoluptas
Summa tamen, quod iam calida & matura iuuenta
Inguina traduntur medicis, iam pectine nigro,
Ergo expectatos, ac iussos crescere primum
Testiculos, postquam cœperunt esse bilibres,
Tonsoris damno tantum rapit Heliodorus
Conspicuus longe, cunctis'q; notabilis intrat
Balnea, nec dubiæ custodem uitis, & horti
Prouocat a domina factus spado. dormiat ille

Cum domina, sed tu iam durum Posthume, iamq;
Tondendum eunucho Bromium committere noli,
Si gaudet cantu, nullius fibula durat
Vocem uendentis prætoribus, organa semper
In manibus, densi radiant testudine tota
Sardonices, crispo numerantur pectine chordæ,
Quo tener Hidymeles operam dedit, hũc tenet, hoc se
Solatur, gratoq; indulget basia plectro.
Quædam de numero Lamiarum, ac nominis alti.
Cum farre, et uino Ianum, Vestamq; rogabat,
An capitolinam deberet Pollio quercum
Sperare, et fidibus promittere. quid faceret plus
Aegrotante uiro? medicis quid tristibus erga
Filiolum? stetit ante aram, nec turpe putauit
Pro cithara uelare caput, dictataq; uerba
Protulit (ut mos est,) & aperta palluit agna.
Dic mihi nunc quæso, dic antiquissime diuum,
Respondes his Iane pater? magna otia cœli.
Non est (ut uideo,) non est, quid agatur apud uos.
Hæc de comœdis te consulit, illa tragœdum
Commendare uolet, uaricosus fiet haruspex.
Sed cantet potius, quam totam peruolet urbem
Audax, & cœtus possit quam ferre uirorum.
Cumq; paludatis ducibus præsente marito
Ipsa loqui recta facie, strictisq; mamillis.
Hæc eadem nouit, quid toto fiat in orbe, Mulier simulis
Quid seres, quid thraces agant, secreta nouercæ, curiositas
Et pueri, quis amet, quis decipiatur adulter. strata
Dicet quis uiduam prægnantem fecerit, et quo
Mẽse, quibus uerbis cõcumbat quæq;, modis quot.

Instantem regi Armenio, Parthoq; cometem
Prima uidet, famam, rumoresq; illa recentes
Excipit ad portas, quosdam facit isse Niphatem
In populos, magnoq; illic cuncta arua teneri
Diluuio, nutare urbes, subsidere terras
Quocunque in triuio, cuicunque est obuia narrat.
Nec tamen id uitium magis intolerabile, quã, quod
Vicinos humiles rapere, & concidere loris
Exorata solet. nam si latratibus alti
Rumpuntur somni, fustes huc ocyus inquit
Afferte, atque illis dominum iubet ante feriri,
Deinde canem. grauis occursu, teterrima uultu
Balnea nocte subit, conchas, et castra moueri
Nocte iubet, magno gaudet sudare tumultu,
Cum lassata graui ceciderunt bracchia massa,
Callidus, et cristæ digitos impressit aliptes, Magistrum athletarum
Ac summum dominæ femur exclamare coegit.
Conuiuæ miseri interea, somnoq;, fameq;
Vrgentur, tandem illa uenit rubicundula, totum
Oenophorum sitiens, plena quod tenditur urna
Admotum pedibus, de quo sextarius alter
Ducitur ante cibum rabidam facturus orexim,
Dum redit, et terram luto ferit intestino,
Marmoribus riui properant, aut lata falerno
Peluis olet, nam sic tanquam alta in dolia longus
Deciderit serpens, bibit, et uomit, ergo maritus
Nauseat, atque oculis bilem substringit opertis.
Illa tamen grauior, quæ, cum discumbere cœpit,
Laudat Vergilium, perituræ ignoscit Elisæ,
Committit uates, et comparat inde Maronem,

Atque alia parte in trutina suspendit Homerum.
Cedunt grammatici, uincuntur rhetores, omnis
Turba tacet, nec causidicus, nec præco loquatur,
Altera nec mulier, uerborum tanta cadit uis,
Tot pariter pelues, & tintinabula dicas
Pulsari, iam nemo tubas, atque æra fatiget,
Vna laboranti poterit succurrere lunæ.
Imponit finem sapiens et rebus honestis.
Nam quæ docta nimis cupit, et facunda uideri,
Crure tenus medio tunicas succingere debet,
Cædere Siluano porcum, quadrante lauari.
Non habeat matrona, tibi quæ iuncta recumbit,
Dicendi genus, aut curtum sermone rotato
Torqueat enthymema, nec historias sciat omnes,
Sed quædam ex libris et non intelligat, odi
Hanc ego, quæ repetit, uoluitq; Palæmonis artem
Seruata semper lege, et ratione loquendi,
Ignotosq; mihi teneat antiquaria uersus,
Nec curanda uiris opicæ castigat amicæ
Verba, soloecismum liceat fecisse marito.
Nil non permittit mulier sibi, turpe putat nil,
Cum uirides gemmas collo circundedit, et cum
Auribus extensis magnos commisit elenchos.
Intolerabilius nihil est, quam fœmina diues.
Interea fœda aspectu, ridendaq; multo
Pane tumet facies, aut pinguia poppæana
Spirat, et hinc miseri uiscantur labra mariti.
Ad mœchum ueniet lota cute. quando uideri
Vult formosa domi? mœchis foliata parantur,
Emitur his quicquid graciles huc mittitis indi.

T andem aperit uultum, & tectoria prima reponit.
I ncipit agnosci, atque illo lacte fouetur,
P ropter quod secum comites educat asellas,
E xul hyperboreum si dimittatur ad axem.
S ed quæ mutatis inducitur, atque fouetur
T ot medicaminibus, coctæq; siliginis offas
A ccipit, et madidæ, facies dicetur, an ulcus?
E st operæpretium penitus cognoscere toto
Q uid faciant, agitentq; die, si nocte maritus
A uersus iacuit, periit libraria, ponunt
C osmetæ tunicas, tarde uenisse Liburnus
D icitur, et pœnas alieni pendere somni
C ogitur, hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
H ic scutica, sunt quæ tortoribus annua præstent.
V erberat, atque obiter faciem linit, audit amicas,
A ut latum pictæ uestis considerat aurum,
E t cædens longi relegit transacta diurni,
E t cædit, donec lassis cædentibus, exi
I ntonat horrendum iam cognitione peracta
P rofectura domo sicula non mitior aula.
N am si constituit, solitoq; decentius optat
O rnari, et properat, iamq; expectatur in hortis,
A ut apud Isiacæ potius sacraria lenæ.
C omponit crinem laceratis ipsa capillis
N uda humeros Psecas infelix, nudisq; mamillis.
A ltior hic quare cincinnus? taurea punit
C ontinuo flexi crimen, facinusq; capilli.
Q uid Psecas admisit? quæ nam est hic culpa puellæ,
S i tibi displicuit nasus tuus? altera leuum
E xtendit, pectitq; comas, et uoluit in orbem.

E st in consilio matrona, admotaq́; lanis
E merita quæ cæssat acu, sententia prima
H uius erit, post hanc ætate, atque arte minores
C ensebunt, tanquam famæ discrimen agatur,
A ut animæ, tanti est quærendi cura decoris,
T ot premit ordinibus, tot adhuc compagibus altum
A edificat caput, Andromachen a fronte uidebis,
P ost minor est. aliam credas, cedo, si breue parui
S ortita est lateris spatium, breuiorq́; uidetur
V irgine pygmæa nullis adiuta cothurnis,
E t leuis erecta consurgit ad oscula planta.
N ulla uiri cura interea, nec mentio fiet
D amnorum, uiuit tanquam uicina marito,
H oc solo propior, quod amicos coniugis odit,
E t seruos, grauis est rationibus. ecce furentis
B ellonæ, matrisq́; deum chorus intrat, et ingens
S emiuir obscœno facies reuerenda minori,
Mollia qui rupta secuit genitalia testa,
I am pridem cui rauca cohors, cui tympana cedunt
P lebeia, et phrygia uestitur bucca tyara.
G rande sonat, metuiq́; iubet Septembris, et austri
A duentum, nisi se centum lustrauerit ouis,
E t xerampelinas ueteres donauerit ipsi,
V t quicquid subiti, et magni discriminis instat,
I n tunicas eat, & totum semel expiet annum.
H ybernum fracta glacie descendet in amnem,
T er matutino tyberi mergetur, & ipsis
V orticibus timidum caput abluet, inde superbi
T otum regis agrum, nuda, ac tremebunda cruentis
E repet genibus, si candida iusserit Io,

Ibit ad ægypti finem, calidasq́; petitas
A Meroë portabit aquas, ut spargat in æde
Isidis, antiquo quæ proxima surgit ouili.
Credit enim ipsius dominæ se uoce moneri.
En animam, & mentem, cũ qua dii nocte loquuntur.
Ergo hic præcipuum, summumq́; meretur honorem,
Qui grege linigero circundatus, et grege caluo
Plangentis populi currit derisor Anubis.
Ille petit ueniam, quoties non abstinet uxor
Concubitu, sacris, obseruandisq́; diebus,
Magnaq́; debetur uiolato pœna cadurco.
Et mouisse caput uisa est argentea serpens
Illius lachrymis, meditataq́; murmura præstant,
Vt ueniam culpæ non abnuat ansere magno
Scilicet, & tenui popano corruptus Osiris,
Cum dedit ille locum cophino, fœnoq́; relicto
Arcanam iudæa tremens mendicat in aurem
Interpres legum Solymarum, et magna sacerdos
Arboris, ac summi fida internuntia cœli,
Implet et illa manum, sed parcius ære minuto
Qualiacunque uoles iudæi somnia uendunt,
Spondet amatorem tenerum, uel diuitis orbi
Testamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
Tractato, Armenius, uel Comagenus haruspex
Pectora pullorum rimatur, et exta catelli,
Interdum et pueri, faciet quod deferat ipse
Chaldæis, sed maior erit fiducia, quicquid
Dixerit astrologus, credent a fronte relatum
Ammonis, quoniam Delphis oracula cessant,
Et genus humanum damnat caligo futuri.

Praecipuus tamen est horum, qui saepius exul,
Cuius amicitia, conducendaq; tabella
Magnus ciuis obit, et formidatus Othoni,
Inde fides arti, sonuit si dextera ferro,
Laeuaq; si longo castrorum in carcere mansit.
Nemo mathematicus genium indemnatus habebit,
Sed qui penè perit, cui uix in Cyclada mitti
Contigit, et parua tandem caruisse Seripho.
Consulit ictericae lento de funere matris.
Ante tamen de te Tanaquil tua, quando sororem
Efferat, & patruos, an sit uicturus adulter
Post ipsam. quid enim maius dare numina possunt?
Haec tamen ignorat quid sidus triste minetur,
Saturni quo laeta Venus se proferat astro,
Qui mensis damno, quae dentur tempora lucro.
Illius occursus etiam uitare memento,
In cuius manibus ceu pinguia succina tritas
Cernis ephemeridas, quae nullum consulit, et iam
Consulitur, quae castra uiro, patriamq; petente
Non ibit pariter numeris reuocata Thrasylli.
Ad primum lapidem uectari cum placet, hora
Sumitur ex libro, si prurit frictus ocelli
Angulus, inspecta genesi collyria poscit.
Aegra licet iaceat, capiendo nulla uidetur
Aptior hora cibo, nisi quam dederit Petosiris.
Si mediocris erit, spatium lustrabit utrunque
Metarum, & sortes ducet, frontemq;, manumq;
Praebebit uati crebrum poppysma roganti.
Diuitibus responsa dabit phryx augur, & inde
Conductus dabit astrorum, mundiq; peritus.

Atque aliquis senior, qui publica fulgura condit.
Plebeium in circo positum est, et in aggere fatum.
Quæ nudis longum ostendit ceruicibus aurum,
Consulit ante Phalas, delphinorumq́; columnas,
An saga uendenti nubat caupone relicto,
Hæ tamen et partus subeunt discrimen, et omnes
Nutricis tolerant fortuna urgente labores.
Sed iacet aurato uix ulla puerpera lecto,
Tantum artes huius, tantum medicamina possunt,
Quæ steriles facit, atque homines in uētre necandos
Conducit, gaude infelix, atque ipse bibendum
Porrige quicquid erit, nam si distendere uellet,
Et uexare uterum pueris salientibus, esses
Aethiopis fortasse pater, mox decolor hæres
Impleret tabulas, nunquam tibi mane uidendus.
Transeo suppositos, et gaudia, uotaq́; sæpe
Ad spurcos decepta lacus, atque inde petitos
Pontifices salios, Scaurorum nomina falso
Corpore laturos, stat fortuna improba noctu
Arridens nudis infantibus, hos fouet omnes
Inuoluitq́; sinu, domibus tunc porrigit altis,
Secretumq́; sibi mimum parat, hos amat, his se
Ingerit, atque suos ridens producit alumnos.
Hic magicos affert cantus, hic Thessala uendit
Philtra, quibus ualeant mentem uexare mariti,
Et solea pulsare nates, quod desipis, inde est,
Inde animi caligo, et magna obliuio rerum,
Quas modo gessisti, tamen hoc tolerabile, si non
Et furere incipias, ut auunculus ille Neronis,
Cui totum tremuli frontem Cæsonia pulli

Insudit, quæ non faciet, quod principis uxor?
Ardebant cuncta, et fracta compage ruebant.
Non aliter, quam si fecisset Iuno maritum
Insanum, minus ergo nocens erit Agrippinæ
Boletus, siquidem unius præcordia pressit
Ille senis, tremulumq́; caput descendere iussit
In cœlum, & longam manantia labra saliuam.
Hæc poscit ferrum, atq; ignes, hæc potio torquet,
Hæc lacerat mixtos æquitum cum sanguine patres.
Tanti partus equæ, quanti una uenefica constat.
Oderunt natos de pellice, nemo repugnet,
Nemo uetet, iam iam priuignum occidere fas est.
Vos ego pupilli moneo, quibus amplior est res,
Custodite animas, et nulli credite mensæ.
Liuida materno feruent adipata ueneno.
Mordeat ante aliquis, quicquid porrexerit illa,
Quæ peperit, timidus prægustet pocula papas.
Fingimus hæc, altum Satyra sumente cothurnum
Scilicet & finem egressi, legemq́; priorum,
Grande sophocleo carmen bacchamur hiatu
Montibus ignotum rutilis, cœloq́; latino,
Nos utinam uani. sed clamat Pontia feci,
Confiteor, puerisq́; meis aconita paraui,
Quæ deprensa patent, facinus tamen ipsa peregi.
Tu'ne duos una sæuissima uipera cœna?
Tu'ne duos? septem, si septem forte fuissent.
Credamus tragicis quicquid de Colchide torua
Dicitur, et Progne, nil contra conor, et illæ
Grandia monstra suis audebant temporibus. sed
Non propter nummos, minor admiratio summis

ingrattato unto

Debetur monstris, quoties facit ira nocentem
Hunc sexum, et rabie iecur incendente feruntur
Præcipites, ut saxa iugis abrupta, quibus mons
Subtrahitur, cliuoq; latus pendente recedit.
Illam ego nõ tulerim, quæ computat, et scelus īgens
Sana facit, spectant subeuntem fata mariti
Alcestim, & similis si permutatio detur
Morte uiri, cupiant animam seruare catellæ.
Occurrent multæ tibi Belides, atque Eriphyle,
Mane Clytemnestram nullus non uicus habebit.
Hoc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennem
Insulsam, & fatuam leua, dextraq; tenebat,
At nunc res agitur tenui pulmone rubetæ,
Sed tamen et ferro, si prægustaret Atrides
Pontica ter uicti cautus medicamina regis.

SATYRA SEPTIMA.

Et spes & ratio studiorum in Cæsare tantũ,
Solus enim tristes hac tempestate camœnas
Respexit, cum iam celebres, notiq; poetæ
Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos
Temptarent, nec fœdum alii, nec turpe putarent
Præcones fieri, cum desertis Aganippes
Vallibus, exuriens migraret in atria Clió.
Nam si pieria quadrans tibi nullus in arca
Ostendatur, ames nomen, uictumq; Machæræ,
Et uendas potius, commissa quod auctio uendit
Stantibus œnophorum, tripodes, armaria, cistas
Halcyonem, Bacchi Thebas, & Teréa Fausti.
Hoc satius, quam si dicas sub iudice uidi,

Quod non uidisti, faciant equites Asiani
Quanquam, et cappadoces faciant, equitesq; Bithyni,
Altera quos nudo traducit gallia talo,
Nemo tamen studiis indignum ferre laborem
Cogetur post hac, nectit quicunque canoris
Eloquium uocale modis, Laurumq; momordit,
Hoc agite o iuuenes circumspicit, & stimulat uos,
Materiamq; sibi ducis indulgentia quærit.
Si qua aliunde putas rerum expectanda tuarum
Præsidia, atque ideo croceæ membrana tabellæ
Impletur, lignorum aliquid posce ocyus, & quæ
Componis, dona Veneris Telesine marito,
Aut claude, et positos tinea pertunde libellos.
Frange miser calamos, uigilataq; prælia dele,
Qui facis in parua sublimia carmina cella,
Vt dignus uenias ederis, et imagine macra
Spes nulla ulterior, didicit iam diues auarus
Tantum admirari, tantum laudare disertos.
Vt pueri Iunonis auem, sed defluit ætas
Et pelagi patiens, et cassidis, atque ligonis.
Tædia tunc subeunt animos, tunc seq;, suamq;
Terpsichoren odit facunda, et nuda senectus.
Accipe nunc artes, ne quid tibi conferat iste,
Quem colis, et musarum, & Apollinis æde relicta.
Ipse facit uersus, atque uni cedit Homero
Propter mille annos. at si dulcedine famæ
Succensus recites, Maculonus commodat ædes,
Ac longe ferrata domus seruire iubetur,
In qua sollicitas imitatur ianua portas.
Scit dare libertos extrema in parte sedentes

Ordinis & magnas comitum disponere uoces.
Nemo dabit regum, quanti subsellia constent,
Et quæ conducto pendent anabathra tigillo,
Quæq; reportandis posita est orchestra cathedris.
Nos tamen hoc agimus, tenuiq; in puluere sulcos
Ducimus, et littus tenui uersamus aratro.
Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi
Consuetudo mali, tenet insanabile multos
Scribendi cacoëthes, et ægro in corde senescit,
Sed uatem egregium, cui non sit publica uena,
Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui
Communi feriat carmen triuiale moneta,
Hunc qualem nequeo mostrare, et sentio tantum
Anxietate carens, animus facit omnis acerbi
Impatiens, cupidus siluarum, aptusq; bibendis
Fontibus aonidum, neque enim cantare sub antro
Pierio, thyrsúm ue potest contingere sana
Paupertas, atque æris inops, quo nocte, dieq;
Corpus eget, satur est, cum dicit Horatius ohe.
Quis locus ingenio? nisi cum se carmine solo
Vexant, et dominis Cirrhæ, Nysæq; feruntur
Pectora nostra duas non admittentia curas?
Magne mentis opus, nec de lodice paranda
Attonitæ, currus, et equos, faciesq; deorum
Aspicere, et qualis rutulum confundat erinnys.
Nam si Vergilio puer, et tolerabile desit
Hospitium, caderent omnes a crinibus hydri,
Surda nihil gemeret graue bucina, poscimus, ut sit
Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno,
Cuius et albiolos, et lenam pignerat Atreus.

Non habet infelix Numitor, quod mittat amico,
Quintillæ quod donet, habet, nec defuit illi
Vnde emeret multa pascendum carne Leonem
Iam domitum, constat leuiori bellua sumptu
Nimirum, et capiunt plus intestina poetæ.
Contentus fama iaceat Lucanus in hortis
Marmoreis, et sarrano, tenuiq; salino.
Gloria quantalibet, quid erit, si gloria tantum est?
Curritur ad uocem iocundam, et carmen amicæ
Thebaidos, lætam fecit cum Statius urbem,
Promisitq; diem tanta dulcedine captos
Afficit ille animos, tantaq; libidine uulgi
Auditur, sed cum fregit subsellia uersu,
Esurit, intactam Paridi nisi uendat Agauen.
Ille et militiæ multis largitur honorem,
Semestri uatum digitos circumligat auro.
Quod non dant proceres, dabit histrio, tu camerinos,
Et bareas, tu nobilium magna atria curas,
Præfectos Pelopea facit, philomela tribunos.
Haud tamen inuideas uati, quem pulpita pascunt.
Quis tibi Mæcenas? quis nunc erit aut Proculeius?
Aut Fabius? quis Cocta iterum? quis Lentulus alter?
Tunc par ingenio pretium, tunc utile multis
Pallere, et uinum toto nescire decembri.
Vester porro labor fœcundior historiarum
Scriptores, petit hic plus temporis, atque olei plus.
Nanque oblita modi millesima pagina surgit
Omnibus, et crescit multa damnosa papyro.
Sic ingens rerum numerus iubet, atque operum lex.
Quæ tamen inde seges? terræ quis fructus apertæ?

Quis dabit historico, quantum daret Acta legenti?
Sed genus ignauum, quod tecto gaudet, et umbra.
Dic igitur quid causidicis ciuilia præstent
Officia? & magno comites in fasce libelli?
Ipsi magna sonant, sed tunc cum creditor audit
Præcipue, uel si tetigit latus acrior illo
Qui uenit ad dubium grandi cum codice nomen,
Tunc immensa caui spirant mendacia folles,
Conspuiturq́; sinus, ueram deprendere messem
Si libet, hinc centum patrimonia causidicorum,
Parte alia solum Russati pone Lacertæ.
Consedere duces, surgis tu pallidus Aiax
Dicturus dubia pro libertate bubulco
Iudice, rumpe miser tensum iecur, ut tibi lasso
Figantur uirides scalarum gloria palmæ.
Quod uocis pretium? siccus petasunculus, et uas
Pelamydum, aut ueteres aphrorũ epimenida bulbi,
Aut uinum Tyberi deuectum quinque lagenæ,
Si quater egisti, si contigit aureus unus,
Inde cadunt partes in fœdere pragmaticorum.
Aemilio dabitur, quantum petet, et melius nos
Egimus, huius enim stat currus aheneus, alti
Quadriiuges in uestibulis, atque ipse feroci
Bellatore sedens curuatum hastile minatur
Eminus, et statua meditatur prælia lusca.
Sic Pedo conturbat, Matho deficit, exitus hic est
Tongilli, magno cum rhinocerote lauari
Qui solet, & uexat lutulenta balnea turba,
Perq́; forum iuuenes longo premit assere medos
Empturos pueros, argentum, myrrhina, uillas.

Spondet enim tyrio stlataria purpura filo.
Et tamen hoc ipsis est utile, purpura uendit
Causidicum, uendunt amethistina. conuenit illis
Et strepitu, et facie maioris uiuere census.
Sed finem impensæ non seruat prodiga Roma.
Vt redeant ueteres, Ciceroni nemo ducentos
Nunc dederit nummos, nisi fulserit anulus ingens.
Respicit hoc primum, qui litigat, an tibi serui
Octo, decem comites, post te an sit sella, togati
Ante pedes, ideo conducta Paulus agebat
Sardonyche, atque ideo pluris, quam Cossus agebat,
Quam Basilus. rara in tenui facundia panno.
Quando licet flentem Basilo producere matrem?
Quis benedicentem Basilum ferat? accipiat te
Gallia, uel potius nutricula causidicorum
Aphrica, si placuit mercedem imponere linguæ.
Declamare doces, o ferrea pectora Vectii,
Cum perimit sæuos classis numerosa tyrannos,
Nam quæcunque sedens modo legerat, hæc eadē stās
Proferet, atque eadem cantabit uersibus iisdem,
Occidit miseros crambe repetita magistros,
Quis color, & quod sit causæ genus, atq; ubi summa
Quæstio, quæ ueniant diuersa parte sagittæ.
Scire uolunt omnes, mercedem soluere nemo,
Mercedem appellas? quid enim scio? culpa docentis
Scilicet arguitur, quod leua in parte mamillæ
Nil salit arcadico iuueni, cuius mihi sexta
Quaque die miserum dirus caput Hannibal īplet.
Quicquid id est, de quo deliberat, an petat urbem
A Cannis, an post nimbos, et fulmina cautus

Circumagat madidas a tempestate cohortes.
Quantum uis stipulare, et protinus accipe, quod do.
Vt toties illum pater audiat, ast alii sex,
Et plures uno conclamant ore sophistæ,
Et ueras agitant lites raptore relicto,
Fusa uenena silent, malus, ingratus'q; maritus,
Et quæ iam ueteres sanant mortaria cæcos.
Ergo sibi dabit ipse rudem, si nostra mouebunt
Consilia, & uitæ diuersum iter ingredietur
Ad pugnam qui rhetorica descendit ab umbra
Summula ne pereat, qua uilis tessera uenit
Frumenti. quippe hæc merces lautissima, tenta
Chrysogonus quanti doceat, uel Pollio quanti
Lautorum pueros artem scindens Theodori.
Balnea sexcentis, et pluris porticus, in qua
Gestetur dominus quoties pluit, án ne serenum
Expectet? spargat'q; luto iumenta recenti?
Hic potius. nanque hic mundæ nitet unngula mulæ.
Parte alia longis numidarum fulta columnis
Surgat, et algentem rapiat cœnatio solem.
Quanticunque domus, ueniet qui fercula docte
Componit, ueniet qui pulmentaria condit.
Hos inter sumptus sextertia Quintiliano
Vt multum duo sufficient. res nulla minoris
Constabit patri, quam filius. unde igitur tot
Quintilianus habet saltus? exempla nouorum
Fatorum transi, felix, et pulcher, et acer,
Felix, et sapiens, et nobilis, et generosus
Appositam nigræ Lunam subtexit alutæ.
Felix, orator quoque maximus, & iaculator.

Et si perfrixit, cantat bene. distat enim, quae
Sidera te excipiant modo primos incipientem
Edere uagitus, & adhuc a matre rubentem.
Si fortuna uolet, fies de rhetore consul,
Si uolet haec eadem, fies de consule rhetor.
Ventidius quid enim? quid Tullius? an ne aliud, quã
Sydus, et occulti miranda potentia fati?
Seruis regna dabunt, captiuis fata triumphos,
Felix ille tamen, coruo quoque rarior albo.
Pœnituit multos uanae, sterilisq; cathedrae,
Sicut Thrasymachi probat exitus, atque Secundi
Carinatis, et hunc inopem uidistis Athenae
Nil praeter gelidas ausae conferre cicutas.
Dii maiorum umbris tenuem, et sine pondere terrã,
Spirantesq; crocos, et in urna perpetuum uer,
Qui praeceptorem sancti uoluere parentis
Esse loco. metuens uirgae iam grandis Achilles
Cantabat patriis in montibus, et cui non tunc
Eliceret risum citharœdi cauda magistri?
Sed Ruffum, atque alios caedit sua quaeq; iuuẽtus,
Ruffum qui toties Ciceronem allobroga dixit.
Quis gremio Enceladi, doctiq; Palaemonis affert,
Quantum grãmaticus meruit labor? et tamen ex hoc
Quodcunq; est (minus est autem quam rhetoris aera,)
Discipuli custos praemordet Acœnitus ipse,
Et qui dispensat, frangit sibi, cede Palaemon.
Et patere inde aliquid decrescere, non aliter, quam
Institor hibernae tegetis, niueiq; caduci,
Dum modo non pereat, mediae quod noctis ab hora
Sedisti, qua nemo faber, qua nemo sedebat

Qui docet obliquo lanam deducere ferro.
Dummodo non pereat totidem olfecisse lucernas,
Quot stabant pueri, cum totus decolor esset
Flaccus, & hæreret nigro fuligo Maroni.
Rara tamen merces, quæ cognitione tribuni
Non egeat. sed uos sæuas imponite leges,
Vt præceptori uerborum regula constet,
Vt legat historias, authores nouerit omnes
Tanquam ungues, digitosq; suos, ut forte rogatus
Dum petit, aut thermas, aut phœbi balnea, dicat
Nutricem Anchisæ, nomen, patriamq; nouercæ
Archemori, dicat quot Acestes uixerit annos,
Quot siculus phrygibus uini donauerit urnas.
Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,
Vt siquis cæra uultum facit, exigite, ut sit
Et pater ipsius cœtus, ne turpia ludant,
Ne faciant uicibus. non est leue tot puerorum
Obseruare manus, oculosq; in fine trementes.
Hæc inquit cures, et cum se uerterit annus
Accipe, uictori populus quod postulat aurum.

SATYRA OCTAVA.

Stemata quid faciũt? qd prodest Pōtice longo
Sanguine censeri, pictosq; ostendere uultus
Maiorũ? et stantes in curribus Aemilianos?
Et Curios iam dimidios? nasumq; minorem
Coruini, & Galbam auriculis, nasoq; carentem?
Quis fructus generis tabula iactare capaci
Fumosos equitum cum dictatore magistros,
Si coram Lepidis male uiuitur? effigies quo

T ot bellatorum, si luditur alea pernox?
A nte numantinos si dormire incipis ortu
L uciferi, quo signa duces, & castra mouebant?
C ur allobrogicis, & magna gaudeat ara
N atus in herculeo Fabius lare, si cupidus, si
V anus, & euganea quantum uis mollior agna?
S i tenerum attritus catinensi pumice lumbum
S quallentes traducit auos? emptorq; ueneni
F rangenda miseram funestat imagine gentem?
T ota licet ueteres exornent undique ceræ
A tria, nobilitas sola est, atque unica uirtus.
P aulus, uel Cossus, uel Drusus moribus esto,
H os ante effigies maiorum pone tuorum,
P ræcedant ipsas illi te consule uirgas.
P rima mihi debes animi bona, sanctus haberi,
I ustitiæq; tenax factis, dictisq; mereris,
A gnosco procerem, salue Getulice, seu tu
S yllanus quocunque alio de sanguine rarus
C iuis, & egregius patriæ contingis ouanti.
E xclamare libet populus quod clamat Osiri
I nuento. quis enim generosum dixerit hunc, qui
I ndignus genere, et præclaro nomine tantum
I nsignis? nanum cuiusdam Atlanta uocamus,
A ethiopem cygnum, paruam, extortamq; puellam,
E uropen, canibus pigris, scabieq; uetusta
L euibus, et siccæ lambentibus ora lucernæ,
N omen erit pardus, tigris, leo, siquid adhuc est,
Q uod fremit in terris uiolentius. ergo cauebis,
E t metues, ne tu sis Creticus, aut Camerinus.
H is ego quem monui, tecum est mihi sermo Rubelli

P lancæ, tumes alto Drusorum sanguine, tanquam
F eceris ipse aliquid, propter quod nobilis esses.
V t te conciperet, quæ sanguine fulget Iuli,
N on quæ uentoso conducta sub aere texit,
V os humiles inquis uulgi pars ultima nostri,
Q uorum nemo queat patriam monstrare parentis,
A st ego cecropides, uiuas, et originis huius
G audia longa feras, tamen ima plebe quiritem
F acundum inuenies, solet hic defendere causas
N obilis indocti, ueniet de plebe togata
Q ui iuris nodos, & legum ænigmata soluat.
H ic petit Euphraten iuuenis, domitiq; Batauí
C ustodes aquilas armis industrius, at tu
N il nisi cecropides, truncoq; simillimus hermæ,
N ullo quippe alio uincis discrimine, quam quod
I lli marmoreum caput est, tua uiuit imago.
D ic mihi teucrorum proles, animalia muta
Q uis generosa putet nisi fortia? nempe uolucrem
S ic laudamus equum, facili cui plurima palma
F eruet, & exultat rauco uictoria circo,
N obilis hic, quocunque uenit de gramine, cuius
C lara fuga ante alios, et primus in æquore puluis.
S ed uenale pecus corithæ, posteritas &
H irpini, si rara iugo uictoria sedit,
N il ibi maiorum respectus, gratia nulla
V mbrarum, dominos pretiis mutare iubentur
E xiguis, tritoq; trahunt epiredia collo
S egnipedes, digniq; molam uersare Nepotis.
E rgo ut miremur te, non tua, primum aliquid da,
Q uod possim titulis incidere præter honores,

Quos illis damus, et dedimus, quibus omnia debes.
Haec satis ad iuuenem, quem nobis fama superbum
Tradit, et inflatum, plenumq; Nerone propinquo.
Rarus enim ferme sensus communis in illa
Fortuna. sed te censeri laude tuorum
Ponticae noluerim, sic ut nihil ipse futurae
Laudis agas, miserum est aliorũ incumbere famae,
Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.
Stratus humi palmes uiduas desiderat ulmos.
Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
Integer, ambiguae si quando citabere testis,
Incertaeq; rei, Phalaris licet imperet, ut sis
Falsus, & admoto dictet periuria tauro,
Summum crede nefas animam prae ferre pudori,
Et propter uitam uiuendi perdere causas.
Dignus morte perit, coenet licet ostrea centum
Gaurana, et Cosmi toto mergatur aheno.
Expectata diu tandem prouincia cum te
Rectorem accipiet, pone irae frena, modumq;,
Pone et auaritiae, miserere inopum sociorum.
Ossa uides regum uacuis exhausta medullis.
Respice quid moneant leges, quid curia mandet.
Praemia quanta bonos maneant, quã fulmine iusto
Et Capito, et Tutor ruerint damnante senatu
Piratae Cilicum, sed quid damnatio confert,
Cum Pansa eripiat, quicquid tibi Natta reliquit?
Praeconem Chaerippe tuis circunspice pannis,
Iamq; tace, furor est post omnia perdere naulum.
Non idem gemitus olim, nec uulnus erat par
Damnorum sociis florentibus, & modo uictis

Plena domus tunc omnis, et ingens stabat aceruus
Nummorum, spartana chlamys, conchylia coa,
Et cum Parrhasii tabulis, signisq; Myronis
Phidiacum uiuebat ebur, nec non Polycleti
Multus ubique labor, raræ sine Mentore mensæ.
Inde Dolabella est, atque hinc Antonius, inde,
Sacrilegus Verres, referebant nauibus altis
Occulta spolia, et plures de pace triumphos.
Nunc sociis iuga pauca boũ, et grex paruus equarũ,
Et pater armenti capto eripietur agello,
Ipsi deinde lares, si quod spectabile signum,
Si quis in ædicula deus unicus, hæc etenim sunt
Pro summis, nam sunt hæc maxima, despicias tu
Forsitã imbelles rhodios, unctamq; Corinthum,
Despicias merito, quid enim resinata iuuentus,
Cruraq; totius facient tibi leuia gentis?
Horrida uitanda est Hispania, gallicus axis,
Illyricumq; latus, parce et messoribus illis,
Qui saturant urbem, circo, scænæq; uacantem.
Quanta autem inde feres tam diræ præmia culpæ?
Cum tenues nuper Marius discinxerit aphros?
Curandum in primis ne magna iniuria fiat
Fortibus, et miseris, tollas licet omne, quod usquã est
Auri, atque argenti, scutum, gladiumq; relinques,
Et iacula, et galeam. Spoliatis arma supersunt.
Quod modo proposui non est sententia, uerum
Credite me uobis folium recitare Sibyllæ.
Si tibi sancta cohors comitum, si nemo tribunal
Vendit acersecomes, si nullum in coniuge crimen,
Nec per conuentus, nec cuncta per oppida curuis

Vnguibus ire parat nummos raptura Celæno,
Tunc licet a Pico numeres genus, altaq; si te
Nomina delectant, omnem titanida pugnam
Inter maiores, ipsumq; Prometheá ponas,
De quocunq; uoles proauum tibi sumito libro.
Quod si præcipitem rapit ambitus, atque libido,
Si frangis uirgas sociorum in sanguine, si te
Delectant hebetes lasso lictore secures,
Incipit ipsorum contra te stare parentum
Nobilitas, claramq; facem præferre pudendis.
Omne animi uitium tanto conspectius in se
Crimen habet, quanto maior, qui peccat, habetur.
Quo mihi te solitum falsas signare tabellas
In templis, quæ fecit auus? statuamq; parentis
Ante triumphalem? quo? si nocturnus adulter
Tempora santonico uelas adoperta cucullo?
Præter maiorum cineres, atque ossa uolucri
Carpento rapitur pinguis Damasippus, et ipse,
Ipse rotam stringit multo sufflamine consul,
Nocte quidem, sed luna uidet, sed sidera testes
Intendunt oculos, finitum tempus honoris
Cum fuerit, clara Damasippus luce flagellum
Sumet, et occursum nusquam trepidabit amici
Iam senis, ac uirga prior innuet, atque maniplos
Soluet, et infundet iumentis ordea lassis.
Interea dum lanatas, toruumq; iuuencum
More Numæ cædit iouis ante altaria, iurat
Hipponam, et facies olida ad præsepia pictas.
Sed cum peruigiles placet instaurare popinas,
Obuius assiduo syrophœnix udus amomo.

C urrit, idumeæ syrophœnix incola portæ
H ospitis affectu dominum, regemq́; salutat,
E t cum uenali Cyane succincta lagæna.
D efensor culpæ dicet mihi, fecimus & nos
H æc iuuenes, esto, desisti nempe, nec ultra
F ouisti errorem, breue sit quod turpiter audes.
Q uædam cum prima resecentur crimina barba.
I ndulge ueniam pueris, Damasippus ad illos
T hermarum calices, inscriptaq́; lintea uadit
M aturus bello Armeniæ, Syriæq́; tuendis
A mnibus, & Rheno, atque Istro præstare Neronem
S ecurum ualet hæc ætas. mitte hostia Cæsar,
M itte, sed in magna legatum quære popina,
I nuenies aliquo cum percussore iacentem
P ermixtum nautis, aut furibus, aut fugitiuis,
I nter carnifices, et fabros sandapilarum,
E t resupinati cessantia tympana Galli,
A equa ubi libertas, communia pocula, lectus
N on alius cuiquam, nec mensa remotior ulli.
Q uid facias talem sortitus Ponticæ seruum?
N empe in lucanos, aut thusca ergastula mittas.
A t uos troiugenæ uobis ignoscitis, & quæ
T urpia cerdoni, Volesos, Brutosq́; decebunt.
Q uid, si nunquam adeo fœdis, adeoq́; pudendis
V timur exemplis, ut non peiora supersint?
C onsumptis opibus uocem Damasippe locasti
S ippario, clamosum ageres ut phasma Catulli.
L aureolum uelox etiam bene Lentulus egit,
I udice me dignus uera cruce, nec tamen ipsi
I gnoscas populo, populi frons durior huius,

Qui sedet, & spectat triscurria patriciorum,
Planipedes audit fabios, ridere potest qui
Mamercorum alapas, quanti sua funera uendant,
Quid refert? uendunt nullo cogente Nerone,
Nec dubitant celsi prætoris uendere ludis.
Finge tamen gladios inde, atque hinc pulpita pone,
Quid satius, mortem sic quisquam exhorruit, ut sit
Zelotypus Thymeles, stupidi collega Corinthi?
Res haud mira tamen, citharœdo principe natus
Nobilis, hæc ultra, quid erit nisi ludus? & illic
Dedecus urbis habes, nec mirmillonis in armis,
Nec clypeo Gracchum pugnantem, aut falce supina,
Damnat enim tales habitus, & damnat, et odit,
Nec galea frontem abscondit, mouet ecce tridentem
Postquam uibrata pendentia retia dextra
Nequicquam effudit, nudum ad spectacula uultum
Erigit, et tota fugit agnoscendus arena.
Credamus tunicæ, de faucibus aurea cum se
Porrigat, et longo iactetur spira galero.
Ergo ignominiam grauiorem pertulit omni
Vulnere, cum graccho iussus pugnare secutor
Libera si dentur populo suffragia, quis tam
Perditus ut dubitet Senecam præferre Neroni,
Cuius supplicio non debuit una parari
Simia, nec serpens unus, nec culeus unus?
Par Agamemnonidæ crimen, sed causa facit rem
Dissimilem, quippe ille deis authoribus ultor
Patris erat cæsi media inter pocula, sed nec
Electræ iugulo se polluit, aut spartani
Sanguine coniugii, nullis aconita propinquis

Miscuit, in scæna nunquam cantauit Orestes.
Troica non scripsit, quid enim Verginius armis
Debuit ulasci magis, aut cum uindice Galba?
Quid Nero tam sæua, crudaq; tyrannide fecit?
Hæc opera, atque hæ sunt generosi principis artes
Gaudentis fœdo peregrina ad pulpita saltu
Prostitui, graiæq; apium meruisse coronæ.
Maiorum effigies habeant insignia uocis,
Ante pedes domiti longum tu pone Thyestæ
Syrma, uel Antigones, seu personam Menalippes,
Et de marmoreo citharam suspende colosso.
Quis Catilina tuis natalibus, atque Cethegi
Inueniet quicquam sublimius? arma tamen uos
Nocturna, et flammas domibus, templisq; parastis,
Vt braccatorum pueri, Senonumq; minores,
Ausi quod liceat tunica punire molesta.
Sed uigilat consul, uexillaq; uestra coercet.
Hic nouus arpinâs ignobilis, et modo Romæ
Municipalis eques galeatum ponit ubique
Præsidium attonitis, et in omni gente laborat.
Tantum igitur muros intra toga contulit illi
Nominis, et tituli, quantum non Leucade, quantum
Thessaliæ campis Octauius abstulit udo
Cædibus assiduis gladio, sed Roma parentem
Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.
Arpinâs alius uolscorum in monte solebat
Poscere merce des alieno lassus aratro,
Nodosam post hæc frangebat uertice uitem
Si lentus pigra muniret castra dolabra,
Hic tamen et Cimbros, et summa pericula rerum

E xcipit, et solus trepidantem protegit urbem,
A tq; ideo postquã ad Cimbros, stragemq́; uolabant,
Q ui nunquam attigerant maiora cadauera corui,
N obilis ornatur Lauro collega secunda.
P lebeiæ Deciorum animæ, plebeia fuerunt
N omina, pro totis legionibus, hi tamen et pro
O mnibus auxiliis, atque omni plebe latina
S ufficiunt diis infernis, terræq; parenti.
P luris enim Decii, quam qui seruantur ab illis.
A ncilla natus trabeam, et diadema Quirini,
E t fasces meruit regum ultimus ille bonorum.
P rodita laxabant portarum claustra tyrannis
E xulibus iuuenes ipsius consulis, et quos
M agnum aliquid dubia pro libertate deceret,
Q uod miraretur cum Coclite Mutius, et quæ
I mperii fines Tyberinum uirgo natauit,
O cculta ad patres produxit crimina seruus
M atronis lugendus, at illos uerbera iustis
A fficiunt pœnis, et legum prima securis.
M alo pater tibi sit Thersites, dummodo tu sis
A eacidæ similis, uulcaniaq; arma capessas,
Q uam te Thersitæ similem producat Achilles.
E t tamen ut longe repetas, longeq́; reuoluas,
N omen, ab infami gentem deducis asylo.
M aiorum primus quisquis fuit ille tuorum,
A ut pastor fuit, aut illud, quod dicere, nolo.

S Cire uelim quare toties mihi Neuole tristis
Occuras frōte obducta, ceu Marsya uictus.
Quid tibi cum uultu, qualē deprēsus hēbat
R auola, dum Rhodopes uda terit inguina barba?
N os colaphum incutimus lambenti crustula seruo.
N on erat hac facie miserabilior Crepereius
P ollio, qui triplicem usuram præstare paratus
C ircuit, et fatuos non inuenit, unde repente
T ot rugæ? certe modico contentus agebas
V ernam equitem, conuiua ioco mordente facetus,
E t salibus uehemens intra pomeria natis.
O mnia nunc contra, uultus grauis, horrida siccæ
S ylua comæ, nullus tota nitor in cute, qualem
P ræstabit calidi circumlita fascia uisci,
S ed fruticante pilo neglecta, & squallida crura.
Q uid macies ægri ueteris, quem tempore longo
T orret quarta dies, olimq; domestica febris?
D eprendas animi tormenta latentis in ægro
C orpore, deprendas et gaudia, sumit utrunque
I nde habitum facies, igitur flexisse uideris
P ropositum, & uitæ contrarius ire priori.
N uper enim (ut repeto) fanum Isidis, et Ganymedem
P acis, et aduectæ secreta palatia matris,
E t Cererem, (nam quo non prostat fœmina templo?)
N otior Aufidio mœchus celebrare solebas,
(Quod taceo,) atque ipsos etiam inclinare maritos.
V tile & hoc multis uitæ genus, at mihi nullum
I nde operæ pretium, pingues aliquando lacernas

Munimenta togæ duri, crassiq; coloris,
Et male percussas textoris pectine galli
Accipimus, tenue argentum, uenæq; secundæ.
Fata regunt homines, fatum est in partibus illis,
Quas sinus abscondit, nam si tibi sidera cessant,
Nil faciet longi mensura incognita nerui,
Quamuis te nudum spumanti Virro labello
Viderit, et blandæ assidue, densæq; tabellæ
Sollicitēt. ἤδους γὰρ γλυκέος ἄνδρα κίναιδον.
Quod tamen ulterius monstrum, quā mollis auarus?
Hæc tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti.
Computat, et cæuet, ponatur calculus, adsint
Cum tabula pueri, numera sestertia quinque
Omnibus in rebus, numerentur deinde labores,
An facile, et pronum est agere intra uiscera penem
Legitimum, atque illic hesternæ occurrere cœnæ?
Seruus erit minus ille miser, qui foderit agrum,
Quam dominum, sed tu sane tener & puerum te,
Et pulchrum, et dignum cyatho, cœloq; putabas.
Vos humili asseclæ, uos indulgebitis unquam
Cultori, iam nec morbo donare parati?
En cui tu uiridem umbellam, cui succina mittas
Grandia, natalis quoties redit, aut madidum uer
Incipit, et strata positus, longaq; cathedra
Munera fœmineis tractas secreta calendis.
Dic passer cui tot montes, tot prædia seruas
Appula, tot miluos intra tua pascua lassos?
Te Trifolinus ager fœcundis uitibus implet,
Suspectumq; iugum Cumis, et Gaurus inanis.
Nam quis plura linit uicturo dolia musto?

Dic passer idest tu mollis, et salax ut passer.

Quantum erat exhausti lumbos donare clientis
Iugeribus paucis? melius ne hic rusticus infans
Cum matre, et casulis, et cum lusore catello
Cymbala pulsantis legatus fiet amici?
Improbus es, cum poscis ait, sed pensio clamat
Posce, sed appellat puer unicus, ut Polyphemi
Lata acies, per quam solers euasit Vlysses.
Alter emendus erit, nanque hic non sufficit, ambo
Pascendi, quid agam bruma spirante? quid oro?
Quid dicam scapulis seruorum mense decembri,
Et pedibus? durate, atque expectate cicadas?
Verum ut dissimules, ut mittas cætera, quanto
Metiris pretio, quod ni tibi deditus essem,
Deuotusq; cliens, uxor tua uirgo maneret?
Scis certe quibus ista modis, quam sæpe rogaris,
Et quæ pollicitus, fugientem sæpe puellam
Amplexu rapui, tabulas quoque ruperat, et iam
Signabat, tota uix hæc ego nocte redemi
Te plorante foris, testis mihi lectulus, et tu
Ad quem peruenit lecti sonus, et dominæ uox.
Instabile, ac dirimi cœptum, et iam penè solutum
Coniugium in multis domibus seruauit adulter.
Quo te circumagas? quæ prima, aut ultima ponas?
Nullum ergo meritum est ingrate, ac perfide nullũ,
Quod tibi filiolus, uel filia nascitur ex me?
Tollis enim, et libris actorum spargere gaudes
Argumenta uiri, foribus suspende coronas,
Iam pater es, dedimus quod famæ opponere possis.
Iura parentis habes, propter me scriberis hæres,
Legatum omne capis, necnon et dulce caducum.

Commoda prætere a iunguntur multa caducis,
Si numerum, si tres impleuero, iusta doloris
Neuole causa tui. contra tamen ille quid affert?
Negligit, atque alium bipedem sibi quærit asellum.
Hæc soli commissa tibi cælare memento,
Et tacitus nostras intra te fige querelas.
Nam res mortifera est inimicus pumice leuis,
Qui modo secretum commiserat, ardet, et odit
Tanquam prodiderim quicquid scio, sumere ferrum,
Fuste aperire caput, candelam apponere ualuis
Non dubitat, nec contemnas, aut despicias, quod
His opibus nunquam cara est annona ueneni.
Ergo occulta teges, ut curia Martis Athenis.
O Corydon Corydon, secretum diuitis ullum
Esse putas, serui ut taceant, iumenta loquentur,
Et canis, et postes, et marmora, claude fenestras,
Vela tegant rimas, iunge hostia, tollito lumen
E medio, clament omnes, prope nemo recumbat,
Quod tamen ad cantum galli facit ille secundi,
Proximus ante diem caupo sciet, audiet et quæ
Finxerunt pariter librarius, archimagiri
Carptores, quod enim dubitant componere crimen
In dominos, quoties rumoribus ulciscuntur
Balthea: nec deerit qui te per compita quærat
Nolentem, et miseram uinosus inebriet aurem.
Illos ergo roges quicquid pauloante petebas
A nobis, taceant illi, sed prodere malunt
Arcanum, quam subrepti potare falerni,
Pro populo faciens quantum Laufella bibebat.
Viuendum recte cum propter plurima, tum his

Præcipue causis, ut linguas mancipiorum
Contemnas, nam lingua mali pars pessima serui.
Deterior tamen hic, qui liber non erit, illis,
Quorum animas, et farre suo custodit, et ære.
Idcirco ut possim linguam contemnere serui,
Vtile consilium modo, sed commune dedisti,
Nunc mihi quid suades post damnũ temporis, et spes
Deceptas? Festinat enim decurrere uelox
Flosculus angustæ, miseræq; breuissima uitæ
Portio, dum bibimus, dum serta, unguenta, puellas
Poscimus, obrepit non intellecta senectus.
Ne trepida, nunquam pathicus tibi deerit amicus
Stantibus, et saluis his collibus, undique ad illos
Conueniunt et carpentis, et nauibus omnes,
Qui digito scalpunt uno caput, altera maior
Spes superest, tu tantum erucis imprime dentem.
Hæc exempla para felicibus, at mea Clotho,
Et Lachesis gaudent, si pascitur inguine uenter.
O parui, nostriq; lares, quos ture minuto,
Aut farre, et tenui soleo exornare corona,
Quando ego figam aliquid, quo sit mihi tuta senectus
A tegete, et baculo? uiginti millia fœnus
Pignoribus positis, argenti uascula puri,
Sed quæ Fabricius censor notet, et duo fortes
De grege mœsorum, qui me ceruice locata
Securum iubeant clamoso insistere circo,
Sit mihi præterea curuus cælator, et alter,
Qui multas facies pingat cito. sufficient hæc.
Quando ego pauper ero, uotum miserabile, nec spes
His saltem, nam cum pro me fortuna rogatur

NONA.

Affigit cæras illa de naue petitas,
Quæ siculos cantus effugit remige surdo.

SATYRA DECIMA.

OMnibus in terris, quæ sunt a Gadibus usq;
Aurorã, et Gangem, pauci dinoscere possũt
Vera bona, atq; illis multũ diuersa, remota
Erroris nebula. quid enim ratione timemus,
Aut cupimus? quid tam dextro pede concipis, ut te
Conatus non pœniteat, uotiq; peracti?
Euertêre domos totas optantibus ipsis
Dii faciles, nocitura toga, nocitura petuntur
Militia, et torrens dicendi copia, multis
Et sua mortifera est facundia. uiribus ille
Confisus periit, admirandisq; lacertis.
Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strangulat, et cuncta exuperans patrimonia cẽsus,
Quanto delphinis balæna britannica maior.
Temporibus diris igitur, iussuq; Neronis
Longinum, et magnos Senecæ prædiuitis hortos
Clausit, et egregias lateranorum obsidet ædes
Tota cohors. rarus uenit in cœnacula miles.
Pauca licet portes argenti uascula puri,
Nocte iter ingressus gladium, contumq; timebis,
Et motæ ad lunam trepidabis harundinis umbram.
Cantabit uacuus coram latrone uiator.
Prima fere uota, et cunctis notissima templis,
Diuitiæ ut crescant, ut opes, ut maxima toto
Nostra sit arca foro. sed nulla aconita bibuntur
Fictilibus, tunc illa time, cum pocula sumes

Gemmata, et lato setinum ardebit in auro.
Iam ne igitur laudas, quod de sapientibus alter
Ridebat, quoties a limine mouerat unum,
Protuleratq; pedem, flebat contrarius alter?
Sed facilis cuiuis rigidi censura cachini,
Mirandum est unde ille oculis suffecerit humor.
Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
Democritus, quanquam non essent urbibus illis
Prætexta, et trabeæ. fasces, lectica, tribunal.
Quid si uidisset prætorem in curribus altis
Extantem, et medio sublimem in puluere circi
In tunica Iouis, et pictæ serrana ferentem
Ex humeris aulæa togæ. magnæq; coronæ,
Tantum orbem, quanto ceruix non sufficit ulla?
Quippe tenet sudans hanc publicus, et sibi consul
Ne placeat curru seruus portatur eodem.
Da nunc et uolucrem sceptro quæ surgit eburno,
Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
Agminis officia, et niueos ad frena Quirites,
Defossa in loculis quos sportula fecit amicos.
Tunc quoque materiam risus inuenit ad omnes
Occursus hominum, cuius prudentia monstrat
Summos posse uiros, et magna exempla daturos
Veruecum in patria, crassoq; sub aere nasci.
Ridebat curas, nec non et gaudia uulgi,
Interdum et lachrymas, cum fortunæ ipse minaci
Mandaret laqueum, mediumq; ostenderet unguem.
Ergo superuacua, aut perniciosa petuntur,
Propter quæ fas est genua incerare deorum.
Quosdam præcipitat subiecta potentia magnæ

I nuidiæ, mergit longa, atque insignis honorum
P agina, descendunt statuæ, restemq; sequuntur.
I psas deinde rotas bigarum impacta securis
C ædit, et immeritis franguntur crura caballis.
I am strident ignes, iam follibus, atque caminis
A rdet adoratum populo caput, et crepat ingens
S eianus, deinde ex facie toto orbe secunda
F iunt urceoli, pelues, sartago, patellæ.
P one domi lauros, duc in capitolia magnum,
C retatumq; bouem, Seianus ducitur unco
S pectandus. gaudent omnes. quæ labra? quis illi
V ultus erat? nunquam, si quid mihi credis, amaui
H unc hominem. sed quo cecidit sub crimine? quisnam
D elator? quibus indiciis? quo teste probauit?
N il horum, uerbosa, et grandis epistola uenit
A Capreis. bene habet, nil plus interrogo, sed quid
T urba tremens? sequitur fortunam, ut semper, et odit
D amnatos. idem populus si Nortia thusco
F auisset, si oppressa foret secura senectus
P rincipis, hac ipsa Seianum diceret hora
A ugustum, iam pridem, ex quo suffragia nulli
V endimus, effugit curas, nam qui dabat olim
I mperium, fasces, legiones, omnia, nunc se
C ontinet, atque duas tantum res anxius optat
P ana, et circenses. perituros audio multos.
N il dubium, magna est fornacula, pallidulus mi
B rutidius meus ad Martis fuit obuius aram,
Q uam timeo, uictus ne pœnas exigat Aiax,
V t male defensus, curramus præcipites, et
D um iacet in ripa, calcemus Cæsaris hostem,

Sed uideant ſerui, ne quis neget, et pauidum in ius
Ceruice aſtricta dominum trahat. hi ſermones
Tunc de Seiano, ſecreta hæc murmura uulgi.
Vis ne ſalutari ſicut Seianus? habere
Tantundem? atque illi ſellas donare curules?
Illum exercitibus præponere? tutor haberi
Principis anguſta Caprearum in rupe ſedentis
Cum grege chaldæo? uis certe pila, cohortes,
Egregios equites, et caſtra domeſtica, quidni
Hæc cupias, et qui nolunt occidere quenquam,
Poſſe uolunt. ſed quæ præclara, et proſpera tanti,
Vt rebus lætis par ſit menſura malorum?
Huius qui trahitur prætextam ſumere mauis?
An Fidenarum, Gabiorumq; eſſe poteſtas?
Et de menſura ius dicere? uaſa minora
Frangere pannoſus uacuis ædilis Vlubris?
Ergo quid optandum foret ignoraſſe fateris
Seianum. nam, qui nimios optabat honores,
Et nimias poſcebat opes, numeroſa parabat
Excelſæ turris tabulata, unde altior eſſet
Caſus, et impulſæ præceps immane ruinæ.
Quid Craſſos? quid Pompeios euertit, et illum,
Ad ſua qui domitos deduxit flagra quirites?
Summus nempe locus nulla non arte petitus,
Magnaq; numinibus uota exaudita malignis.
Ad generum cæreris ſine cæde, et uulnere pauci
Deſcendunt reges, et ſicca morte tyranni.
Eloquium, ac famam Demoſthenis, aut Ciceronis
Incipit optare, et totis quinquatribus optat,
Quiſquis adhuc uno partam colit aſſe Mineruam,

Quem sequitur custos angustæ uernula capsæ,
Eloquio sed uterque perit orator, utrunque
Largus, et exundans leto dedit ingenii fons.
Ingenio manus est, et ceruix cæsa, nec unquam
Sanguine causidici maduerunt rostra pusilli.
O fortunatam natam me consule Romam.
Antoni gladios potuit contemnere, si sic
Omnia dixisset, ridenda poëmata malo,
Quam te conspicuæ diuina Philippica famæ,
Volueris a prima quæ proxima. sæuus et illum
Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
Torrentem, et pleni moderantem frena theatri.
Diis ille aduersis genitus, fatoq; sinistro,
Quem pater ardentis massæ fuligne lippus
A carbone, et forcipibus, gladiosq; parante
Incude, et luteo uulcano ad rhetora misit.
Bellorum exuuiæ, truncis affixa trophæis
Lorica, et fracta de casside buccula pendens,
Et curtum temone iugum, uictæq; triremis
Aplustre, et summo tristis captiuus in arcu,
Humanis maiora bonis creduntur, ad hæc se
Romanus, graiusq;, ac barbarus induperator
Erexit, causas discriminis, atque laboris
Inde habuit, tanto maior famæ sitis est, quam
Virtutis. quis enim uirtutem amplectitur ipsam,
Præmia si tollas? patriam tamen obruit olim
Gloria paucorum, et laudis, tituliq; cupido
Hæsuri saxis cinerum custodibus, ad quæ
Discutienda ualent sterilis mala robora ficus,
Quandoquidē data sunt ipsis quoq; fata sepulchris.

E xpende Hannibalem, quot libras in duce summo
I nuenies? hic est, quem non capit Aphrica mauro
P erfusa Oceano, Niloq; admota tepenti.
R ursus ad æthiopum populos, aliosq; Elephantos,
A dditur imperiis Hispania, pyrenæum
T ransilit, opposuit natura alpemq;, niuemq;,
D iduxit scopulos, & montem rupit aceto.
I am tenet Italiam, tamen ultra pergere tendit,
A ctum inquit nihil est, ni pœno milite portas
F rangimus, et media uexillum pono Suburra.
O qualis facies, et quali digna tabella,
C um getula ducem portaret bellua luscum.
E xitus ergo quis est? o gloria, uincitur idem
N empe, et in exiliũ præceps fugit, atq; ibi magnus,
M irandusq; cliens sedet ad prætoria regis,
D onec bithyno libeat uigilare tyranno.
F inem animæ, quæ res humanas miscuit olim,
N on gladii, non saxa dabunt, non tela, sed ille
C annarum uindex, ac tanti sanguinis ultor
A nnulus. i demens, et sæuas curre per alpeis,
V t pueris placeas, et declamatio fias.
V nus pelæo iuueni non sufficit orbis,
A estuat infelix angusto limite mundi,
V t Gyaræ clausus scopulis, paruaq; Seripho,
C um tamen a figulis munitam intrauerit urbem,
S arcophago contentus erit. mors sola fatetur,
Q uantula sint hominum corpuscula. creditur olim
V elificatus athos, et quicquid Græcia mendax
A udet in historia, cum stratum classibus iisdem,
S uppositumq; rotis solidum mare, credimus altos

Defecisse amnes, epotaq; flumina medo
Prandente, et madidis cantat quæ Sostratus alis.
Ille tamen qualis rediit Salamine relicta,
In corum, atque eurum solitus sæuire flagellis
Barbarus æolio nunquam hoc in carcere passos,
Ipsum compedibus, qui uinxerat Ennosigæum?
Mitius id sane, quod non & stigmate dignum
Credidit, huic quisquam uellet seruire deorum?
Sed qualis rediit? nempe una naue cruentis
Fluctibus, ac tarda per densa cadauera prora,
Has toties optata exegit gloria pœnas.
Da spatium uitæ, multos da Iuppiter annos,
Hoc recto uultu, solum hoc & pallidus optas.
Sed quam continuis, & quantis longa senectus
Plena malis, deformem, & tetrũ ante omnia uultũ,
Dissimilemq; sui, deformem pro cute pellem,
Pendentesq; genas, et tales aspice rugas,
Quales, umbriferos ubi pandit Tabraca saltus,
In uetula scalpit iam mater Simia bucca.
Plurima sunt iuuenum discrimina, pulchrior ille
Hoc, atque ille alio, multum hic robustior illo,
Vna senum facies, cum uoce trementia labra.
Et iam leue caput, madidiq; infantia nasi.
Frangendus misero gingiua panis inermi,
Vsque adeo grauis uxori, natisq;, sibiq;,
Vt captatori moueat fastidia Cosso.
Non eadem uini, atque cibi torpente palato
Gaudia, nam coitus iam longa obliuio, uel si
Coneris, iacet exiguus cum ramice neruus,
Et quamuis tota palpetur nocte, iacebit.

An ne aliquid sperare potest hæc inguinis ægri
Canicies? quid quod merito suspecta libido est,
Quæ Venerem affectat sine uiribus? aspice partis
Nunc damnum alterius, nam quæ cantãte uoluptas,
Sit licet eximius citharœdus? sit ue Seleucus,
Et quibus aurata mos est fulgere lacerna.
Quid refert magni sedeat qua parte theatri,
Qui uix cornicines exaudiat, atque tubarum
Concentus? clamore opus est, ut sentiat auris,
Quem dicat uenisse puer, quot nuntiet horas.
Præterea minimus gelido iam corpore sanguis
Febre calet sola, circunsilit agmine facto
Morborum omne genus, quorum si nomina quæras,
Prõptius expediã, quot amauerit Hippia mœchos,
Quot Themison ægros autumno occiderit uno,
Quot Basilus socios, quot circunscripserit Hirrus
Pupillos, quot longa uiros exorbeat uno
Maura die, quot discipulos inclinet Amillus,
Percurram citius quot uillas possideat nunc,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat.
Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis, ambos
Perdidit ille oculos, & luscis inuidet, huius
Pallida labra cibum capiunt digitis alienis.
Ipse ad conspectum cœnæ diducere rictum
Suetus, hiat tantum, ceu pullus hirundinis, ad quẽ
Ore uolat pleno mater ieiuna, sed omni
Membrorum damno maior dementia, quæ nec
Nomina seruorum, nec uultum agnoscat amici,
Cum quo præterita cœnauit nocte, nec illos,
Quos genuit, quos eduxit, nam codice sæuo

Hæredes uetat esse suos, bona tota feruntur
Ad Phialen, tantum artificis ualet halitus oris,
Quod steterat multis in carcere fornicis annis.
Vt uigeant sensus animi, ducenda tamen sunt
Funera natorum, rogus aspiciendus amatæ
Coniugis, et fratris, plenæq; sororibus urnæ.
Hæc data pœna diu uiuentibus, ut renouata
Semper clade domus multis in luctibus, inq;
Perpetuo mœrore, et nigra ueste senescant.
Rex Pylius, (magno si quicquam credis Homero)
Exemplum uitæ fuit a cornice secundæ.
Felix nimirum, qui tot per sæcula mortem
Distulit, atque suos iam dextra computat annos,
Quiq; nouum toties mustum bibit, oro parumper
Attendas, quantum de legibus ipse queratur
Fatorum, et nimio de stamine, cum uidet acris
Antilochi barbam ardentem, nam quærit ab omni
Quisquis adest socio, cur hæc in tempora duret,
Quod facinus dignum tam longo admiserit æuo.
Hæc eadem Peleus, raptum cum luget Achillem,
Atque alius, cui fas Ithacum lugere natantem.
Incolumi troia Priamus uenisset ad umbras
Assaraci magnis solennibus, Hectore funus
Portante, ac reliquis fratrum ceruicibus inter
Iliadum lachrymas, ut primos edere planctus
Cassandra inciperet, scissaq; Polyxena palla,
Si foret extinctus diuerso tempore, quo iam
Cœperat audaces Paris ædificare carinas.
Longa dies igitur quid contulit? omnia uidit
Euersa, et flammis asiam, ferroq; cadentem.

Tunc miles tremulus posita tulit arma tyara,
Et ruit ante aram summi Iouis, ut uetulus bos,
Qui domini cultris tenue, & miserabile collum
Præbet ab ingrato iam fastiditus aratro.
Exitus ille utcunque hominis, sed torua canino
Latrauit rictu, quæ post hunc uixerat uxor.
Festino ad nostros, & regem transeo Ponti,
Et Crœsum, quem uox iusti facunda Solonis
Respicere ad longæ iussit spatia ultima uitæ.
Exilium, & carcer Minturnarumq; paludes,
Et mendicatus uicta Carthagine panis
Hinc causas habuere. quid illo ciue tulisset
Natura in terris, quid Roma beatius unquam,
Si circunducto captiuorum agmine, & omni
Bellorum pompa, animam exhalasset opimam,
Cum de theutonico uellet descendere curru?
Prouida Pompeio dederat Campania febres
Optandas, sed multæ urbes, & publica uota
Vicerunt. igitur fortuna ipsius, et urbis
Seruatum uicto caput abstulit, hoc cruciatu
Lentulus, hac pœna caruit, ceciditq; Cethegus
Integer, & iacuit Catilina cadauere toto.
Formam optat modico pueris, maiore puellis
Murmure, cum Veneris fanum uidet anxia mater
Vsque ad delitias uotorum, cur tamen inquit
Corripias? pulchra gaudet Latona Diana.
Sed uetat optari faciem Lucretia, qualem
Ipsa habuit. cuperet Rutilæ Virginia gibbum
Accipere, atque suam Rutilæ dare. filius autem
Corporis egregii miseros, trepidosq; parentes

Semper habet. rara est adeo concordia formæ,
Atq; pudicitiæ, sanctos licet horrida mores
Tradiderit domus, ac ueteres imitata Sabinas.
Præterea castum ingenium, uultumq; modestum
Sanguine feruentem tribuat natura benigna
Larga manu. quid enim puero conferre potest plus
Custode, & cura natura potentior omni?
Non licet esse uiros. nam prodiga corruptoris
Improbitas ipsos audet tentare parentes.
Tanta in muneribus fiducia, nullus ephebum
Deformem sæua castrauit in arce tyrannus,
Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, uel
Strumosum, atque utero pariter, gibboq; tumentem.
Nunc ergo iuuenis specie lætare tui, quem
Maiora expectant discrimina, fiet adulter
Publicus, et pœnas metuet quascunque mariti
Exigere irati, nec erit felicior astro
Martis, ut in laqueos nunquam incidat, exigit autem
Interdum ille dolor plus, quàm lex ulla dolori
Concessit, necat hic ferro, secat ille cruentis
Verberibus, quosdam mœchos & mugilis intrat.
Sed tuus Endymion dilectæ fiet adulter
Matronæ, mox cum dederit Seruilia nummos,
Fiet & illius quem non amat, eruet omnem
Corporis ornatum. quid enim ulla negauerit udis
Inguinibus, siue est hæc Hippia, siue Catulla?
Deterior totos habet illic fœmina mores.
Sed casto quid forma nocet? quid profuit olim
Hippolyto graue propositum? quid Bellerophonti?
Erubuit nempe hæc ceu fastidita repulsa.

Nec Sthenebœa minus, quã Cressa excanduit, et se
Concussere ambæ. mulier sæuissima tunc est,
Cum stimulos odio pudor admouet. elige quid nam
Suadendum esse putes, cui nubere Cæsaris uxor
Destinat, optimus hic, et formosissimus idem
Gentis patritiæ rapitur miser extinguendus
Messalinæ oculis. dudum sedet illa parato
Flammeolo, tyriusq; palàm genialis in hortis
Sternitur, et ritu decies centena dabuntur
Antiquo, ueniet cum signatoribus auspex.
Hæc tu secreta, et paucis commissa putabas,
Non nisi legitime uult nubere, quid placeat, dic,
Ni parere uelis, pereundum est ante lucernas,
Si scelus admittas, dabitur mora paruula, dum res
Nota urbi, et populo contingat principis aures,
Dedecus ille domus sciet ultimus, interea tu
Obsequere imperio, si tanti est uita dierum
Paucorum, quicquid leuius, meliusq; putaris,
Præbẽda est gladio pulchra hæc, et candida ceruix.
Nil ergo optabunt homines? si consilium uis,
Permittes ipsis expendere numinibus, quid
Conueniat nobis, rebusq; sit utile nostris.
Nam pro iocundis aptissima quæque dabunt dii.
Carior est illis homo, quam sibi. nos animorum
Impulsu, et cæca, magnaq; cupidine ducti
Coniugium petimus, partumq; uxoris, at illis
Notum qui pueri, qualisq; futura sit uxor.
Vt tamen et poscas aliquid, uoueasq; sacellis
Exta, & candiduli diuina tomacula porci,
Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.

Fortem posce animum, et mortis terrore carentem,
Qui spatium uitæ extremum inter munera ponat
Naturæ, qui ferre queat quoscunque labores,
Nesciat irasci, cupiat nihil, et potiores
Herculis erumnas credat, sæuosq; labores,
Et uenere, et cœnis, & plumis Sardanapali.
Monstro, quod ipse tibi possis dare, semita certe
Tranquillæ per uirtutem patet unica uitæ.
Nullum numen abest, si sit prudentia, sed te
Nos facimus Fortuna deam, cœloq; locamus.

SATYRA UNDECIMA.

Tticus eximie si cœnat, lautus habetur,
a Si Rutilus, demẽs, quid enĩ maiore cachino
Excipitur uulgi, quam pauper Apicius? oĩs
Conuictus, thermæ, stationes, omne theatrum
De Rutilo, nam dum ualida, ac iuuenilia membra
Sufficiunt galeæ, dumq; ardens sanguine fertur
Non cogente quidem, sed nec prohibente tribuno
Scripturus leges, & regia uerba lanistæ.
Multos porro uides, quos sæpe elusus ad ipsum
Creditor introitum solet expectare macelli,
Et quibus in solo uiuendi causa palato est.
Egregius cœnat, meliusq; miserrimus horum,
Et cito casurus iam perlucente ruina.
Interea gustus elementa per omnia quærunt,
Nunquam animo pretiis obstantibus, interius si
Attendas, magis illa iuuant quæ pluris emuntur.
Ergo haud difficile est perituram arcessere summam
Lancibus oppositis, uel matris imagine fracta,

Et quadringentis nummis condire gulosum
Fictile, sic ueniunt ad miscellanea ludi.
Refert ergo quis hæc eadem paret, in Rutilo nam
Luxuria est, in Ventidio laudabile nomen
Sumit, et a censu famam trahit. illum ego iure
Despiciam, qui scit quanto sublimior Atlas
Omnibus in Libya sit montibus, hic tamen idem
Ignoret quantum ferrata distet ab arca
Sacculus, e cœlo descendit γνῶθι σεαυτόν.
Figendum, et memori tractandum pectore, siue
Coniugium quæras, uel sacri in parte senatus
Esse uelis, nec enim loricam poscit Achillis
Thersites, in qua se traducebat Vlysses
Ancipitem, ceu tu magno discrimine causam
Protegere affectas. te consule, dic tibi quis sis
Orator uehemens, an Curtius, an Matho, buccæ
Noscenda est mensura tuæ, spectandáq; rebus
In summis, minimis, etiam cum piscis emetur,
Nec mulum cupias, cum sit tibi gobio tantum
In loculis, quis enim te deficiente crumena,
Et crescente gula manet exitus, ære paterno,
Ac rebus mersis in uentrem, fœnoris, atque
Argenti grauis, & pecorum, agrorumq; capacem?
Talibus a dominis post cuncta nouissimus exit
Annulus, et digito mendicat Pollio nudo.
Non præmaturi cineres, nec funus acerbum
Luxuriæ, sed morte magis metuenda senectus.
Hi plerunque gradus, conducta pecunia Romæ,
Et coràm dominis consumitur, inde ubi paulum
Nescio quid superest, et pallet fœnoris author,

Qui uertêre solum, Baias, et ad hostia currunt.
Cedere nanque foro iam non deterius, quam
Aesquilias a feruenti migrare Suburra.
Ille dolor solus patriam fugientibus, illa
Mœstitia est, caruisse anno circensibus uno.
Sanguinis in facie non hæret gutta, morantur
Pauci ridiculum, et fugientem ex urbe pudorem.
Experiere hodie nunquid pulcherrima dictu
Persice non præstem uita, nec moribus, et re,
Sed laudem siliquas occultus ganeo, pultes
Coràm aliis dictem puero, sed in ore placentas.
Nam cum sis conuiua mihi promissus, habebis
Euandrum, uenies Tirynthius, aut minor illo
Hospes, et ipse tamen contingens sanguine cœlum
Alter aquis, alter flammis ad sidera missus.
Fercula nunc audi nullis ornata macellis
De tyburtino ueniet pinguissimus agro
Oedulus, et toto grege mollior, inscius herbæ,
Necdum ausus uirgas humilis mordere salicti,
Qui plus lactis habet, quam sanguinis, et montani
Asparagi, posito quos legit uillica fuso.
Grandia præterea, tortoq; calentia fœno
Oua adsunt ipsis cum matribus, et seruatæ
Parte anni, quales fuerant in uitibus, uuæ,
Signinum, syriumq; pirum de corbibus iisdem
Aemula picenis, et odoris mala recentis,
Nec metuenda tibi, siccatum frigore postquam
Autumnum, et crudi posuere pericula succi.
Hæc olim nostri iam luxuriosa senatus
Cœna fuit, Curius paruo quæ legerat horto

Ipse focis breuibus ponebat oluscula, quæ nunc
Squallidus in magna fastidit compede fossor,
Qui meminit calidæ sapiat quid uulua popinæ.
Sicci terga suis rara pendentia crate
Moris erat quondam festis seruare diebus,
Et natalitium cognatis ponere lardum,
Accedente noua, si quam dabat hostia, carne,
Cognatorum aliquis titulo ter consulis, atque
Castrorum imperiis, et dictatoris honore
Functus, ad has epulas solito maturius ibat,
Erectum domito referens a monte ligonem.
Cum tremerent autem Fabios, durumq; Catonem,
Et Scauros, & Fabricios, rigidiq; seueros
Censoris mores etiam collega timeret,
Nemo inter curas, et seria duxit habendum,
Qualis in oceani fluctu testudo nataret.
Clarum troiugenis factura, ac nobile fulcrum,
Sed nudo latere, et paruis frons ærea lectis
Vile coronati caput ostendebat aselli,
Ad quod lasciui ludebant ruris alumni.
Tales ergo cibi, qualis domus, atque supellex.
Tunc rudis, et graias mirari nescius artes,
Vrbibus euersis prædarum in parte reperta
Magnorum artificum frangebat pocula miles,
Vt phaleris gauderet equus, cælataq; cassis
Romuleæ simulacra feræ mansuescere iussæ
Imperii fato, et geminos sub rupe Quirinos,
Ac nudam effigiem clypeo fulgentis, et hasta,
Pendentisq; dei perituro ostenderet hosti.
Argenti quod erat solis fulgebat in armis.

Ponebant igitur thusco farrata catino
Omnia tunc, quibus inuideas si liuidulus sis.
Templorum quoque maiestas præsentior, et uox
Nocte ferè media, mediamq; audita per urbem
Littore ab oceani gallis uenientibus, & diis
Officium uatis peragentibus, his monuit nos,
Hanc rebus latiis curam præstare solebat
Fictilis, et nullo uiolatus Iuppiter auro.
Illa domi natas, nostráq; ex arbore mensas
Tempora uiderunt, hos lignum stabat in usus,
Annosam si forte nucem deiecerat eurus.
At nunc diuitibus cœnandi nulla uoluptas,
Nil Rombus, nil dama sapit, putere uidentur
Vngenta, atque rosæ, latos nisi sustinet orbes
Grande ebur, et magno sublimis pardus hiatu
Dentibus ex illis quos mittit porta Syenes,
Et mauri celeres, et mauro obscurior indus,
Et quos deposuit nabathæo bellua saltu,
Iam nimios, capitiq; graues, hinc surgit orexis,
Hinc stomacho bilis, nam pes argenteus illis,
Annulus in digito quod ferreus. ergo superbum
Conuiuam caueo, qui me sibi comparat, et res
Despicit exiguas, adeo nulla uncia nobis
Est eboris, nec tessellæ, nec calculus ex hac
Materia, quin ipsa manubria cultellorum
Ossea, non tamen his ulla unquam obsonia fiunt
Rancidula, haud ideo peior gallina secatur.
Sed nec structor erit, cui cædere debeat omnis
Pergula, discipulus Tripheri doctoris, apud quem
Sumine cum magno lepus, atque aper, et pygargus,

Et scythicæ uolucres, et phœnicopterus ingens,
Et Getûlus orix, hebeti lautissima ferro
Cæditur, et tota sonat ulmea cœna Suburra.
Nec frustum capreæ subducere, nec latus aphræ
Nouit auis noster tyrunculus, ac rudis omni
Tempore, et exiguæ frustis imbutus ofellæ.
Plebeios calices, et paucis assibus emptos
Porriget incultus puer, atque a frigore tutus,
Non phryx, aut lycius, non a mangone petitus
Quisquam erit, et magno, cum poscis, posce latine.
Idem habitus cunctis, tonsi, erectíq; capilli,
Atque hodie tantum propter conuiuia pexi.
Pastoris duri est hic filius, ille bubulci.
Suspirat longo non uisam tempore matrem,
Et casulam, et notos tristis desiderat ædos,
Ingenui uultus puer, ingenuíq; pudoris,
Quales esse decet, quos ardens purpura uestit,
Nec pugillares defert in balnea raucus
Testiculos, nec uellendas iam præbuit alas,
Crassa nec opposito pauidus tegit inguina gutto.
Hic tibi uina dabit diffusa in montibus illis,
A quibus ipse uenit, quorum sub uertice lusit.
Namq; una est, atq; eadẽ uini patria, atq; ministri.
Forsitan expectes, ut Gaditana canoro
Incipiat prurire choro, plausúq; probatæ
Ad terram tremulo descendant clune puellæ
Irritamentum Veneris languentis, et acres
Diuitis urticæ, maior tamen ista uoluptas
Alterius sexus, magis ille extenditur, et mox
Auribus, atque oculis concepta urina mouetur.

Non capit has nugas humilis domus, audiat ille
Testarum crepitus cum uerbis, nudum olido stans
Fornice mancipium quibus abstinet, ille fruatur
Vocibus obscœnis, omniq; libidinis arte,
Qui lacedæmonium pytismate lubricat orbem,
Nanque ibi fortunæ ueniam damus. alea turpis,
Turpe et adulterium mediocribus, hæc eadem illi
Omnia cum faciant, hilares, nitidiq; uocantur.
Nostra dabunt alios hodie conuiuia ludos,
Conditor iliados cantabitur, atque Maronis
Altisoni dubiam facientia carmina palmam.
Quid refert tales uersus, qua uoce legantur?
Sed nunc dilatis auerte negotia curis,
Et gratam requiem dona tibi, quando licebit
Per totam cessare diem, non fœnoris ulla
Mentio, nec prima si luce egressa, reuerti
Nocte solet, tacito bilem tibi contrahat uxor
Humida suspectis referens multitia rugis,
Vexatasq; comas, et uultum, auremq; calentem.
Protinus ante meum, quicquid dolet, exue limen,
Pone domum, et seruos, et quicquid frangitur illis,
Aut perit, ingratos ante omnia pone sodales.
Interea megalesiacæ spectacula palmæ
Idæum solenne colunt, similisq; triumpho
Præda caballorum, prætor sedet, ac mihi pace
Immensæ, nimiæq; licet si dicere plebis,
Totam hodie Romam circus capit, & fragor aurem
Percutit, euentum uiridis quo colligo panni.
Nam si deficeret, mœstam, attonitamq; uideres
Hanc urbem, ueluti cannarum in puluere uictis

Consulibus. spectent iuuenes, quos clamor, et audax
Sponsio, quos cultæ decet assedisse puellæ.
Nostra bibat uernum contracta cuticula solem,
Effugiatq; togam, iam nunc in balnea salua
Fronte licet uadas, quanquam solida hora supersit
Ad sextam, facere hoc non possis quinque diebus
Continuis, quia sunt talis quoque tædia uitæ
Magna, uoluptates commendat rarior usus.

SATYRA DVODECIMA.

Atali Coruine die mihi dulcior hæc lux,
n Qua festus promissa deis animalia cespes
Expectat, niueā reginæ cædimus agnam.
Par uellus dabitur pugnanti Gorgone maura,
Sed procul extensum petulans quatit hostia funem
Tarpeio seruata Ioui, frontemq; coruscat
Quippe ferox uitulus templis maturus, et aræ,
Spargendusq; mero, quem iam pudet ubera matris
Ducere, qui uexat nascenti robora cornu.
Si res ampla domi, similisq; affectibus esset,
Pinguior Hispulla traheretur taurus, et ipsa
Mole piger, nec finitima nutritus in herba,
Læta sed ostendens Clitumni pascua sanguis
Iret, et a grandi ceruix ferienda ministro,
Ob reditum trepidantis adhuc, horrendaq; passi
Nuper, et incolumem sese mirantis amici.
Nam præter pelagi casus, & fulguris ictum
Euasi, densæ cœlum abscondêre tenébræ
Nube una, subitusq; antennas impulit ignis,
Cum se quisq; illo percussum crederet, et mox

Attonitus nullum conferri posse putaret
Naufragium uelis ardentibus, omnia fiunt
Talia, tam grauiter, siquando poetica surgit
Tempestas. genus ecce aliud discriminis, audi,
Et miserere iterum, quanquam sint cætera sortis
Eiusdem, pars dira quidem, sed cognita multis,
Et quam uotiua testantur fana tabella
Plurima (pictores quis nescit ab Iside pasci?)
Accidit et nostro similis fortuna Catullo,
Cum plenus fluctu medius foret alueus, et iam
Alternum puppis latus euertentibus undis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum uentis imitatus castora, qui se
Eunuchum ipse facit cupiens euadere damno
Testiculorum, adeo medicatum intelligit inguen.
Fundite quæ mea sunt dicebat cuncta Catullus,
Præcipitare uolens etiam pulcherrima, uestem
Purpuream teneris quoque Mœcenatibus aptam,
Atque alias, quarum generosi graminis ipsum
Infecit natura pecus, sed & egregius fons
Viribus occultis, et beticus adiuuat aer.
Ille nec argentum dubitabat mittere lances
Parthenio factas, urnæ cratéra capacem,
Et dignum sitiente Pholo, uel coniuge Fusci,
Adde et bascaudas, et mille escaria, multum
Cælati, biberat quo callidus emptor Olynthi.
Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebusq; salutem?
Non propter uitam faciunt patrimonia quidam,

Sed uitio cæci propter patrimonia uiuunt.
Iactatur rerum utilium pars maxima, sed nec
Damna leuant tunc aduersis urgentibus, illuc
Decidit, ut malum ferro summitteret, ac se
Explicat angustum, discriminis ultima quando
Præsidia afferimus, nauem factura minorem.
I nunc & uentis animam committe, dolato
Confisus ligno, digitis a morte remotus
Quattuor, ac septem, si sit latissima teda.
Mox cum reticulis, et pane, et uentre lagenæ,
accipe Aspice sumendas in tempestate secures.
Sed postquam iacuit planum mare, tēpora postquam
Prospera uectoris, fatumq; ualentius euro,
Et pelago, postquam parcæ meliora benigna
Pensa manu ducunt hilares, et staminis albi
Lanificæ, modica non multo fortior aura
Ventus adest, inopi miserabilis arte cucurrit
Vestibus extensis, et quod superauerat unum,
Velo prora suo, iam deficientibus austris.
Spes uitæ cum sole redit, tum gratus Iulo,
Atque nouercali sedes prælata lauino,
Conspicitur sublimis apex, cui candida nomen
Scrofa dedit, lætis phrygibus mirabile sumen,
Et nunquam uisis triginta clara mamillis.
Tandem intrat positas inclusa per æquora moles,
Tyrrhenamq; Pharon, porrectáq; bracchia rursus,
Quæ pelago occurrunt medio, longéq; relinquunt
Italiam. non sic igitur mirabere portus,
Quos natura dedit, sed truncata puppe magister
Interiora petit baianæ peruia cymbæ.

Tunc stagnante sinu gaudent ibi uertice raso
Garrula securi narrare pericula nautæ.
Ite igitur pueri linguis, animisq; fauentes,
Sertaq; delubris, & farra imponite cultris,
Ac molles ornate focos, glebamq; uirentem,
Iam sequar, & sacro, quod præstat, rite peracto
Inde domum repetam, graciles ubi parua coronas
Accipiunt fragili simulacra nitentia cæra.
Hic nostrum placabo Iouem, laribusq; paternis
Thura dabo, atq; omnes uiolæ iactabo colores.
Cuncta nitent, longos erexit ianua ramos,
Et matutinis operatur festa lucernis.
Nec suspecta tibi sint hæc Coruine, Catullus
Pro cuius reditu tot pono altaria, paruos
Tres habet hæredes, libet expectare, quis ægram,
Et claudentem oculos gallinam impendat amico
Tam sterili. uerum hæc nimia est impensa, coturnix
Nulla unquam pro patre cadet. sentire calorem
Si cœpit locuples Gallita, & Pacius orbi,
Legitime fixis uestitur tota tabellis
Porticus, existunt qui promittant hecatomben.
Quatinus hic non sunt nec uenales elephantes,
Nec latio, aut usquam nostro sub sydere talis
Bellua concipitur, sed furua gente petita
Arboribus rutulis, et Turni pascitur agro
Cæsaris armentum, nulli seruire paratum
Priuato, siquidem tyrio seruire solebant
Hannibali, et nostris ducibus, regiq; Molosso,
Horum maiores, & dorso ferre cohortes
Partem aliquam belli, et euntem in prælia turmã.

Nulla igitur mora per Nouiũ, mora nulla per Histrũ
P acuuium, quin illud ebur ducatur ad aras,
E t cadat ante lares Gallinæ uictima sacra
T antis digna deis, et captatoribus horum.
A lter enim si concedas mactare, uouebit
D e grege seruorum magna, et pulcherrima quæq;
C orpora, uel pueris, et frontibus ancillarum
I mponet uittas, et si qua est nubilis illi
I phigenia domi, dabit hanc altaribus, et si
N on sperat tragicæ furtiua piacula ceruæ,
L audo meum ciuem, nec comparo testamento
M ille rates, nam si Libitinam euaserit æger,
D elebit tabulas inclusus carcere nassæ,
P ost meritum sane mirandum, atq; omnia soli
F orsan Pacuuio breuiter dabit, ille superbus
I ncedet uictis riualibus. ergo uides, quam
G rande operæpretium faciat iugulata Mycenis.
V iuat pacuuius quæso, uel Nestora totum,
P ossideat, quantum rapuit Nero, montibus aurum
E xæquet, nec amet quenquam, nec ametur ab ullo.

SATYRA TERTIADECIMA.

e Xemplo quodcũque malo committitur, ipsi
Displicet authori. prĩa est hæc ultio, quod se
Iudice nemo nocens absoluitur, ĩproba q̃uis
G ratia fallacis prætoris uicerit urnam.
Q uid sentire putas omnes Caluine recenti
D e scelere, et fidei uiolatæ crimine? sed nec
T am tenuis census tibi contigit, ut mediocris
I acturæ te mergat onus, nec rara uidemus

Quæ pateris, casus multis hic cognitus, ac iam
Tritus, et e medio fortunæ ductus aceruo.
Ponamus nimios gemitus. flagrantior æquo
Non debet dolor esse uiri, nec uulnere maior.
Tu quamuis leuium minimam, exiguamq; malorũ
Particulam uix ferre potes spumantibus ardens
Visceribus, sacrum tibi quod non reddat amicus
Depositum, stupet hæc, qui iam post terga reliquit
Sexaginta annos Fonteio consule natus,
At nihil in melius tot rerum proficis usu?
Magna quidem, sacris quæ dat præcepta libellis
Victrix fortunæ sapientia, dicimus autem
Hos quoq; felices, qui ferre incommoda uitæ,
Nec iactare iugum uita didicere magistra.
Quæ tam festa dies, ut cesset prodere furem?
Perfidiam, fraudes, atque omni ex crimine lucrum
Quæsitum, et partos gladio, uel pyxide nummos?
Rari quippe boni, numero uix sunt totidem, quot
Thebarum portæ, uel diuitis hostia Nili.
Nona etas agitur, peioraq; sæcula ferri
Temporibus, quorum sceleri non inuenit ipsa
Nomen, et a nullo posuit natura metallo.
Nos hominum, diuumq; fidem clamore ciemus,
Quanto Fessidium laudat uocalis agentem
Sportula. dic senior bulla dignissime, nescis
Quas habeat ueneres aliena pecunia, nescis
Quem tua simplicitas risum uulgo moueat, cum
Exigis a quoquam ne peieret, et putet ullis
Esse aliquod numen templis, aræq; rubenti.
Quõdam hoc indigenæ uiuebant more prius, quam

S umeret agrestem posito diademate falcem
S aturnus fugiens, tunc cum uirguncula Iuno,
E t priuatus adhuc idæis Iuppiter antris,
N ulla super nubes conuiuia cœlicolarum.
N ec puer Iliacus, formosa, nec Herculis uxor
A d cyathos, et iam siccato nectare tergens
B racchia Vulcanus liparæa nigra taberna.
P randebat sibi quisq; deus, nec turba deorum
T alis, ut est hodie, contentaq; sidera paucis
N uminibus miserum urgebant Atlanta minori
P ondere, nondum aliquis sortitus triste profundi
I mperium, aut sicula toruus cum coniuge Pluton,
N ec rota, nec furiæ, nec saxum, aut uulturis atri
P œna, sed infernis hilares sine regibus umbræ.
I mprobitas illo fuit admirabilis æuo.
C redebant hoc grande nefas, et morte piandum,
S i iuuenis uetulo non assurrexerat, & si
B arbato cuicunq; puer, licet ipse uideret
P lura domi farra, et maiores glandis aceruos.
T am uenerabile erat præcedere quattuor annis,
P rimaq; par adeo sacræ lanugo senectæ.
N unc si depositum non inficietur amicus,
S i reddat ueterem cum tota erugine follem,
P rodigiosa fides, et thuscis digna libellis,
Q uæq; coronata lustrari debeat agna.
E gregium, sanctumq; uirum si cerno, bimembri
H oc monstrum puero, et miranti iam sub aratro
P iscibus inuentis, et fœtæ comparo mulæ,
S ollicitus tanquam lapides effuderit imber,
E xamenq; apium longa consederit uua

Culmine delubri, tanquam in mare fluxerit amnis
Gurgitibus miris, et lactis uortice torrens.
Intercepta decem quereris sestertia fraude
Sacrilega, quid si bis centum perdidit alter
Hoc arcana modo? maiorem tertius illa
Summam, quam patulæ uix ceperat angulus arcæ?
Tam facile, & pronum est superos contemnere testes,
Si mortalis idem nemo sciat, aspice quanta
Voce neget, quæ sit ficti constantia uultus.
Per Solis radios, tarpeiaq; fulmina iurat,
Et Martis frameam, et cyrrhæi spicula uatis, Hasta
Per calamos uenatricis, pharetramq; puellæ,
Perq; tuum pater ægæi Neptune tridentem,
Addit et herculeos arcus, hastamq; Mineruæ
Quicquid habent telorum armamentaria cœli.
Si uero & pater est, comedam inquit flebile nati.
Sinciput elixi, phario'q; madentis aceto.
Sunt qui in fortunæ iam casibus omnia ponunt,
Et nullo credunt mundum rectore moueri
Natura uoluente uices, & lucis, et anni,
Atque ideo intrepidi quæcunque altaria tangunt.
Est alius metuens ne crimen pœna sequatur,
Hic putat esse deos, et peierat, atque ita secum,
Decernat quodcunque uolet de corpore nostro
Isis, et irato feriat mea lumina sistro,
Dummodo uel cæcus teneam, quos abnego, num
Et phthisis, & uomicæ putres, & dimidium
Sunt tanti? pauper locupletem optare poda
Ne dubitet Ladas, si non eget anticyra, nec
Archigene. quid enim uelocis gloria plantæ

P ræstat, et exuriens pisææ ramus oliuæ?
V t sit magna, tamen certe lenta ira deorum est.
S i curant igitur cunctos punire nocentes,
Q uando ad me uenient? sed et exorabile numen
F ortasse experiar, solet his ignoscere. multi
C ommittunt eadem diuerso crimina fato.
I lle crucem pretium sceleris tulit, hic diadema,
S ic animum diræ trepidum formidine culpæ
C onfirmant. tunc te sacra ad delubra uocantem
P ræcedit, trahere immo ultro, ac uexare paratus.
N am cum magna malæ superest audacia causæ,
C reditur a multis fiducia, mimum agit ille,
V rbani qualem fugitiuus scurra Catulli.
T u miser exclamas, ut Stentora uincere possis,
V el potius quantum gradiuus Homericus, audis
I uppiter hæc? nec labra moues, cum mittere uocem
D ebueras uel marmoreus, uel aheneus? aut cur
I n carbone tuo charta pia thura soluta
P onimus, et sectum uituli iecur? albaq; porci
O menta? ut uideo nullum discrimen habendum est
E ffigies inter uestras, statuamq; Batilli.
A ccipe quæ contra ualeat solatia ferre,
E t qui nec cynicos, nec stoica dogmata legit
A cynicis tunica distantia, non Epicurum
S uspicit exigui lætum plantaribus horti.
C urentur dubii medicis maioribus ægri,
T u uenam uel discipulo committe Philippi,
S i nullum in terris tam detestabile factum
O stendis, taceo, nec pugnis cædere pectus
T e ueto, nec plana faciem contundere palma,

Quandoquidem accepto claudenda est ianua dāno,
Et maiore domus gemitu, maiore tumultu
Planguntur nummi, quam funera. nemo dolorem
Fingit in occasu, uestem diducere summam
Contentus uexare oculos humore coacto,
Ploratur lachrymis amissa pecunia ueris.
Sed si cuncta uides simili fora plena querela,
Si decies lectis diuersa in parte tabellis
Vana superuacui dicunt chirographa ligni,
Arguit ipsorum quos littera, gemmaq́; princeps
Sardonicus, loculis quæ custoditur eburnis.
Te nunc delitias extra communia censes
Ponendum, quia tu gallinæ filius albæ,
Nos uiles pulli nati infelicibus ouis.
Rem pateris modicam, & mediocri bile ferendam,
Si flectas oculos maiora ad crimina, confer
Conductum latronem, incendia sulfure cœpta,
Atque dolo, primos cum ianua colligit ignes,
Confer et hos ueteris qui tollunt grandia templi
Pocula adorandæ rubiginis, et populorum
Dona, uel antiquo positas a rege coronas.
Hæc ibi si non sunt, minor extat sacrilegus, qui
Radat inaurati femur Herculis, et faciem ipsam
Neptuni, qui bracteolam de Castore ducat, foliolum auri
An dubitet solitus totum conflare tonantem?
Confer & artifices, mercatoremq́; ueneni,
Et deducendum corio bouis in mare, cum quo
Clauditur aduersis innoxia simia fatis.
Hæc quota pars scelerum, quæ custos gallicus urbis
Vsque a lucifero, donec lux occidat, audit.

Humani generis mores tibi noſſe uolenti
Sufficit una domus, paucos conſume dies, et
Dicere te miſerum, poſtquam illinc ueneris, aude.
Quis tumidum guttur miratur in alpibus? aut quis
In Meroe craſſo maiorem infante mamillam?
Cærula quis ſtupuit germani lumina? flauam
Cæſariem? et madido torquentem cornua cirro?
Nempe quod hæc illis natura eſt omnibus una.
Ad ſubitas thracum uolucres, nubemq; ſonoram
Pygmæus paruis currit bellator in armis,
Mox impar hoſti, raptusq; per aëra curuis
Vnguibus a ſæua fertur grue, ſi uideas hoc
Gentibus in noſtris riſu quatiere, ſed illic
Quanquam eadem aſſidue ſpectentur prælia, ridet
Nemo, ubi tota cohors pede non eſt altior uno.
Nullá ne periuri capitis, fraudisq; nefandæ
Pœna erit? abreptum crede hunc grauiore catena
Protinus, et noſtro (quid plus uelit ira?) necari
Arbitrio. manet illa tamen iactura, nec unquam
Depoſitum tibi ſoſpes erit, ſed corpore trunco
Inuidioſa dabit minimus ſolatia ſanguis.
At uindicta bonum uita iocundius ipſa,
Nempe hoc indocti, quorum præcordia nullis
Interdum, aut leuibus uideas flagrantia cauſis,
Quantulacunque adeo eſt occaſio, ſufficit iræ.
Chryſippus non dicet idem, nec mite Thaletis
Ingenium, dulciq; ſenex uicinus Hymetto,
Qui partem acceptæ ſæua inter uincla cicutæ
Accuſatori nollet dare, plurima felix
Paulatim uitia, atque errores exuit omnes

Prima docens rectum sapientia, quippe minuti
Semper, & infirmi est animi, exiguiq; uoluptas
Vltio. continuo sic collige, quod uindicta
Nemo magis gaudet, quam fœmina, cur tamen hos tu
Euasisse putes, quos diri conscia facti
Mens habet attonitos? & surdo uerbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum?
Pœna autem uehemens, ac multo sæuior illis,
Quas et Cæditius grauis inuenit, aut Rhadaman (thus,
Nocte, dieq; suum gestare in pectore testem.
Spartano cuidam respondit Pythia uates,
Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret
Depositum retinere, et fraudem iure tueri
Iurando, quærebat enim quæ numinis esset
Mens, et an hoc illi facinus suaderet Apollo.
Reddidit ergo metu non moribus, et tamen omnem
Vocem adyti dignam templo, ueramq; probauit,
Extinctus tota pariter cum prole, domoq;,
Et quam uis longa deductis gente propinquis.
Has patitur pœnas peccandi sola uoluntas.
Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum,
Facti crimen habet, cedo si conata peregit?
Perpetua anxietas, nec mensæ tempore cessat
Faucibus ut morbo siccis, interq; molares
Difficili crescente cibo, sed uina misellus
Expuit, albani ueteris pretiosa senectus
Displicet, ostendas melius, densissima ruga
Cogitur in frontem, uelut acri ducta falerno.
Nocte breuem si forte indulsit cura soporem,
Et toto uersata toro iam membra quiescunt,

Continuo templum, & uiolati numinis aras,
Et quod præcipuis mentem sudoribus urget,
Te uidet in somnis, tua sacra, & maior imago
Humana turbat pauidum, cogit'q; fateri.
Hi sunt, qui trepidant, et ad omnia fulgura pallent,
Cum tonat, exanimes primo quoq; murmure cœli,
Non quasi fortuitu, nec uentorum rabie, sed
Iratus cadat in terras, et uindicet ignis.
Illa nihil nocuit, cura grauiore timetur
Proxima tempestas, uelut hoc dilata sereno.
Præterea lateris uigili cum febre dolorem
Si cœpere pati, missum ad sua corpora morbum
Infesto credunt a numine, saxa deorum
Hæc, et tela putant, pecudem spondere sacello
Balantem, & laribus cristam promittere galli
Non audent. quid enim sperare nocentibus ægris
Concessum? uel quæ non dignior hostia uita?
Mobilis, et uaria est ferme natura malorum,
Cum scelus admittunt, superest constantia, quid fas
Atq; nefas, tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus, tamen ad mores natura recurrit
Damnatos, fixa, et mutari nescia, nam quis
Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Eiectum semel attrita de fronte ruborem?
Quisnam hominum est, quem tu contētū uideris uno
Flagitio? dabit in laqueum uestigia noster
Perfidus, et nigri patietur carceris uncum,
Aut maris ægæi rupem, scopulos'q; frequentes,
Exulibus magnis, pœna gaudebis amara
Nominis inuisi, tandem'q; fatebere lætus
Nec surdum, nec Tiresiam quenquam esse deorum.

SATYRA QVARTADECIMA.

PLurima sũt Fuscine, et fama digna sinistra
Et nitidis maculam, ac rugã figẽtia rebus,
Quæ mõstrãt ipsi pueris, tradũt'q; parẽtes.
Si damnosa senem iuuat alea, ludit et hæres
Bullatus, paruo'q; eadem mouet arma fritillo,
Nec de se melius cuiquam sperare propinquo
Concedit iuuenis, qui radere tubera terræ,
Boletum condire, et eodem iure natantes
Mergere ficedulas didicit nebulone parente,
Et cana monstrante gula, cum septimus annus
Transierit puero non dum omni dente renato,
Barbatos licet admoueas mille inde magistros,
Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu
Semper, et a magna non degenerare culina.
Mitem animum, et mores modicis erroribus æquos
Præcipit, atque animos seruorũ, & corpora, nostra
Materia constare putat, paribus'q; elementis?
An sæuire docet Rutilus, qui gaudet acerbo
Plagarum strepitu, et nullam sirena flagellis
Comparat ãtiphates trepidi laris, ac Polyphemus?
Tum felix quoties aliquis tortore uocato
Vritur ardenti duo propter lintea ferro.
Quid suadet iuueni lætus stridore catenæ,
Quem mire afficiunt inscripta ergastula, carcer
Rusticus? expectas ut non sit adultera Largæ
Eilia, quæ nunquam maternos dicere mœchos
Tam cito, nec tanto poterit contexere cursu,
Vt non ter decies respiret? conscia matri

Virgo fuit. cæras nunc hac dictante pusillas
Implet, et ad mœchum dat eisdem ferre cinædis.
Sic natura iubet, uelocius, et citius nos
Corrumpunt uitiorum exempla domestica, magnis
Cum subeant animos auctoribus, unus, et alter
Forsitã hæc spernant iuuenes, quibus arte benigna,
Et meliore luto finxit præcordia Titan.
Sed reliquos fugienda patrum uestigia ducunt,
Et monstrata diu ueteris trahit orbita culpæ.
Abstineas igitur damnis huiusce, & enim uel
Vna potens ratio est, ne crimina nostra sequantur
Ex nobis geniti, quoniam dociles imitandis
Turpibus, ac prauis omnes sumus, & Catilinam
Quocunque in populo uideas, quocunque sub axe,
Sed nec Brutus erit, Bruti nec auunculus usquam.
Nil dictu fœdum, uisúq; hæc limina tangat
Intra quæ puer est, procul hinc, procul inde puellæ
Lenonum, et cantus pernoctantis parasiti.
Maxima debetur puero reuerentia, si quid
Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos,
Sed peccaturo obsistat tibi filius infans.
Nam si quid dignum censoris fecerit ira,
Quandoquidem similem tibi se non corpore tantũ,
Nec uultu dederit, morum quoque filius, & cum
Omnia deterius tua per uestigia peccet,
Corripies nimirum, et castigabis acerbo
Clamore, ac post hæc tabulas mutare parabis.
Vnde tibi frontem, libertatemq; parentis,
Cum facias peiora senex? uacuumq; cerebro
Iam pridem caput hoc uentosa cucurbita quærat?

Hospite uenturo cessabit nemo tuorum,
Verre pauimentum, nitidas ostende columnas,
Arida cum tota descendat aranea tela,
Hic lauet argentum, uasa aspera tergeat alter,
Vox domini fremit instantis, uirgamq; tenentis,
Ergo miser trepidas, ne stercore fœda canino
Atria displiceant oculis uenientis amici,
Ne perfusa luto sit porticus, & tamen uno
Semodio scobis hæc emendat seruulus unus,
Illud non agitas, ut sanctam filius omni
Aspiciat sine labe domum, uitioq; carentem?
Gratum est quod patriæ ciuem, populoq; dedisti,
Si facis, ut patriæ sit idoneus, utilis agris,
Vtilis et bellorum, et pacis rebus agendis.
Plurimũ.n.intererit quibus artibus, et quibus hũc tu
Moribus instituas. serpente ciconia pullos
Nutrit, et inuenta per deuia rura lacerta,
Illi eadem sumptis quærunt animalia pennis.
Vultur iumento, et canibus, crucibusq; relictis
Ad fœtus properat, partemq; cadaueris affert.
Hic est ergo cibus magni quoque uulturis, et se
Pascentis propria cum iam facit arbore nidos.
Sed leporem, aut capream famulæ iouis, & generosæ
In saltu uenantur aues, tunc præda cubili
Ponitur, inde autem cum se matura leuabit
Progenies, stimulante fame festinat ad illam
Quam primum rupto prædam gustauerit ouo.
Aedificator erat Centronius, et modo curuo
Littore Caietæ, summa nunc Tyburis arce,
Nunc prænestinis in montibus alta parabat

Culmina uillarum, græcis, longéq; petitis
Marmoribus, uincens Fortunæ, atq; Herculis ædem,
Vt spado uincebat capitolia nostra Posides.
Dum sic ergo habitat Centronius, imminuit rem,
Fregit opes, nec parua tamen mensura relictæ
Partis erat, totam hanc turbauit filius amens,
Dum meliore nouas attollit marmore uillas.
Quidam sortiti metuentem sabbata patrem
Nil præter nubes, & cœli numen adorant,
Nec distare putant humana carne suillam,
Qua pater abstinuit, mox & præputia ponunt,
Romanas autem soliti contemnere leges,
Iudaicum ediscunt, & seruant, ac metuunt ius,
Tradidit arcano quodcunque uolumine Moses
Non monstrare uias, eadem nisi sacra colenti,
Quæsitum ad fontem solos deducere uerpos.
Sed pater in causa, cui septima quæq; fuit lux
Ignaua, & partem uitæ non attigit ullam.
Sponte tamen iuuenes imitantur cætera, solam
Inuiti quoque auaritiam exercere iubentur.
Fallit enim uitium specie uirtutis, et umbra,
Cum sit triste habitu, uultuq; et ueste seuerum.
Nec dubie tanquam frugi laudatur auarus,
Tanquam parcus homo, & rerum tutela suarum
Certa magis, quam si fortunas seruet easdem
Hesperidũ serpens, aut ponticus. adde quod hũc, de
Quo loquor, egregium populus putat, atq; uerẽdum
Artificem, quippe his crescunt patrimonia fabris,
Sed crescunt quocunque modo, maioráque fiunt
Incude assidua, semperq́; ardente camino.

Et pater ergo animi felicis credit auaros
Qui mirantur opes, qui nulla exempla beati
Pauperis esse putant, iuuenes hortantur ut illam
Ire uiam pergant, et eidem incumbere sectæ.
Sunt quædam uitiorum elementa, his protinus illos
Imbuit, et cogit minimas ediscere sordes,
Mox acquirendi docet insatiabile uotum,
Seruorum uentres modio castigat iniquo
Ipse quoq; esuriens, neq; enim omnia sustinet unquã
Mucida cærulei panis consumere frusta,
Hesternum solitus medio seruare minutal
Septembri, necnon differre in tempora cœnæ
Alterius conchem æstiui cum parte lacerti
Signatam, uel dimidio, putriq; siluro,
Filaq; sectiui numerata includere porri,
Inuitatus ad hæc aliquis de ponte negabit.
Sed quo diuitias hæc per tormenta coactas?
Cũ furor haud dubius, cũ sit manifesta phrenesis,
Vt locuples moriaris egenti uiuere fato?
Interea pleno cum turget sacculus ore,
Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit,
Et minus hanc optat, qui non habet, ergo paratur
Altera uilla tibi, cum rus non sufficit unum,
Et proferre libet fines, maiorq; uidetur,
Et melior uicina seges, mercaris et hanc, &
Arbusta, et densa montem qui canet oliua,
Quorum si pretio dominus non uincitur ullo,
Nocte boues macri, lassoq; famelica collo
Armenta ad uirides huius mittuntur aristas,
Nec prius inde domum, quam tota noualia sæuos

In uentres abeant, ut credas falcibus actum.
Dicere uix possis, quam multi talia plorent,
Et quot uenales iniuria fecerit agros.
Sed qui sermones? quae foedae buccina famae?
Quid nocet hoc? inquit, tunicam mihi malo Lupini,
Quam si me toto laudet uicinia pago
Exigui ruris paucissima farra secantem.
Scilicet & morbis, et debilitate carebis,
Et luctum, & curam effugies, et tempora uitae
Longa tibi posthaec fato meliore dabuntur,
Si tantum culti solus possideris agri,
Quantum sub Tatio populus romanus arabat.
Mox etiam fractis aetate, ac punica passis
Praelia, uel Pyrrhum imanem, gladiosq; molossos,
Tandem pro multis uix iugera bina dabantur
Vulneribus, merces ea sanguinis, atque laboris
Nullis uisa unquam meritis minor, aut ingratae
Curta fides patriae, saturabat glebula talis
Patrem ipsum, turbamq; casae, qua foeta iacebat
Vxor, et infantes ludebant quattuor, unus
Vernula, tres domini, sed magnis fratribus horum
A scrobe, uel sulco redeuntibus altera coena
Amplior, & grandes fumabant pultibus ollae.
Nunc modus hic agri nostro non sufficit horto.
Inde fere scelerum causae, nec plura uenena
Miscuit, aut ferro grassatur saepius ullum
Humanae mentis uitium, quam saeua cupido
Indomiti census. nam diues qui fieri uult,
Et cito uult fieri, sed quae reuerentia legum?
Quis metus, aut pudor ē unquam properātis auari?

Viuite contenti casulis, & collibus istis
O pueri Marsus dicebat, & Hernicus olim,
Vestinusq; senex, panem quæramus aratro,
Qui satis est mensis, laudant hoc numina ruris,
Quorum ope, et auxilio gratæ post munus aristæ
Contingunt homines ueteris fastidia quercus.
Nil uetitum fecisse uolet, quem non pudet alto
Per glaciem perone tegi, qui summouet euros
Pellibus inuersis. peregrina, ignotaq; nobis
Ad scelus, atque nefas, quodcunq; est, purpura ducit.
Hæc illi ueteres præcepta minoribus, at nunc
Post finem autumni media de nocte supinum
Clamosus iuuenem pater excitat, accipe ceras,
Scribe puer, uigila, causas age, perlege rubras
Maiorum leges, aut uitem posce libello.
Sed caput intactum buxo, naresq; pilosas
Annotet, et grandes miretur Lælius alas.
Dirue maurorum Attegias, castella Brigantum,
Vt locuplètem aquilam tibi sexagesimus annus
Afferat, aut longos castrorum ferre labores
Si piget, et trepido soluunt tibi cornua uentrem
Cum lituis audita, pares, quod uendere possis
Pluris dimidio, nec te fastidia mercis
Vllius subeant ablegandæ Tyberim ultra,
Nec credas. ponendum aliquid discriminis inter
Vngenta, et corium. lucri bonus est odor ex re
Qualibet, illa tuo sententia semper in ore
Versetur diis, atque ipso Ioue digna poetæ.
Vnde habeas quærit nemo, sed oportet habere.
Hoc monstrant uetulæ pueris poscentibus assem,

Genus calcia menti rustici ex corio crudo con[tra] niues, et imbres, et frigora

Hoc discunt omnes ante alpha, & beta puellæ,
Talibus instantem monitis quécunque parentem
Sic possum affari, dico uanissime, quis te
Festinare iubet? meliorem præsto magistro
Discipulum, securus abi, uinceris ut Aiax
Præteriit Thelamonem, ut Peléa uicit Achilles.
Parcendum est teneris, nondũ impleuere medullas
Natiuæ mala nequitiæ, cum pectere barbam
Cœperit, et longi mucronem admittere cultri,
Falsus erit testis, uendet periuria summa
Exigua, Cereris tangens, aramq;, pedemq;.
Elatam iam crede nurum, si limina uestra
Mortifera cum dote subit, quibus illa premetur
Per somnum digitis? nam quæ terráq;, maríq;
Acquirenda putes, breuior uia conferet illi.
Nullus enim magni sceleris labor. hæc ego nunquam
Mandaui dices olim, nec talia suasi,
Mentis causa malæ tamen est & origo penes te.
Nam quisquis magni census præcepit amorem,
Et læuo monitu pueros producit auaros,
Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
Dat libertatem, & totas effudit habenas
Curriculo, quem si reuoces subsistere nescit,
Et te contempto rapitur, metisq; relictis.
Nemo satis credit tantum delinquere, quantum
Permittas, adeo indulgent sibi latius ipsi.
Cum dicis iuueni stultum qui donet amico,
Qui paupertatem leuet, attollatq; propinqui,
Et spoliare doces, et circunscribere, et omni
Crimine diuitias acquirere, quarum amor in te est.

Quantus erat patriæ Deciorum in pectore, quantum
Dilexit Thebas, si græcia uera, Menœceus,
In quarum sulcis legiones dentibus anguis
Cum clypeis nascuntur, et horrida bella capessunt
Continuo, tanquam et tubicen surrexerit uná.
Ergo ignem, cuius scintillas ipse dedisti,
Flagrantem late, & rapientem cuncta uidebis.
Nec tibi parcætur misero, trepidumq́; magistrum
In cauea magno fremitu leo tollet alumnus.
Nota mathematicis genesis tua, sed graue tardas
Expectare colos, morieris stamine nondum
Abrupto, iam nunc obstas, et uota moraris,
Iam torquet iuuenem longa, et ceruina senectus.
Ocyus Archigenē quære, atq; eme, quod Mithridates
Composuit, si uis aliam decerpere ficum,
Atq; alias tractare rosas, medicamen habendum est,
Sorbere ante cibum quod debeat aut pater, aut rex.
Monstro uoluptatem egregiam, cui nulla theatra,
Nulla æquare queas prætoris pulpita lauti,
Si spectas quanto capitis discrimine constant
Incrementa domus, ærata multus in arca
Fiscus, et ad uigilem ponendi castora nummi,
Ex quo mars ultor galeam quoque pedidit, & res
Non potuit seruare suas, ergo omnia Floræ,
Et Cereris licet, & Cybeles aulæa relinquas,
Tanto maiores humana negocia ludi.
An magis oblectant animum iactata petauro
Corpora? quiq́; solent rectum descendere funem?
Quam tu corycia semper qui puppe moraris,
Atque habitas coro semper tollendus, et austro

Perditus a siculis saci mercator olentis?
Qui gaudes pingue antiquæ de littore Cretæ
Passum, et municipes Iouis aduexisse lagenas?
Hic tamen ancipiti figens uestigia planta
Victum illa mercede parat, brumamq́;, famemq́;
Illa reste cauet · tu propter mille talenta,
Et centum uillas temerarius, aspice portus,
Et plenum magnis trabibus mare, plus hominũ ẽ iã
In pelago, ueniet classis quocunque uocarit
Spes lucri, nec carpathium, getûlaque tantum
Aequora transiliet, sed longe Calpe relicta,
Audiet herculeo stridentem gurgite solem.
Grande operæpretium est, ut tenso folle reuerti
Inde domum possis, tumidaq́; superbus aluta
Oceani monstra, & iuuenes uidisse marinos.
Non unus mentes agitat furor, ille sororis
In manibus uultu eumenidum terretur, & igni,
Hic boue percusso mugire Agamemnona credit,
Aut ithacum, parcat tunicis licet, atque lacertis,
Curatoris eget, qui nauem mercibus implet
Ad summum latus, & tabula distinguitur unda,
Cum sit causa mali tanti, & discriminis huius
Concisum argentum in titulos, faciesq́; minutas ·
Occurrunt nubes, & fulgura, soluite funem
Frumenti dominus clamat, piperisq́; coemptor,
Nil color hic cœli, nil fascia nigra minatur,
Aestiuum tonat infelix, ac forsitan ipsa
Nocte cadet fractis trabibus, fluctuq́; premetur
Obrutus, & zonam leua, morsuq́; tenebit ·
Sed cuius uotis modo non suffecerat aurum

Quod Tagus, & rutila uoluit Pactolus arena,
Frigida sufficient uelantes inguina panni,
Exiguus'q; cibus, mersa rate naufragus assem
Dum rogat, & picta se tempestate tuetur.
Tantis parta malis, cura maiore, metu'q;
Seruantur, misera est magni custodia census.
Dispositis prædiues hamis uigilare cohortem
Seruorum noctu Licinus iubet, attonitus pro
Electro, signis'q; suis, phrygia'q; columna,
Atque ebore, & lata testudine. dolia nudi
Non ardent cynici, si fregeris, altera fiet
Cras domus, atque eadem plumbo cōmissa manebit.
Sensit Alexander testa cum uidit in illa
Magnum habitatorem, quanto felicior hic, qui
Nil cuperet, quam qui totum sibi posceret orbem,
Passurus gestis æquanda pericula rebus.
Nullum numen abest, si sit prudentia, sed te
Nos facimus Fortuna deam. mensura tamen quæ
Sufficiat census, si quis me consulat, edam.
In quantum sitis, atque fames, & frigora poscunt,
Quantum Epicure tibi paruis suffecit in hortis,
Quantum socratici ceperunt ante penates,
Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.
Acribus exemplis uideor te claudere, misce
Ergo aliquid nostris de moribus, effice summam
Bis septem ordinibus, quam lex dignatur Othonis,
Hæc quoque si rugam trahit, extendit'q; labellum,
Sume duos equites, fac tertia quadringenta,
Si non dum impleui gremium, si panditur ultra
Nec Crœsi fortuna unquam, nec persica regna

Sufficient animo, nec diuitiæ Narcissi,
Indulsit Cæsar cui Claudius omnia, cuius
Paruit imperiis uxorem occidere iussus.

SATYRA QVINTADECIMA.

q

Vis nescit Volusi Bithynice qualia demens
Aegyptus portẽta colat? crocodilon adorat
pars hæc, illa pauet saturã serpẽtibus ibim.
Effigies sacri nitet aurea cercopitheci,
Dimidio magicæ resonant ubi Memnone chordæ.
Atque uetus Thebe centum iacet obruta portis.
Illic cæruleos, hic piscem fluminis, illic
Oppida tota canem uenerantur, nemo dianam,
Porrum, et cæpe nefas uiolare, ac frangere morsu.
O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
Numina, lanatis animalibus abstinet omnis
Mensa, nefas illic fœtum iugulare capellæ,
Carnibus humanis uesci licet, attonito cum
Tale super cœnam facinus narraret Vlysses
Alcinoo, bilem, aut risum fortasse quibusdam
Moueat, ut mendax aretalogus. in mare nemo
Hunc abicit sæua dignum, ueráq; Charybdi,
Fingentem immanes læstrygonas, & cyclopas?
Nam citius Scyllam, uel concurrentia saxa
Cyanes, plenos & tempestatibus utres
Crediderim, aut tenui percussum uerbere Circes,
Et cum remigibus grunisse Elpenora porcis,
Tam uacui capitis populum phæaca putauit,
Sic aliquis merito nondum ebrius, et minimum qui
De corcyræa temẽtum duxerat urna,
Solus enim hoc ithacus nullo sub teste canebat.

Nos miranda quidem, sed nuper consule Vinco
Gesta super calidæ referemus mœnia Copti,
Nos uulgi scelus, & cunctis grauiora cothurnis.
Nam scelus a Pyrrha, quanquā oīa syrmata uoluas,
Nullus apud tragicos populus facit, accipe nostro
Dira quod exemplum feritas produxerit æuo.
Inter finitimos uetus, atque antiqua simultas,
Immortale odium, et nunquam sanabile uulnus,
Ardet adhuc Combos, et Tentira, summus utrinque
Inde furor uulgo, quod numina uicinorum
Odit uterq; locus, cum solos credat habendos
Esse deos, quos ipse colit, sed tempore festo
Alterius populi rapienda occasio cunctis
Visa inimicorum primoribus, ac ducibus, ne
Lætum, hilaremq; diem, ne magnæ gaudia cœnæ
Sentirent positis ad templa, et compita mensis,
Peruigiliq; thoro, quem nocte, ac luce iacentem
Septimus interea sol inuenit, horrida sane
Aegyptus, sed luxuria, quantum ipse notaui,
Barbara famoso non cædit ripa Canopo.
Adde quod et facilis uictoria de madidis, &
Blæsis, atque mero titubantibus, inde uirorum
Saltatus nigro tibicine, qualiacunque
Vngenta, & flores, multæq; in fronte coronæ,
Hinc ieiunum odium, sed iurgia prima sonare
Incipiunt animis ardentibus, hæc tuba rixæ
Dehinc clamore pari concurritur, et uice teli
Sæuit nuda manus, paucæ sine uulnere malæ
Vix cuiquam, aut nulli toto certamine nasus
Integer, aspiceres iam cuncta per agmina uultus
Dimidios, alias facies, et hiantia ruptis

Ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnos.
Ludere se credunt ipsi tamen, & pueriles
Exercere acies, quod nulla cadauera calcent,
Et sanæ quod tot rixantis millia turbæ
Si uiuunt omnes, ergo acrior impetus, et iam
Saxa inclinatis per humum quæsita lacertis
Incipiunt torquere, domestica seditione
Tela, nec hunc lapidem, quali se Turnus, et Aiax,
Et quo Tydides percussit pondere coxam
Aeneæ, sed quem ualeant emittere dextræ
Illis dissimiles, et nostro tempore natæ.
Nam genus hoc uiuo iam decrescebat Homero.
Terra malos homines nunc educat, atque pusillos.
Ergo deus quicunque aspexit, ridet, & odit.
A diuerticulo repetatur fabula, postquam
Subsidiis aucti, pars altera promere ferrum
Audet, et infestis pugnam instaurare sagittis,
Terga fugæ celeri præstantibus omnibus instant,
Qui uicina colunt umbrosæ Tentira palmæ.
Labitur hic quidam nimia formidine cursum
Præcipitans, capiturq́;, ast illum in plurima sectum
Frusta, ac particulas, ut multis mortuus unus
Sufficeret, totum corrosis ossibus edit
Victrix turba, nec ardenti decoxit aheno,
Aut ueribus longum usqueadeo, tardumq́; putauit
Expectare focos, contenta cadauere crudo.
Hinc gaudere libet, quod non uiolauerit ignem,
Quem summa cœli raptum de parte Prometheus
Donauit terris, elemento gratulor, et te
Exultare reor, sed qui mordere cadauer
Sustinuit, nihil unquam hac carne libentius edit.

Nam scelere in tanto ne quæras, et dubites, an
Prima uoluptatem gula senserit, ultimus autem
Qui stetit absumpto iam toto corpore, ductis
Per terram digitis aliquid de sanguine gustat.
Vascones (fama est,) alimentis talibus usi
Produxere animas, sed res diuersa, sed illic
Fortunæ inuidia est, bellorum'q; ultima, casus
Extremi, longæ dira obsidionis egestas.
Huius enim, quod nunc agitur, miserabile debet
Exemplum esse cibi, sicut modo dicta mihi gens
Post omnes herbas, post cuncta animalia, quicquid
Cogebat uacui uentris furor, hostibus ipsis
Pallorem, ac maciem, et tenues miserantibus artus,
Membra aliena fame lacerabant, esse parati
Et sua. quisnam hominum ueniã dare, quis ue deorũ
Viribus abnuerit dira, atque immania passis,
Et quibus ipsorum poterant ignoscere manes,
Quorum corporibus uescebantur? melius nos
Zenonis præcepta monent, nec enim omnia, quædã
Pro uita facienda putat, sed Cantaber unde
Stoicus, antiqui præsertim ætate Metelli?
Nunc totus graias, nostras'q; habet orbis Athenas.
Gallia causidicos docuit facunda britannos,
De conducendo loquitur iam rhetore Thule.
Nobilis ille tamen populus, quem diximus, & par
Virtute, atque fide, sed maior clade Saguntus
Tale quid excusat, mæotide sæuior ara
Aegyptus, quippe illa nefandi taurica sacri
Inuentrix, homines, (ut iam quæ carmina tradũt,
Digna fide credas,) tantum immolat, ulterius nil
Aut grauius cultro timet hostia, quis modo casus

Impulit hos? quæ tanta fames, infestáq; uallo
Arma coegerunt, tam detestabile monstrum
Audere? an'ne aliam terra memphitide sicca
Inuidiam facerent nolenti surgere nilo?
Qua nec terribiles cymbri, nec britones unquam,
Sauromatæq; truces, aut immanes agathyrsi
Hac sæuit rabie imbelle, et inutile uulgus
Paruula fictilibus solitum dare uela phasellis,
Et breuibus pictæ remis incumbere testæ.
Nec pœnam sceleri inuenies, nec digna parabis
Supplicia his populis, in quorum mente pares sunt,
Et similes ira, atq; fames, mollissima corda
Humano generi dare se natura fatetur,
Quæ lachrymas dedit, hæc nostri pars optĩa sensus,
Plorare ergo iubet causam lugentis amici,
Squalloremq; rei, pupillum ad iura uocantem
Circunscriptorem, cuius manantia fletu
Ora puellares faciunt incerta capilli
Naturæ imperio geminus cum funus adultæ
Virginis occurrit, uel terra clauditur infans,
Et minor igne rogi. quis enĩ bonus, aut face dignus
Arcana qualem Cereris uult esse sacerdos,
Vlla aliena sibi credat mala? separat hæc nos,
A grege mutorum, atque ideo uenerabile soli
Sortiti ingenium, diuinorumq; capaces,
Atque exercendis, capiendisq; artibus apti
Sensum a cœlesti demissum traximus arce,
Cuius egent prona, et terram spectantia, mundi
Principio indulsit communis conditor illis
Tantum animas, nobis animũ quoq;, mutuus ut nos
Affectus petere auxilium, & præstare iuberet,

QVINTADECIMA.

Dispersos trahere in populum, et migrare uetusto
De nemore, et proauis habitatas linquere syluas,
Aedificare domos, laribus coniungere nostris
Tectum aliud, tutos uicino limine somnos
Vt collata daret fiducia, protegere armis
Lapsum, aut ingenti nutantem uulnere ciuem,
Communi dare signa tuba, defendier iisdem
Turribus, atq; una portarum claue teneri.
Sed iam serpentum maior concordia, parcit
Cognatis maculis similis fera. quando leoni
Fortior eripuit uitam Leo? quo nemore unquam
Expirauit aper maioris dentibus apri?
Indica tigris agit rabida cum tigride pacem
Perpetuam, sæuis inter se conuenit ursis.
Ast homini ferrum letale incude nefanda
Produxisse parum est, cum rastra, & sarcula tantū
Assueti coquere, & marris, ac uomere lassi,
Nescierint primi gladios excudere fabri.
Aspicimus populos, quorum non sufficit iræ
Occidisse aliquem, sed pectora, bracchia, uultum.
Crediderint genus esse cibi, quid diceret ergo,
Vel quo non fugeret, si nunc hæc monstra uideret
Pythagoras? cunctis animalibus abstinuit qui
Tanquā homine, et uentri indulsit nō omne legumē?

SATYRA SEXTADECIMA.

Qvis numerare queat felicis præmia Galle
Militiæ? nam si subeantur prospera castra,
Me pauidum excipiet tironē porta secundo
Sidere. plus etenim fati ualet hora benigni,
Quam si nos Veneris commendet epistola Marti,

Et samia genitrix, quæ delectatur arena.
Commoda tractemus primum communia, quorum
Haud minimum illud erit, ne te pulsare togatus
Audeat, immo et si pulsetur, dissimulet, nec
Audeat excussos prætori ostendere dentes,
Et nigram in facie tumidis liuoribus offam,
Atque oculos medico nil promittente relictos.
Bardiacus iudex datur hæc punire uolenti
Calceus, et grandes magna ad subsellia suræ,
Legibus antiquis castrorum, & more Camilli
Seruato, miles nec uallum litiget extra,
Et procul a signis. iustissima centurionum
Cognitio est igitur de milite, nec mihi deerit
Vltio, si iustæ defertur causa querelæ.
Tota cohors tamen est inimica, omnes'q; manipli
Consensu magno officiunt, curabitis ut sit
Vindicta grauior, quam iniuria? dignum erit ergo
Declamatoris mutinensis corde Vagelli,
Cum duo crura habeas offendere tot caligatos,
Millia clauorum. quis tam procul absit ab urbe?
Præterea quis tam Pylades molem aggeris ultra
Vt ueniat, lachrymæ siccentur protinus, et se
Excusaturos non sollicitemus amicos.
Da testem, iudex quem dixerit, audeat ille
Nescio quis, pugnos uidit qui dicere uidi
Et credam dignum barba, dignum'q; capillis
Maiorum, citius falsum producere testem
Contra paganum possis, quam uera loquentem,
Contra fortunam armati, contra'q; pudorem.
Præmia nunc alia, atq; alia emolumenta notemus
Sacramentorum, conuallem ruris auiti

SEXTADECIMA.

Improbus, aut campum mihi si uicinus ademit,
Aut sacrum effodit medio de limite saxum,
Quod mea cum uetulo coluit puls annua libo,
Debitor aut sumptos pergit non reddere nummos,
Vana superuacui dicens chirographa ligni,
Expectandus erit, qui lites inchoet, annus
Totius populi, sed tunc quoque mille ferenda
Tædia, mille moræ, toties subsellia tantum
Sternuntur, iam facundo ponente lacernas
Cæditio, & Fusco iam micturiente, parati
Digredimur, lentaq; fori pugnamus arena.
Ast illis quos arma tegunt, & balteus ambit,
Quod placidum est, illis præstatur tempus agendi,
Nec res atteritur longo sufflamine litis.
Solis præterea testandi militibus ius
Viuo patre datur, nam quæ sunt parta labore
Militiæ, placuit non esse in corpore census,
Omne tenet cuius regimen pater. ergo Coranum
Signorum comitem, castrorumq; æra merentem
Quamuis iã tremulus captat pater, hũc labor æquus
Prouehit, & pulchro reddit sua dona labori.
Ipsius certe ducis hoc referre uidetur,
Vt qui fortis erit, sit felicissimus idem,
Vt læti phaleris omnes, & torquibus omnes.

VENETIIS APVD ALDVM.

AVLI FLACCI PERSII IN SATYRAS PROLOGVS.

n EC FONTE labra prolui caballino,
Nec in bicipiti somniasse parnaso
Memini, ut repēte sic poeta prodirem.
Heliconiadas, pallidamq; pyrenen
Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Ederæ sequaces. ipse semipaganus
Ad sacra uatum carmen affero nostrum.
Quis expediuit psitaco suum χαῖρε,
Picasq; docuit nostra uerba conari?
Magister artis, ingeniq; largitor
Venter, negatas artifex sequi uoces,
Quod si dolosi spes refulserit nummi,
Coruos poetas, et poetridas picas
Cantare credas pegaseium melos.

SATYRA PRIMA.

o Curas hoīum, o quantū est in rebus inane.
Quis leget hæc? min tu istud ais? nemo Her
cule, nemo?
Vel duo, uel, nemo. turpe & miserabile, quare?
Næ mihi Pulydamas, & troiades Labeonem
Prætulerint. nugæ, non si quid turbida Roma
Eleuet, accedas, examēn ue improbum in illa
Castiges trutina, nec te quæsiueris extra.
Nam Romæ quis non? ah si fas dicere. sed fas.
Tunc, cum ad caniciem, et nostrum istud uiuere triste
Aspexi, & nucibus facimus quæcunque relictis,

C um sapimus patruos, tunc tunc ignoscite, nolo.
Quid faciam? sed sum petulanti splene cachino.
S cribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber
Grãde aliquid, quod pulmo aĩæ prælargus anhelet.
S cilicet hæc populo pexusq; togaq; recenti,
E t natalitia tandem cum sardonyce albus,
S ede legens celsa liquido cum plasmate guttur
M obile colluerit patranti fractus ocello,
H ic neque more probo uideas, neq; uoce serena
I ngentes trepidare Titos, cum carmina lumbum
I ntrant, et tremulo scalpuntur ubi intima uersu.
T un' uetulæ auriculis alienis colligis escas?
A uriculis, quibus et dicas cute perditus ohe
Q uid didicisse, nisi hoc fermentum, et quæ semel intus
I nnata est rupto iecore exierit caprificus?
E n pallor, seniumq; o mores, usqueadeó ne
S cire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?
A t pulchrum est digito monstrari, et dicier hic est.
T en' cirratorum centum dictata fuisse
P ro nihilo pendas? ecce inter pocula quærunt
R omulidæ Saturi, quid dia poemata narrent.
H ic aliquis, cui circum humeros iacynthina læna est
R ancidulum quiddam balba de nare locutus
P hyllidas, hypsipylas, uatum & plorabile siquid
E liquat, et tenero supplantat uerba palato,
A ssensere uiri. nunc non cinis ille poetæ
F elix? nunc leuior cippus non imprimit ossa?
L audant conuiuæ. nunc non e manibus illis,
N unc non e tumulo, fortunataq; fauilla,
N ascentur uiolæ? rides ait & nimis uncis

N aribus indulges. an erit, qui uelle recuset
O s populi meruisse, et cedro digna locutus
L inquere? nec scombros metuentia carmīa, nec thus?
Q uisquis es o, modo quem ex aduerso dicere feci,
N on ego, cum scribo, si forte quid aptius exit,
Q uando hæc rara auis est, si quid tamen aptius exit,
L audari metuam, neque enim mihi cornea fibra est,
S ed recti finemq; extremumq; esse recuso
E uge tuum, et belle. nam belle hoc excute totum.
Q uid non intus habet? non hic est ilias Acci
E bria ueratro, non si qua elegidia crudi
D ictarunt proceres, non quidquid denique lectis
S cribitur in citreis. calidum scis ponere sumen,
S cis comitem horridulum trita donare lacerna.
E t uerum inquis amo, uerum mihi dicite de me.
Q ui pote? uis dicam? nugaris cum tibi calue
P inguis aqualiculus propenso sexquipede extet.
O Iane, a tergo quem nulla ciconia pinsit,
N ec manus auriculas imitata est mobilis albas,
N ec linguæ quantum sitiat canis apula, tantum.
V os o patricius sanguis, quos uiuere fas est
O cipiti cæco, ponsticæ occurrite sannæ.
Q uis populi sermo est? quis enim nisi carmina molli
N unc demum numero fluere, ut per leue seueros
E ffundat iunctura ungues? scit tendere uersum
N on secus, ac si oculo rubricam dirigat uno.
S iue opus in mores, in luxum, et prandia regum,
D icere res grandes nostro dat musa poetæ.
E cce modo heroas sensus afferre uidemus
N ugari solitos græce, nec ponere lucum

Artifices, nec rus saturum laudare, ubi corbes
Et focus et porci, et fumosa parilia fœno,
Vnde Remus, sulcoq; terens dentalia Quinti,
Cum trepida ante boues dictatorem induit uxor,
Et tua aratra domum lictor tulit. euge poeta.
Est nunc brisei quem uenosus liber Acci,
Sunt quos Pacuuiusq;, et uerucosa moretur
Antiopa erumnis cor luctificabile fulta.
Hos pueris monitus patres infundere lippos
Cum uideas, quæris ne, unde hæc sartago loquendi
Venerit in linguas? unde istud dedecus? in quo
Trossulus exultat tibi per subsellia leuis?
Nil ne pudet capiti non posse pericula cano
Pellere? quin tepidum hoc optes audire decenter.
Fur es ait Pedio. Pedius quid? crimina rasis
Librat in antithetis, doctas posuisse figuras
Laudatur. bellum hoc, hoc bellũ? an Romule ceues?
Men' moueat quippe? et cantet si naufragus, assem
Protulerim? cantas? cum fracta te in trabe pictum
Ex humero portes? uerum nec nocte paratum
Plorabit, qui me uolet incuruasse querela.
Sed numeris decor est, et iunctura abdita crudis.
Claudere sic uersum didicit berecynthius Atys,
Et qui cœruleum dirimebat Neréa delphin,
Sic costam longo subduximus Apœnino
Arma uirum, nónne hoc spumosum, et cortice pingui,
Vt ramale uetus ue grandi subere coctum?
Quidnam igitur tenerum, et laxa ceruice legendum?
Torua mimalloneis implerunt cornua bombis,
Et raptum uitulo caput ablatura superbo

B assaris, & lyncem Mænas flexura corymbis
E uion ingeminat, reparabilis adsonat echó.
H æc fierent si testiculi uena ulla paterni
V iueret in nobis? summa delumbe saliua
H oc natat in labris, et in udo est Mænas, et Atys,
N ec pluteum cædit, nec demorsos sapit ungues.
S ed quid opus teneras mordaci radere uero
A uriculas? uide sis ne maiorum tibi forte
L imina frigescant. sonat hic de nare canina
L ittera. per me equidem sint omnia protinus alba,
N il moror. euge omnes omnes bene miræ eritis res.
H oc iuuat, hic inquis ueto quisquam faxit oletum.
P inge duos angues, pueri sacer est locus, extra
M eiite, discedo. secuit Lucilius urbem,
T e Lupe, te Muti, et genuinum fregit in illis.
O mne uafer uitium ridenti Flaccus amico
T angit, et admissus circum præcordia, ludit,
C allidus excusso populum suspendere naso.
Men' mutire nefas, nec clam, nec cũ scrobe, nusquam?
H ic tamen infodiam, uidi, uidi ipse libelle,
A uriculas asini quis non habet? hoc ego opertum,
H oc ridere meum tam nil nulla tibi uendo
I liade, audaci quicunque afflate Cratino,
I ratum Eupolidem prægrandi cum sene palles,
A spice & hæc, si forte aliquid decoctius audis.
I nde uaporata lector mihi ferueat aure,
N on hic qui in crepidas graiorum ludere gestit
S ordidus, et lusco qui possit dicere lusce
S ese aliquem credens, italo quod honore supinus
F regerit heminas Arreti ædilis iniquas,

Nec qui abaco numeros, et secto in puluere metas
Scit risisse uafer, multum gaudere paratus
Si cynico barbam petulans Nonaria uellat,
His mane edictum, post prandia Callirhoen do.

SATYRA SECVNDA.

Nota q oẽs feliçes diés albo lapillo signabantur, infelices in nigro

hVnc Macrine diem numera meliore lapillo,
Qui tibi labentes apponit candidus annos.
Funde merum Genio, non tu prece poscis emaci,
Quæ nisi seductis nequeas committere diuis.
At bona pars procerum tacita libabit acerra.
Haud cuiuis prõptũ ẽ murmur'q;, hũiles'q; susurros
Tollere de templis, et aperto uiuere uoto.
Mẽs bona, fama, fides hæc clare, et ut audiat hospes,
Illa sibi introrsum, et sub lingua immurmurat, o si
Ebullat patrui præclarum funus, & o si
Sub rastro crepet argenti mihi seria dextro
Hercule, pupillúm ue utinam, quem proximus hæres
Impello, expungam, nam et est scabiosus, et acri
Bile tumet. Nerio iam tertia conditur uxor.
Hæc sancte ut poscas, tyberino in flumine mergis
Mane caput bis, ter'q;, et noctem flumine purgas.
Heus age responde, minimum est, quod scire laboro,
De Ioue quid sentis? est'ne ut præponere cures
Hunc cuiquam? cui nam? uis Staio? an scilicet hæres
Quis potior iudex, pueris ue quis aptior orbis?
Hoc igitur, quo tu Iouis aurem impellere tentas,
Dic agedum Staio, proh Iuppiter o bone clamet
Iuppiter, at sese non clamet Iuppiter ipse?
Ignouisse putas, quia cum tonat, ocyus ilex

Sulphure discutitur sacro, quàm tuq; domusq;?
An quia non fibris ouium, Ergennáq; iubente
Triste iaces lucis, euitandumq; bidental,
Idcirco stolidam præbet tibi uellere barbam
Iuppiter? aut quidnam est, qua tu mercede deorum
Emeris auriculas pulmone, et lactibus unctis?
Ecce auia, aut metuens diuum matertera cunis
Exemit puerum, frontemq;, atque uda labella
Infami digito, & lustralibus ante saliuis
Expiat urentes oculos inhibere perita.
Tunc manibus quatit, et spem macrā supplice uoto
Nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit in ædes,
Hunc optent generum rex et regina, puellæ
Hunc rapiant, quicquid calcauerit hic, rosa fiat.
Ast ego nutrici non mando uota, negato
Iuppiter hæc illi, quamuis te albata rogarit.
Poscis opem neruis, corpusq; fidele senectæ,
Esto age, sed grandes patinæ, tucetaq; crassa
Adnuere his superos uetuere, Iouemq; morantur.
Rem struere exoptas cæso boue, Mercuriumq;
Arcessis fibra, da fortunare penates,
Da pecus, & gregibus fœtum. Quo pessime pacto,
Tot tibi cum in flamma iunicum omēta liquescant?
Attamen hic extis, et opimo uincere ferto
Intendit, iam crescit ager, iam crescit ouile,
Iam dabitur, iam iam, donec deceptus, et expes
Nequaquam fundo suspiret nummus in imo.
Si tibi crateras argenti, incusáq; pingui
Auro dona feram, sudes, et pectore leuo
Excutiat guttas, lætari prætrepidum cor.

H inc illud subiit, auro sacras quod ouato
P erducis facies. nam fratres inter ahenos,
S omnia pituita qui purgatissima mittunt,
P raecipui sunto, sitq; illis aurea barba,
A urum uasa Numae, saturniaq; impulit aera,
V estalesq; urnas, et thuscum fictile mutat.
O curuae in terris animae, et coelestium inanes,
Q uid iuuat hoc templis nostros immittere mores?
E t bona dis ex hac scelerata ducere pulpa?
H aec sibi corrupto casiam dissoluit oliuo,
H aec calabrum coxit uitiato murice uellus,
H aec baccam conchae rasisse, et stringere uenas
F eruentis massae crudo de puluere iussit.
P eccat et haec, peccat, uitio tamen utitur, at uos
D icite pontifices in sacro quid facit aurum?
N empe hoc quod Veneri donatae a uirgine puppae.
Q uin damus id superis, de magna quod dare lance
N on possit magni Messalae lippa propago,
C ompositum ius, fasq; animi, sanctosq; recessus
M entis, et incoctum generoso pectus honesto,
H oc cedo, ut admoueam templis, & farre litabo.

SATYRA TERTIA.

n Empe hoc assidue. iã clarũ mane fenestras
Intrat, et angustas extendit lumine rimas.
S tertimus, indomitum quod despumare falernum
S ufficiat, quinta dum linea tangitur umbra.
E n quid agis? siccas insana canicula messes
I andudum coquit, et patula pecus oẽ sub ulmo est,
V nus ait comitum, uerúmne? itáne? ocyus adsit

Huc aliquis. nemon'? turgescit uitrea bilis.
Findor ut arcadiæ pecuaria rudere dicas.
Iam liber, et bicolor positis membrana capillis,
Inq; manus chartæ, nodosáq; uenit arundo.
Tum querimur crassus calamo quod pēdeat humor,
Nigra quod infusa uanescat sepia lympha,
Dilutas querimur geminet quod fistula guttas.
O miser, inq; dies ultra miser, huccine rerum
Venimus? at cur non potius, teneróq; columbo,
Et similis regum pueris pappare minutum
Poscis? & iratus mammæ lallare recusas?
An tali studeam calamo? cui uerba? quid istas
Succinis ambages? tibi luditur, effluis amens.
Contemnere, sonat uitium percussa maligne
Respondet uiridi non cocta fidelia limo.
Vdū, et molle lutū es, nunc nunc properādus, et acri
Fingendus sine fine rota, sed rure paterno
Est tibi far modicum, purum, & sine labe salinum,
Quid metuas? cultrixq; foci secura patella.
Hoc satis? an deceat pulmonem rumpere uentis,
Stemmate quod thusco ramum millesime ducas,
Censorém ue tuum, uel quod trabeate salutas?
Ad populum phaleras. ego te intus, et incute noui.
Non pudet ad morem discincti uiuere Naccæ?
Sed stupet hic uitio, & fibris increuit opimum
Pingue, caret culpa, nescit quid perdat, et alto
Demersus summa rursum non bullit in unda.
Magne pater diuum sæuos punire tyrannos
Haud alia ratione uelis, cum dira libido
Mouerit ingenium, feruenti tincta ueneno,

Virtutem uideant, intabescantq; relicta.
An'ne magis siculi gemuerunt æra iuuenci,
Et magis auratis pendens laquearibus ensis,
Purpureus subter ceruices terruit, imus
Imus præcipites quam si sibi dicat, et intus
Palleat infelix, quod proxima nesciat uxor?
Sæpe oculos memini tangebam paruus oliuo,
Grandia si nollem morituri uerba Catonis
Discere, & insano multum laudanda magistro,
Quæ pater adductis sudans audiret amicis.
Iure etenim id summum, quid dexter senio ferret,
Scire erat in uoto, damnosa canicula quantum
Raderet, angustæ collo non fallier orcæ,
Neu quis callidior buxum torquere flagello.
Haud tibi inexpertum est curuos deprēdere mores,
Quæq; docet sapiens braccatis illita medis
Porticus insomnis, quibus indetonsa iuuentus
Inuigilat siliquis, & grandi pasta polenta.
Et tibi quæ samios diduxit littera ramos,
Surgentem dextro monstrauit limite callem.
Stertis adhuc? laxumq; caput compage soluta
Oscitat hesternum dissutis undique malis?
Est aliquid quo tendis, et in quo dirigis arcum?
An passim sequeris coruos, testaq;, lutoq;,
Securus quo pes ferat, atque ex tempore uiuis?
Helleborum frustra, cum iam cutis ægra tumebit,
Poscentes uideas. uenienti occurrite morbo.
Et quid opus Cratero magnos promittere Montes?
Disciteq; o miseri, et causas cognoscite rerum,
Quid sumus, aut quidnam uicturi gignimur, ordo

Quis datus, aut metæ quam mollis flexus, & unde,
Quis modus argento, quid fas optare, quid asper
Vtile nummus habet, patriæ, carisq; propinquis
Quantum elargiri deceat, quem te deus esse
Iussit, & humana qua parte locatus es in re.
Disce, neque inuideas quod multa fidelia putet
In locuplete penu defensis pinguibus umbris
Et piper, et pernæ Marsi monumenta clientis,
Menaq; quod prima nondum defecerat orca.
Hic aliquis de gente hircosa centurionum
Dicat, quod satis est, sapio mihi, non ego curo
Esse quod Archesilas, erumnosiq; Solones
Obstipo capite, et figentes lumine terram
Murmura cum secum, et rabiosa silentia rodunt,
Atque exporrecto trutinantur uerba labello
Aegroti ueteris meditantem somnia, gigni
De nihilo nihil, in nihilum nil posse reuerti.
Hoc est quod palles, cur quis non prandeat hoc est.
His populus ridet, multumq; torosa iuuentus
Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.
Inspice nescio quid trepidat mihi pectus, & ægris
Faucibus exuberat grauis alitus, inspice sodes
Qui dicit medico iussus requiescere, postquam
Tertia compositas uidit nox currere uenas,
De maiore domo modice sitiente lagena
Lenia loturo sibi surrentina rogauit.
Heus bone, tu palles, nihil est, uideas tamen istud
Quidquid id est, surgit tacite tibi lutea pellis.
At tu deterius palles, ne sis mihi tutor
Iampridem hunc sepeli, tu restas, perge, tacebo.

Turgidus hic epulis, atque albo uentre lauatur
Gutture sulphureas lente exhalante mephites.
Sed tremor inter uina subit, calidumq; trientem
Excutit e manibus, dentes crepuere retecti.
Vncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris.
Hinc tuba, candelæ, tandemq; beatulus alto
Compositus lecto, crassisq; lutatus amomis
In portam rigidos calces extendit, at illum
Hesterni capite induto subiere quirites.
Tange miser uenas, et pone in pectore dextram.
Nil calet hic. summosq; pedes attinge, manusq;.
Non frigent, uisa est si forte pecunia, siue
Candida uicini subrisit molle puella,
Cor tibi rite salit, positum est algente catino
Durum olus, & populi cribro decussa farina.
Tentemus fauces, tenero latet ulcus in ore,
Putre quod haud deceat plebeia radere beta.
Alges cum excussit membris timor albus aristas.
Nunc face supposita feruescat sanguis, & ira
Scintillant oculi, dicisq;, facisq; quod ipse
Non sani esse hominis, non sanus iuret Orestes.

SATYRA QVARTA.

r Em populi tractas, barbatũ hoc crede magi (strũ
Dicere, sorbitio tollit quẽ dira cicutæ,
Quo fretus? dic hoc magni pupille pericli.
Scilicet ingenium, & rerum prudentia uelox
Ante pilos uenit, dicenda, tacendaq; calles,
Ergo ubi commota feruet plebecula bile,
Fert animus calidæ fecisse silentia turbæ

Maiestate manus, quid deinde loquere? quirites
Hoc puto non iustum est, illud male, rectius istud.
Scis etenim iustum gemina suspendere lance
Ancipitis libræ, rectum discernis, ubi inter
Curua subit, uel cum fallit pede regula uaro,
Et potis es nigrum uitio præfigere theta.
Quin tu igitur summa nequicquam pelle decorus
Ante diem blando caudam iactare popello
Desinis? anticyras melior sorbere meracas.
Quæ tibi summa boni est? uncta uixisse patella
Semper, & assiduo curata cuticula sole.
Expecta haud aliud respondeat hæc anus. i nunc
Dinomaches ego sum, suffla, sum candidus, esto
Dum ne deterius sapiat pannutia Baucis,
Cum bene discincto cantauerit ocyma uernæ.
Vt nemo in sese tentat descendere, nemo,
Sed præcedenti spectatur mantica tergo.
Quæsieris. nostin' Vettidi prædia, cuius
Diues arat curibus, quantum non miluus oberret?
Hunc ais? hunc, diis iratis, genioq; sinistro
Qui quandoque iugum pertusa ad compita figit,
Seriolæ ueteris metuens deradere limum
Ingemit, hoc bene sit tunicatum cum sale mordens
Cepe, et farratam pueris plaudentibus ollam,
Pannosam fæcem morientis sorbet aceti.
At si unctus cesses, & figas in cute solem,
Est prope te ignotus cubito qui tangat, et acre
Despuat in mores, penemq;, arcanaq; lumbi
Runcantem, populo marcentes pandere uuluas.
Tu cum maxillis balanatum gausape pectas

Inguinibus, quare detonsus gurgulio extat?
Quinque palestritæ licet hæc plantaria uellant,
Elixas'q; nates labefactent forcipe adunca,
Non tamen ista filix ullo mansuescit aratro.
Cedimus, inq; uicem præbemus crura sagittis.
Viuitur hoc pacto, sic nouimus, ilia subter
Cæcum uulnus habes, sed lato balteus auro
Protegit, ut mauis, da uerba, et decipe neruos
Si potes, egregium cum me uicinia dicat
Non credam? uiso si palles improbe nummo,
Si facis in penem quidquid tibi uenit amarum,
Si puteal multa cautus uibice flagellas,
Nequicquam populo bibulas donaueris aures,
Respice quod non es, tollat sua munera cerdo,
Tecum habita, noris quam sit tibi curta supellex.

SATYRA QVINTA.

Atibus hic mos est centũ sibi poscere uoces,
u Centũ ora, et linguas optare ĩ carmina cẽtũ,
Fabula seu mœsto ponatur hiãda tragœdo,
Vulnera seu parthi ducentis ab inguine ferrum.
Quorsum hæc? aut quantas robusti carminis offas
Ingeris, ut par sit centeno gutture niti?
Grande locuturi nebulas Helicone legunto,
Si quibus aut Prognes, aut si quibus olla Thyestæ
Feruebit, sæpe insulso cœnanda Glyconi.
Tu neque anhelanti, coquitur dum massa camino
Folle premis uentos, nec clauso murmure raucus,
Nescio quid tecum graue cornicaris inepte,
Nec scloppo tumidas intendis rumpere buccas,

Verba togæ ſequeris, iunctura callidus acri
Ore teris modico, pallentes radere mores
Doctus, et ingenio culpam defigere ludo
Hinc trahe quæ dicas, menſamq; relinque Mycenis
Cum capite, et pedibus, plebeiaq; prandia noris.
Non equidem hoc ſtudeo, pullatis ut mihi nugis
Pagina turgeſcat, dare pondus idonea fumo.
Secreti loquimur. tibi nunc hortante camœna
Excutienda damus præcordia, quantaq; noſtræ
Pars tua ſit Cornute animæ, tibi dulcis amice
Oſtendiſſe iuuat, pulſa dinoſcere cautus
Quid ſolidum crepet, et pictæ tectoria linguæ.
Hic ego centenas auſim depoſcere uoces,
Vt quantum mihi te ſinuoſo in pectore fixi,
Voce traham pura, totumq; hoc uerba reſignent,
Quod latet arcana non enarrabile fibra.
Cum primum pauido cuſtos mihi purpura ceſſit,
Bullaq; ſuccinctis laribus donata pependit,
Cum blandi comites, totaq; impune Suburra
Permiſit ſparſiſſe oculos iam candidus umbo,
Cumq; iter ambiguum eſt, & uitæ neſcius error
Deducit trepidas ramoſa in compita mentes,
Me tibi ſuppoſui, teneros tu ſuſcipis annos
Socratico Cornute ſinu, tunc fallere ſolers
Appoſita intortos oſtendit regula mores,
Et premitur ratione animus, uinciq; laborat,
Artificemq; tuo ducit ſub pollice uultum.
Tecum etenim longos memini conſumere ſoles,
Et tecum primas epulis decerpere noctes,
Vnum opus, et requiem pariter diſponimus ambo,

Atque uerecunda laxamus seria mensa.
Non equidem hoc dubites amborum foedere certo
Consentire dies, & ab uno sidere duci,
Nostra uel aequali suspendit tempora libra
Parca tenax ueri, seu nata fidelibus hora
Diuidit in geminos concordia fata duorum,
Saturnumq; grauem nostro Ioue frangimus unà,
Nescio quid certe est, quod me tibi temperat astrum.
Mille hominum species, & rerum discolor usus.
Velle suum cuique est, nec uoto uiuitur uno.
Mercibus hic italis mutat sub sole recenti
Rugosum piper, et pallentis grana cumini,
Hic satur irriguo mauult turgescere somno.
Hic campo indulget, hunc alea decoquit, ille
In uenerem putris, sed cum lapidosa chiragra
Fregerit articulos ueteris ramalia fagi,
Tum crassos transisse dies, lucemq; palustrem,
Et sibi iam seri uitam ingemuere relictam.
At te nocturnis iuuat impallescere chartis,
Cultor enim iuuenum purgatas inseris aures
Fruge cleantea. petite hinc iuuenesq;, senesq;
Finem animo certum, miserisq; uiatica canis,
Cras hoc fiet, idem cras fiet, quid? quasi magnum
Nempe diem donas, sed cum lux altera uenit,
Iam cras hesternum consumpsimus, ecce aliud cras
Egerit hos annos, & semper paulum erit ultra.
Nam quamuis prope te, quamuis temone sub uno
Vertentem sese frustra sectabere canthum,
Cum rota posterior curras, & in axe secundo.
Libertate opus est, non hac ut quisque Velina

Publius emeruit, scabiosum tesserula far
Possidet, heu steriles ueri, quibus una quiritem
Vertigo facit. hic dama est non tressis agaso?
Vappa, & lippus, & in tenui farragine mendax,
Verterit hunc dominus, momento turbinis exit
Marcus dama? papæ Marco spondente recusas
Credere tu nummos? Marco sub iudice palles?
Marcus dixit, ita est, assigna Marce tabellas.
Hæc mera libertas? hanc nobis pilea donant.
An quisquam est alius liber, nisi ducere uitam
Cui licet ut uoluit? licet ut uolo uiuere, non sum
Liberior Bruto? mendose colligis inquit
Stoicus hic aurem mordaci lotus aceto.
Hæc reliqua accipio, licet ut uolo uiuere, tolle.
Vindicta postquam meus a prætore recessi,
Cur mihi non liceat, iussit quodcunque uoluntas
Excepto si quid Masuri rubrica uetauit?
Disce, sed ira cadat naso, rugosáq; sanna,
Cum ueteres auias tibi de pulmone reuello.
Non prætoris erat stultis dare tenuia rerum
Officia, atque usum rapidæ permittere uitæ.
Sambucam citius caloni aptaueris alto.
Stat contra ratio. et secretam gannit in aurem,
Ne liceat facere id, quod quis uitiauit agendo.
Publica lex hominum, naturáq; continet hoc fas,
Vt teneat uetitos inscitia debilis actus.
Diluis helleborum certo compescere puncto
Nescius examen, uetat hoc natura medendi.
Nauim si poscat sibi peronatus arator
Luciferi rudis, exclamet Melicerta perisse

Frontem de rebus. tibi recto uiuere talo
Ars dedit, et ueri speciem dignoscere calles,
Ne qua sub ærato mendosum tinniat auro,
Quæq; sequenda forent, & quæ uitanda uicissim,
Illa prius creta, mox hæc carbone notasti.
Es modicus uoti, presso lare, dulcis amicis
Iam nunc astringas, iam nunc granaria laxes,
Inq; luto fixum possis transcendere nummum,
Nec gluto sorbere saliuam mercurialem,
Hæc mea sunt, teneo, cum uere dixeris, esto
Liberq;, ac sapiens prætoribus, ac Ioue dextro.
Sin tu cum fueris nostræ paulo ante farinæ,
Pelliculam ueterem retines, & fronte politus
Astutam uapido seruas sub pectore uulpem,
Quæ dederam supra repeto, funemq; reduco.
Nil tibi concessit ratio, digitum exere, peccas,
Et quid tam paruum est? sed nullo thure litabis,
Hæreat in stultis breuis ut semuncia recti.
Hæc miscere nefas, nec cum sis cætera fossor
Treis tantum ad numeros satyri moueare Bathylli.
Liber ego. unde datum hoc sumis tot subdite rebus?
An dominum ignoras, nisi quem uindicta relaxat?
I puer, & strigiles Crispini ad balnea defer,
Si increpui, cessas nugator, seruitium acre
Te nihil impellit? nec quicquam extrinsecus intrat
Quod neruos agitet? sed si intus, et in iecore ægro
Nascuntur domini, qui tu impunitior exis,
Atq; hic, quẽ ad strigiles scutica, et metus egit herilis?
Mane piger stertis, surge inquit auaritia, eia
Surge. negas. instat. surge inquit. non queo. surge.

Et quid agam? rogitas? en, saperdam aduehe ponto,
Castoreum, stuppas, hebenum, thus, lubrica coa.
Tolle recens primus piper e sitiente camelo.
Verte aliquid, iura, sed Iuppiter audiet eheu.
Vare regustatum digito terebrare salinum
Contentus perages, si uiuere cum Ioue tendis.
Iam pueris pellem succinctus, & œnophorũ aptas.
Ocyus ad nauem, nihil obstat, quin trabe uasta
Aegæum rapias, nisi solers luxuria ante
Seductum moueat, quo deinde insane ruis? quo?
Quid tibi uis? calido sub pectore mascula bilis
Intumuit, quam non extinxerit urna cicutæ
Tun' mare transilias? tibi torta canabe fulto
Cœna sit in transtro? ueientanumq; rubellum
Exhalet uapida læsum pice sessilis obba?
Quid petis, ut nummi, quos hic quicunce modesto
Nutrieras, peragant auidos sudare deunces?
Indulge genio, carpamus dulcia, nostrum est
Quod uiuis, cinis, & manes, et fabula, fies.
Viue memor leti, fugit hora, hoc quod loquor, inde ẽ.
En quid agis? duplici in diuersum scinderis hamo.
Huncine, an hunc sequeris? subeas alternus oportet,
Ancipiti obsequio dominos alternus oberres,
Nec tu cum obstiteris semel, instantiq; negaris
Parere imperio, rumpi iam uincula dicas.
Nam luctata canis nodum arripit, ast tamen illi
Cum fugit a collo trahitur pars longa catenæ.
Daue cito hoc credas iubeo, finire dolores
Præteritos meditor, crudum Chærestratus unguem
Abrodens ait hæc, an siccis dedecus hostem

Cognatis, an rem patriam rumore sinistro
Limen ad oscœnum frangam, dum Chrysidis udas
Ebrius ante fores extincta cum face canto.
Euge puer sapias diis depellentibus, agnam
Percute, sed censen' plorabit Daue relicta?
Nugaris. solea puer obiurgabere rubra,
Ne trepidare uelis, atque arctos rodere casses.
Nunc ferus, & uiolens, at si uocet, haud mora, dicas,
Quidnā igitur faciam? ne nunc cum accersor, et ultro
Supplicet, accedam. si totus, et integer illinc
Exieris, nunc nunc, hic hic, quē quærimus, hic est.
Non in festuca lictor, quam iactat ineptus
Ius habet ille sui palpo, quem ducit hiantem
Cretata ambitio. uigila, et cicer ingere large
Rixanti populo, nostra ut floralia, possint
Aprici meminisse senes. quid pulchrius? at cum
Hærodis uenere dies, unctaq; fenestra
Dispositæ pinguem nebulam uomuere lucernæ
Portantes uiolas, rubrumq; amplexa catinum
Cauda natat thynni, tumet alba fidelia uino,
Labra moues tacitus, recutitaq; sabbata palles.
Tunc nigri lemures, ouoq; pericula rupto,
Tunc grandes galli, et cum sistro lusca sacerdos
Incussere deos inflantes corpora, si non
Prædictum ter mane caput gustaueris alli.
Dixeris hæc inter uaricosos centuriones,
Continuo crassum ridet Vulpenius ingens,
Et centum græcos curto centusse licetur.

Dmouit iam bruma foco te Basse sabino?
Iam ne lyra, & tetrico uiuunt tibi pectine chordæ?
Mire opifex numeris ueterum primordia uocum,
Atque marem strepidum fidis intendisse latinæ,
Mox iuuenes agitare iocos, & pollice honesto
Egregios lusisse senes. mihi nunc ligus ora
Intepet, hibernatq; meum mare, qua latus ingens
Dant scopuli, & multa littus se ualle receptat.
Lunai portum est operæ cognoscere ciues,
Cor iubet hoc Enni, postquam destertuit esse
Mæonides quintus pauone ex pythagoreo.
Hic ego securus uulgi, & quid præparet auster
Infelix pecori, securus et angulus ille
Vicini nostro quia pinguior, & si adeo omnes
Ditescant horti peioribus, usque recusem
Curuus ob id minui senio, aut cœnare sine uncto,
Et signum in uapida naso tetigisse lagena.
Discrepet his alius. geminos horoscope uaro
Producis genio. solis natalibus est qui
Tingat olus siccum muria uafer in calice empta,
Ipse sacrum irrorans patinæ piper, hic bona dente
Grandia magnanimus peragit puer. utar ego, utar,
Nec rombos ideo libertis ponere lautus,
Nec tenuem solers turdorum nosse saliuam.
Messe tenus propria uiue, et granaria, fas est,
Emole. quid metuis? occa, et seges altera in herba est.
Ast uocat officium trabe rupta, brutia saxa
Prendit amicus inops, remq; omnem, surdaq; uota

Condidit Ionio, iacet ipſe in littore, & unà
Ingentes de puppe dei, iamq; obuia mergis
Coſta ratis laceræ. nunc et de ceſpite uiuo
Frange aliquid, largire inopi, ne pictus oberret
Cærulea in tabula. ſed cœnam funeris hæres
Negliget iratus, quod rem curtaueris, urnæ
Oſſa inodora dabit, ſeu ſpirent cinnama ſurdum
Seu ceraſo peccent caſiæ neſcire paratus.
Tú ne bona incolumis minuas? ſed beſtius urget
Doctores graios, ita fit, poſtquam ſapere urbi
Cū pipere, et palmis uenit noſtrū, hoc maris expers
Fœniſecæ craſſo uitiarunt unguine pultes
Hæc cinere ulterior metuas? at tu meus hæres
Quiſquis eris paulum, a turba ſeductior audi,
O bone num ignoras? miſſa eſt a Cæſare laurus
Inſignem ob cladem germanæ pubis, et aris
Frigidus excutitur cinis, ac iam poſtibus arma
Iam chlamydas regum, iam lutea gauſapa captis,
Eſſedáq;, ingentésq; locat Cæſonia rhenos
Dis igitur, genióq; ducis centum paria, ob res
Egregie geſtas, induco. quis uetat? aude.
Væ, niſi conniues, oleum, artocreasq; popello
Largior, an prohibes? dic clare. non audeo, inquis.
Exoſſatus ager iuxta eſt. age ſi mihi nulla
Iam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
Nulla manet patrui, ſterilis matertera uixit.
Déque auia nihilum ſupereſt, accedo bouillas
Cliuumq; ad Virbi, præſto mihi Manius hæres
Progenies terræ. quære ex me, quis mihi quartus
Sit pater, haud prompte dicam, tamē adde etiā unū,

Vnum etiam, terræ est iam filius, & mihi ritu
Mannius hic generis prope maior auunculus exit.
Qui prior es, cur me in decursu lampada poscis?
Sum tibi Mercurius. uenio deus huc ego, ut ille
Pingitur. an renuis? uin tu gaudere relictis?
Deest aliquid summæ. minui mihi, sed tibi totum est,
Quidqd id est, ubi sit fuge quærere, quod mihi quōdā
Legarat Stadius, neu dicta repone paterna.
Fœnoris accedat merces, hinc exime sumptus.
Quid reliquū ē? reliquū. nunc nunc ĩpensius unge,
Vnge puer caules. mihi festa luce coquatur
Vrtica, et fissa fumosum sinciput aure,
Vt tuus iste nepos olim satur anseris extis
Cum morosa uago singultiet inguine uena,
Patritiæ immeiat uuluæ? mihi trama figuræ
Sit reliqua? ast illi tremat omento popa uenter?
Vende animam lucro, mercare, atque excute solers
Omne latus mundi, ne sit præstantior alter
Cappadocas rigida pingues pauisse catasta.
Rem duplica, feci. iam triplex, iam mihi quarto,
Iam decies reddit in rugam. depinge ubi sistam
Inuentus Chrysippe tui finitor acerui.

Venetiis in ædibus Aldi. Mense Augusto. M. DI.

IN PROLOGO LEGE.

Heliconidasq́;, Pallidamq́; Pyrenen.
Melos unico l nō sine ratione ĩprimēdū curauimus, quia non aliter producitur quam ἑλώρια apud Homerum, & μέλος apud eundem ratione immutabilis.

ex positione causae in nom. op. indicat. cum plena ser consideracio
de iure nostro dispositio

si scholaris pro certo tempore conduxerit dividena, et in eo
ad tempus decesserit, heredes eius ad integram dividenam non
teneri sed pro rata temporis liberari

5

